

ᠰᠠᠨᠬᠡᠭᠦᠭᠢᠢᠨ
ᠵᠣᠬᠢᠴᠢᠭᠤᠯᠠᠬᠤ
ᠬᠣᠷᠤᠭ᠎ᠠ

САНХҮҮГИЙН САЛБАРЫН ТОЙМ

2023 ОНЫ 2 ДУГААР УЛИРАЛ

САНХҮҮГИЙН САЛБАРЫН ТОЙМ

2023 ОНЫ 2 ДУГААР УЛИРАЛ

АГУУЛГА

I. ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

8

Хүртээмжтэй байдал

11

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

14

Ашигт ажиллагаа

18

Тогтвортой байдал

22

Бодлого зохицуулалт

23

II. ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

26

Хүртээмжтэй байдал

30

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

33

Ашигт ажиллагаа

35

Тогтвортой байдал

36

Бодлого зохицуулалт

37

III. БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

40

Хүртээмжтэй байдал

45

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

48

Ашигт ажиллагаа

53

Тогтвортой байдал

55

Бодлого зохицуулалт

57

IV. ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

62

Хүртээмжтэй байдал

64

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

68

Ашигт ажиллагаа

72

Тогтвортой байдал

74

Бодлого зохицуулалт

76

V. ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

Санхүүгийн зах
зээлийн төлөв

80

Хүртээмжтэй
байдал

81

Бүтээгдэхүүн
үйлчилгээ

83

Ашигт
ажиллагаа

84

Тогтвортой
байдал

85

VI. ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛ

Салбарын
төлөв

88

Хүртээмжтэй
байдал

91

Бүтээгдэхүүн
үйлчилгээ

92

Ашигт
ажиллагаа

95

Бодлого
зохицуулалт

96

VII. ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ

Салбарын
төлөв

100

Хүртээмжтэй
байдал

101

Бүтээгдэхүүн
үйлчилгээ

102

Бодлого
зохицуулалт

103

VIII. СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧИН

Зохицуулалтын
орчны төлөв

106

Сэндбоксад туршигдаж буй
бүтээгдэхүүнүүд

106

Бодлого
зохицуулалт

113

IX. ВИРТУАЛ ХӨРӨНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭГЧИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Салбарын төлөв

116

Бодлого
зохицуулалт

118

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

АНУ	Америкийн Нэгдсэн Улс	ХБНГУ	Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс
АХБ	Азийн хөгжлийн банк	ХБҮЦ	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас
ББСБ	Банк бус санхүүгийн байгууллага	ХОМК	Хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	ХОС	Хөрөнгө оруулалтын сан
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс	ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн	МАPIX	Монголын хөдөө аж ахуйн барааны үнийн индекс
ЗГҮЦ	Засгийн газрын үнэт цаас	ТӨХХК	Төрийн өмчит хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ЗЖДХ	Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү	AFI	Alliance for Financial Inclusion /Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг/
ЗЗҮ	Зах зээлийн үнэлгээ	ATM	Automated teller machine /Автомат теллер машин/
МИК	Монголын ипотекийн корпораци	ESG	Environmental, Social, Governance /Байгаль орчин, нийгэм, засаглал/
МХЗХҮХ	Монголын хадгаламж, зээлийн хоршооны үндэсний холбоо	JICA	Japan International Cooperation Agency /Японы олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага/
МХБ	“Монголын хөрөнгийн бирж” ХК	IAIS	International Association of Insurance Supervisors /Олон улсын даатгалын зохицуулагчдын холбоо/
МҮЦБ	“Монголын үнэт цаасны бирж” ХК	IPO	Initial public offering /Олон нийтэд хувьцаагаа санал болгох/
НҮБ	Нэгдсэн үндэстний байгууллага	FPO	Follow up on public offering /Нэмэлт хувьцаа гаргах/
ТДЦА	Татварын дараах цэвэр ашиг	MSE	Mongolian stock exchange /Монголын хөрөнгийн бирж/
ТЗК	Тусгай зориулалтын компани	UNEP FI	Нэгдсэн үндэсний байгууллагын Байгаль орчны хөтөлбөрийн санхүүжилтийн санаачилга
ОУСК	Олон улсын санхүүгийн корпораци		
УҮГ	Улсын үйлдвэрийн газар		
ҮХЭХБХСЗ	Үл хөдлөх эд хөрөнгө барьцаалахтай холбоотой санхүүгийн зуучлал		
ҮХЭХЗ	Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлал		
ҮЦК	Үнэт цаасны компани		
ҮЦТХТ	Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв		
ХААБ	Хөдөө аж ахуйн бирж		
ХЖДХ	Хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү		
ХЗХ	Хадгаламж, зээлийн хоршоо		
ХНХ	Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө		
ХК	Хувьцаат компани		

 <p>ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ</p>	Зах зээлийн үнэлгээ 10,998.6 тэрбум төгрөг ЗЗҮ/ДНБ 20.8%	Нийт хөрөнгө 518.3 тэрбум төгрөг	ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ	
	ТОП-20 индекс 36,899.16	Арилжааны дүн 533.9 тэрбум төгрөг	Даатгалын болон давхар даатгалын нийт хураамж 172.4 тэрбум төгрөг	 <p>Даатгалын нөхөн төлбөр 53.4 тэрбум төгрөг</p>
ҮЦК-ийн тоо 52	Хөрвөх чадвар 1.0%	Цэвэр ашиг 1.1 тэрбум төгрөг	Нөөц сан 244.2 тэрбум төгрөг	
MSE A 16,216.23	ХАА-н гаралтай барааны арилжааны хэмжээ 494.9 тэрбум төгрөг	Гүнзгийрэлт 0.55%	Нягтрал 87,816 төгрөг	
MSE B 12,178.61		Даатгалын компанийн тоо 18	Давхар даатгалын хураамжийн зардал 44.6 тэрбум төгрөг	
 <p>БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА</p>	Тусгай зөвшөөрөлтэй 522 ББСБ	92.1 % Зээлийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөлтэй	Тусгай зөвшөөрөлтэй 192 ХЗХ	ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО
	Нийт хөрөнгө 3.9 их наяд төгрөг	3.9 сая Харилцагч	Чанаргүй зээлийн нийт зээлд эзлэх хувь 3.3%	71,184 гишүүн
Нийт зээл 3.1 их наяд төгрөг	Нийт зээлдэгч 1.3 сая	Нийт хөрөнгө 295.9 тэрбум төгрөг	Цэвэр ашиг 2.8 тэрбум төгрөг	
Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү 3.3%	Нийт орлого 520.2 тэрбум төгрөг Хүүгийн орлого 439.1 тэрбум төгрөг	2.2% Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү	НИЙТ ЗЭЭЛ 220.4 тэрбум төгрөг	
 <p>ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛ</p>	ҮХЭХЗ-ын байгууллага 311	Иргэн 461	Хуулийн этгээд 49	ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУ
	Зуучлан худалдсан 992.0 тэрбум төгрөг	Зуучлан түрээслүүлсэн 66.3 тэрбум төгрөг	Үнэт металл худалдан авалт 63.8 тэрбум төгрөг	Үнэт металлын борлуулалт 75.5 тэрбум төгрөг

ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Зах зээлийн үнэлгээ

10,998.6
тэрбум төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Дансны тоо
2,552,557

Хүртээмжтэй байдал

Нийт арилжааны дүн

533.9 тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

ҮЦК-ийн хөрөнгө

173.6

тэрбум төгрөг

Улсад татан
төвлөрүүлсэн
татвар, НДШ
(ҮЦК, ХОМК)

2.9

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Төвлөрөл 3ЗҮ-ний

40.4 хувийг

Топ-10 ХК

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

Үнэт цаасны зах
зээлд нийт **608**
зохицуулалттай этгээд,
хувьцаат компани үйл
ажиллагаа явуулж
байна

Хувийн хөрөнгө оруулалтын сан
(Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай
хуулийн 5.3 дахь заалт)

35

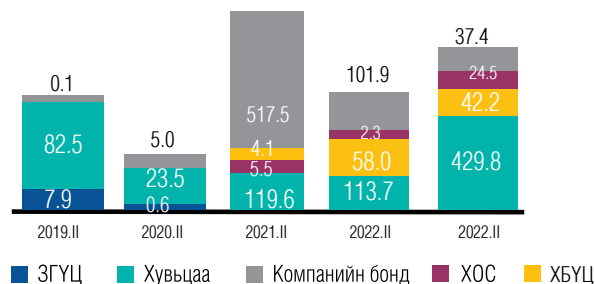
Арилжаа эрхлэх 3	Төвлөрсөн хадгаламж, үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн 1	Барьцаат үнэт цаасны хөрөнгийн багцын бүртгэл хянагч 1
ХОМК 38	Тооцооны 2 /1 давхардсан/	Кастодиан 3
Андеррайтерийн зөвшөөрөлтэй банк 2	Хөрөнгө итгэмжлэн удирдах 8	ХК 321
ҮЦК* 52	ХАА түүхий эдийн арилжаа эрхлэх 1	ХАА түүхий эдийн брокер 10
ҮЦЗЗ–д аудитын үйлчилгээ үзүүлэх 48	ҮЦЗЗ–д хөрөнгийн үнэлгээний үйлчилгээ үзүүлэх 24 /6 давхардсан/	ҮЦЗЗ–д хуулийн үйлчилгээ үзүүлэх 40
Хамтын хөрөнгө оруулалтын сан 5	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргагч 55 /ТЗК/	Өөрийгөө зохицуулах байгууллага 2 /1 давхардсан/
Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллага 1 /давхардсан/	Санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох байгууллага 1	

*ҮЦК–д брокер, дилер, андеррайтер болон хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагаа эрхлэгч байгууллагыг хамаатуулна.

Үнэт цаасны зах зээлийн арилжаа

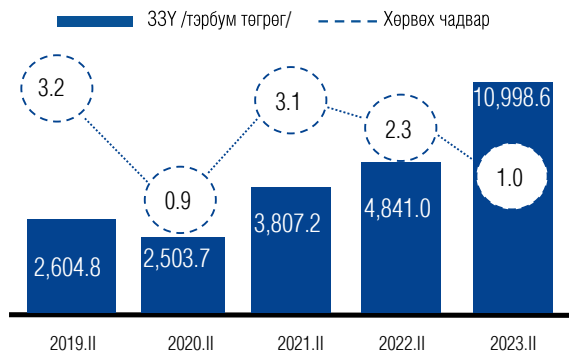
- 2023 оны 2 дугаар улиралд нийт 533.9 тэрбум төгрөгийн үнэт цаас зах зээлд арилжигдсан нь өмнөх оны мөн үеэс 1.9 дахин, 2019 оны мөн үеэс 5.9 дахин өссөн үзүүлэлт юм.
- Нийт арилжааны 80.5 хувийг хувьцааны, 4.6 хувийг хөрөнгө оруулалтын сангийн нэгж эрхийн, 7.0 хувийг компанийн бондын, 7.9 хувийг хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны арилжаа тус тус эзэлж байна.

Үнэт цаасны арилжаа /тэрбум төгрөг/

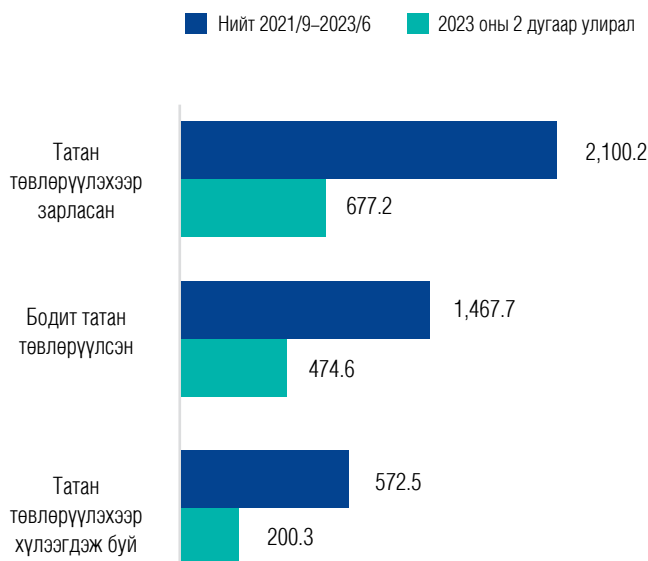
Зах зээлийн үнэлгээ болон хөрвөх чадвар

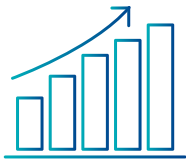
- Зах зээлийн үнэлгээ өмнөх оны мөн үеэс 2.3 дахин өсөж 10,998.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн бол хувьцааны хоёрдогч зах зээлийн арилжааны хөрвөх чадвар 1.0 хувь байна.

БИРЖИЙН БУС ЗАХ ЗЭЭЛ

- Биржийн бус зах зээлд 29 үнэт цаас гаргагчийн 677.2 тэрбум төгрөгний үнийн дүн бүхий, 85 транч өрийн хэрэгслийг бүртгэж, 474.6 тэрбум төгрөгийг татан төвлөрүүлсэн ба 200.3 тэрбум төгрөгний үнийн дүн бүхий өрийн хэрэгсэл гарахаар хүлээгдэж байна.

ТОП 20 36,899.16

MSE A 16,216.23

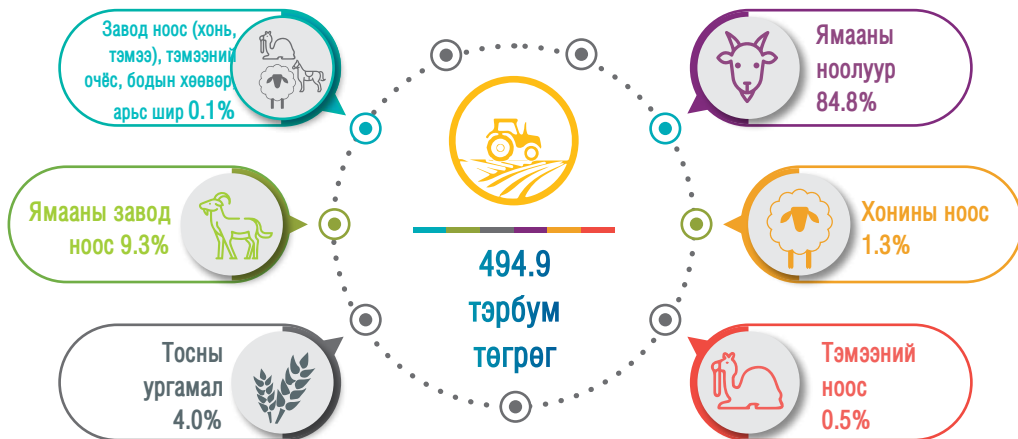
MSE B 12,178.61

Үнэт цаасны зах зээлийн индекс өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад

- ТОП–20 Индекс 4,103.48 нэгжээр буюу 12.5 хувиар;
- MSE A индекс 3,831.58 нэгжээр буюу 30.9 хувиар;
- MSE Б индекс 727.68 нэгжээр буюу 6.4 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

ХААБ–ээр нийт 10 төрлийн, 494.9 тэрбум төгрөгийн бараа бүтээгдэхүүн арилжаалагдсан нь өмнөх оны мөн үеэс 227.2 тэрбум төгрөгөөр буюу 31.5 хувиар буурсан.

ХААБ–ийн нийт арилжааны 0.1 хувийг бүрдүүлж буй бараа бүтээгдэхүүнд хонины завод ноос 81.4 сая төгрөг, тэмээний завод ноос 8.4 сая төгрөг, тэмээний очёс 18.9 сая төгрөг, бодын хөөвөр 47.3 сая төгрөг, боловсруулаагүй үхрийн шир 6.6 сая төгрөг байна.

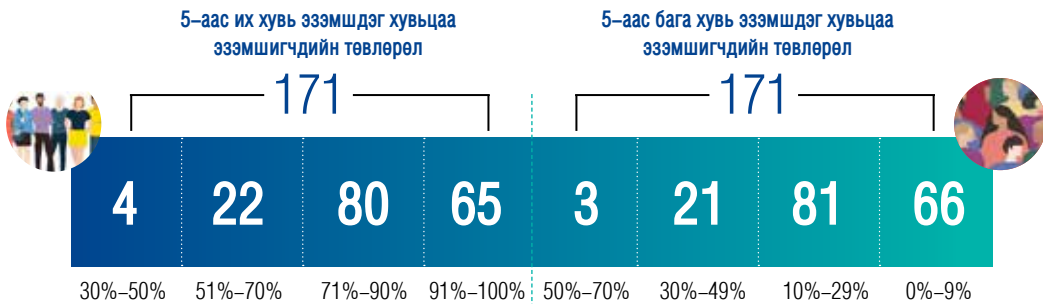
ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ТОП-20 ИНДЕКСТ БАГТАХ ХК-УУДЫН САЛБАРЫН АНГИЛАЛ /ЗЗҮ-ЭЭР/

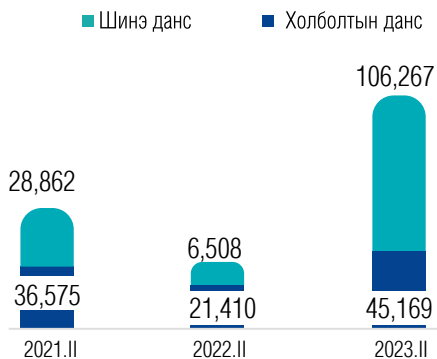
ХУВЬЦААНЫ ТӨВЛӨРӨЛ

Хөрөнгийн бирж дээр идэвхтэй арилжаа явуулдаг 171 ХК-ийн хувьцааны төвлөрлийг хувьцаа эзэмшигчдийн хувиар тооцож доорх хүснэгтэд харуулав.

○ 106,267 данс нээгдэж нийт дансны тоо 2,552,557-г хүрсэн бол 45,169 холболтын данс нээгдэж нийт 575,924-г хүрлээ.

НЭЭГДСЭН ДАНСНЫ ТОО

НИЙТ ДАНСНЫ ТОО
/ӨССӨН ДҮНГЭЭР/

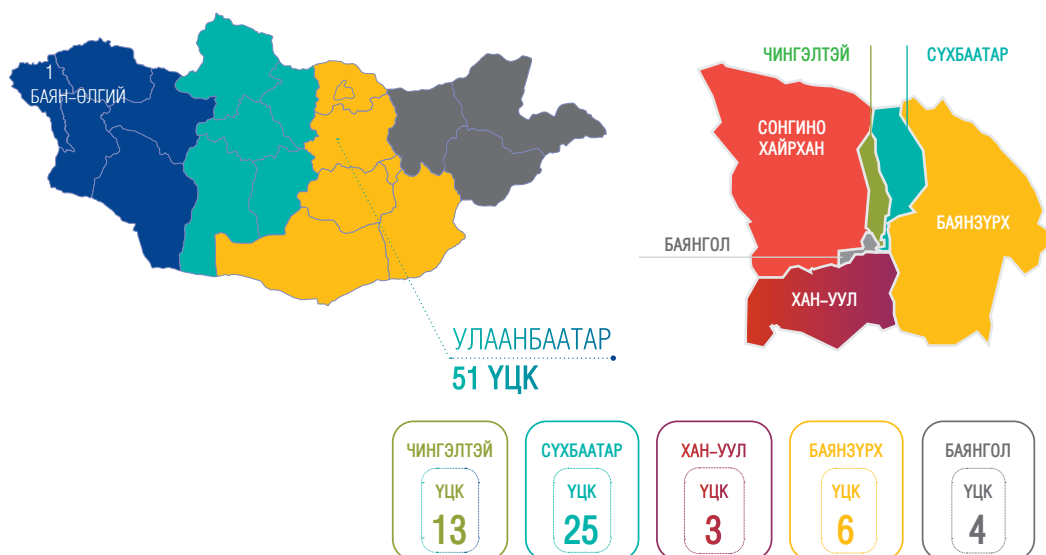
2,552,557

ҮЦТХТ-Д БҮРТГЭЛТЭЙ ҮНЭТ ЦААС

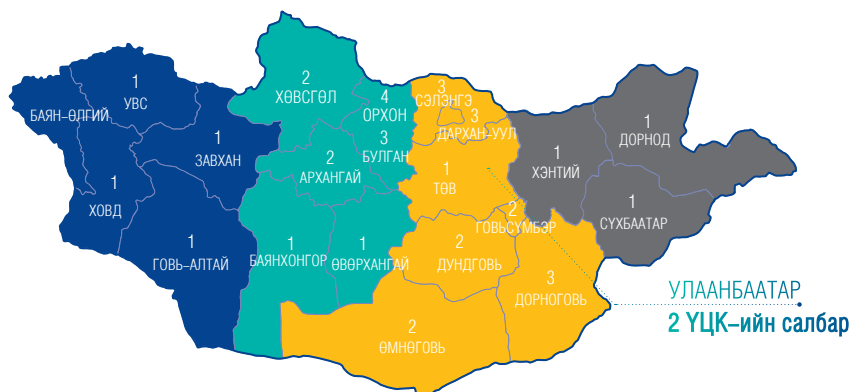
ҮЦК БАЙРШИЛ

- 52 ҮЦК-аас 51 нь Улаанбаатарт, 1 нь Баян-Өлгий аймагт үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

ҮЦК-ИЙН САЛБАР ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН БАЙРШИЛ

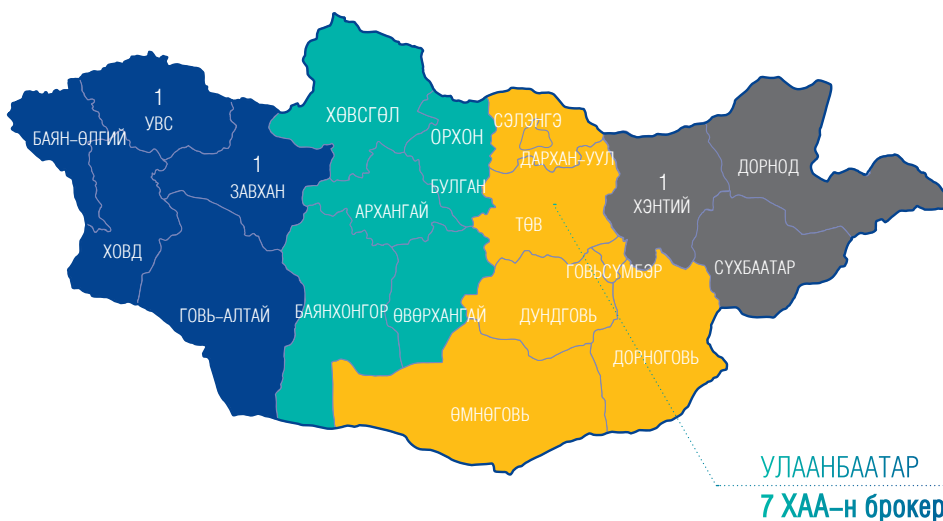
- ҮЦК-ийн 38 салбар төлөөлөгч үйл ажиллагаа эрхэлж буйгаас 36 нь орон нутагт, 2 нь Улаанбаатар хотод байршиж байна.

ХАА-Н БРОКЕРЫН КОМПАНИУДЫН БАЙРШИЛ

- 10 ХАА-н брокер үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 7 нь Улаанбаатар хотод, 3 нь орон нутагт байршиж байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХУВЬЦААНЫ АРИЛЖАА

- Нийт хувьцааны арилжаа 429.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 5.2 дахин, өмнөх оны мөн үеэс 3.8 дахин өсжээ.

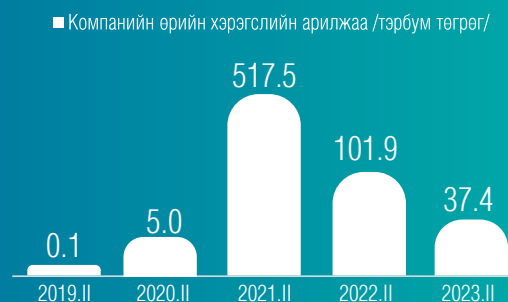

ШИНЭЭР ГАРГАСАН ХУВЬЦАА

Гаргасан компани	Бүртгэсэн огноо	Татан төвлөрүүлсэн дүн
"Хаан банк" ХК	2022.12.09	183.4 тэрбум төгрөг
"Худалдаа хөгжлийн банк" ХХК	2023.05.12	83.5 тэрбум төгрөг
"Хас банк" ХХК	2023.05.12	35.7 тэрбум төгрөг

КОМПАНИЙН ӨРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН АРИЛЖАА

- Компанийн бондын арилжаа 37.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2.7 дахин буурчээ.

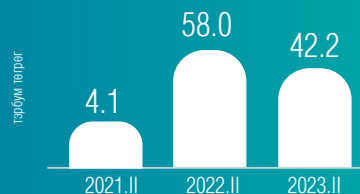

ШИНЭЭР ГАРГАСАН КОМПАНИЙН ӨРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН АРИЛЖАА

Гаргасан компани	Бүртгэсэн огноо	Өрийн хэрэгслийн дүн
"Бизнес-Инвест девелопмент ББСБ" ХХК	2023.05.12	8.0 тэрбум төгрөг
"Ашид капитал ББСБ" ХХК	2023.06.23	20.0 тэрбум төгрөг

ХӨРӨНГӨӨР БАТАЛГААЖСАН ҮНЭТ ЦААСНЫ АРИЛЖАА

- Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны арилжаа 42.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 27.2 хувиар буурчээ.

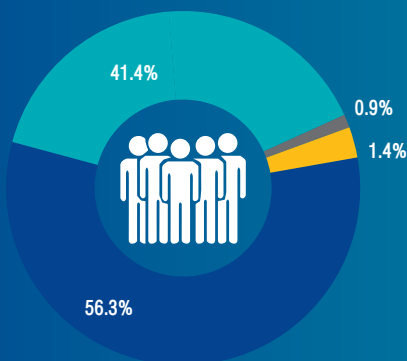
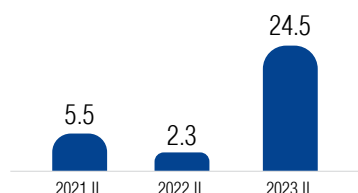

ШИНЭЭР ГАРГАСАН ХӨРӨНГӨӨР БАТАЛГААЖСАН ҮНЭТ ЦААСНЫ АРИЛЖАА

Гаргасан компани	Бүртгэсэн огноо	ХБҮЦ–ны дүн
"Бэрс Эй Би Эс Плас ТЗК" ХХК	2023.03.31	9.0 тэрбум төгрөг
"Бичил Эй Би Эс Плас ТЗК" ХХК	2023.06.02	20.0 тэрбум төгрөг

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН САНГИЙН АРИЛЖАА

Хөрөнгө оруулалтын сангийн арилжаа 24.5 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10.5 дахин өсжээ.

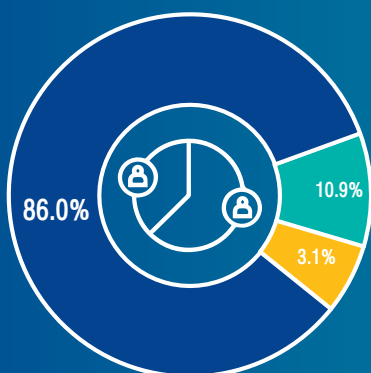

- Дотоодын ААН
- Дотоодын иргэн

- Гадаадын ААН
- Гадаадын иргэн

АРИЛЖААНЫ БҮТЭЦ /ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧДААР/

- Арилжаанд оролцогчдын дийлэнх буюу 56.3 хувийг дотоодын ААН-ийн хийсэн арилжааны гүйлгээ эзэлж байна. Харин гадаадын ААН-ийн хийсэн арилжааны гүйлгээ 41.4 хувийг, гадаадын иргэний хийсэн арилжааны гүйлгээ 1.4 хувийг тус тус эзэлж байна.

- Хувийн өмчит
- Төрийн өмчит

- Төрийн өмчит оролцоотой

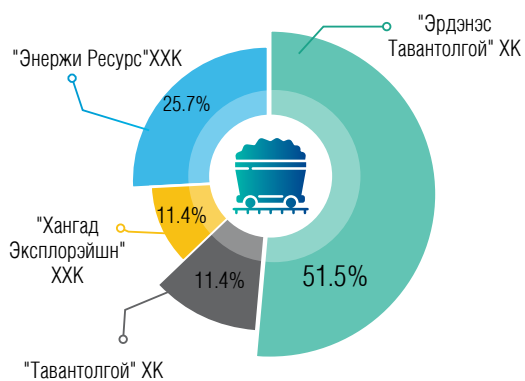
ХУВЬЦААНЫ ӨМЧИЙН БҮТЭЦ

- Санхүүгийн зохицуулах хороонд 321 ХК бүртгэлтэй байна.
- Өмчийн бүтцийг задлан харвал ХК-ийн 86.0 хувь нь хувийн өмчит, 10.9 хувь нь төрийн өмчит, 3.1 хувь нь төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой байна.

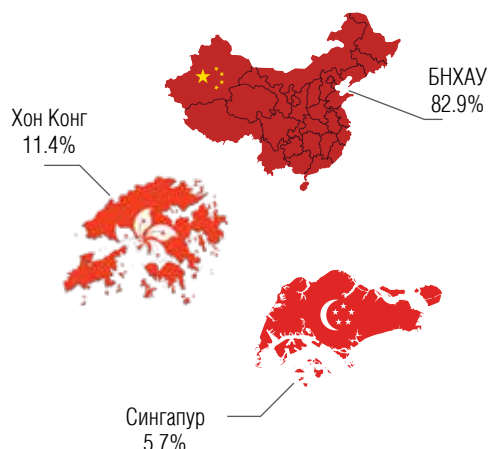
УУЛ УУРХАЙН ГАРАЛТАЙ ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ (ДУУДЛАГА АРИЛЖАА)

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн дуудлага арилжаагаар 5-н төрлийн 241 багц буюу 1,542,400 тн нүүрсний 1,223.5 тэрбум төгрөгийн арилжаа явагдлаа.

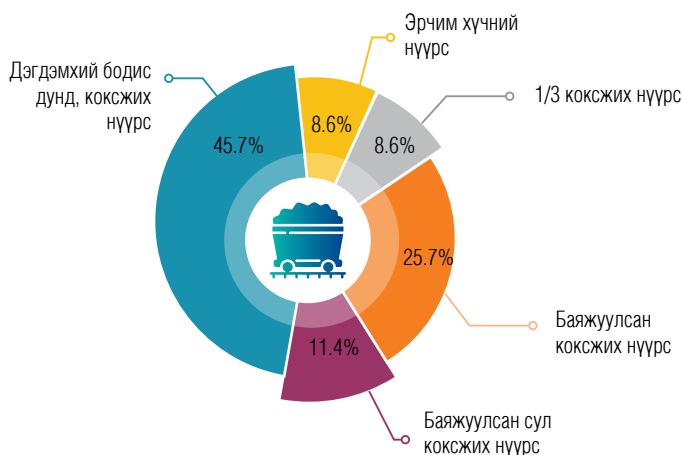
НҮҮРС ХУДАЛДАГЧ ТАЛ

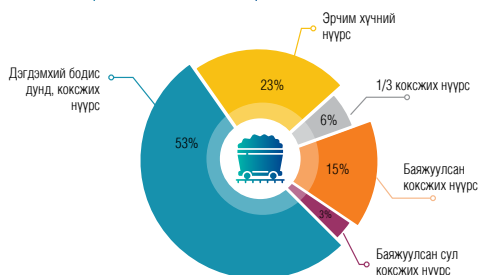
НҮҮРС ХУДАЛДАН АВЧ БАЙГАА УЛСУУД

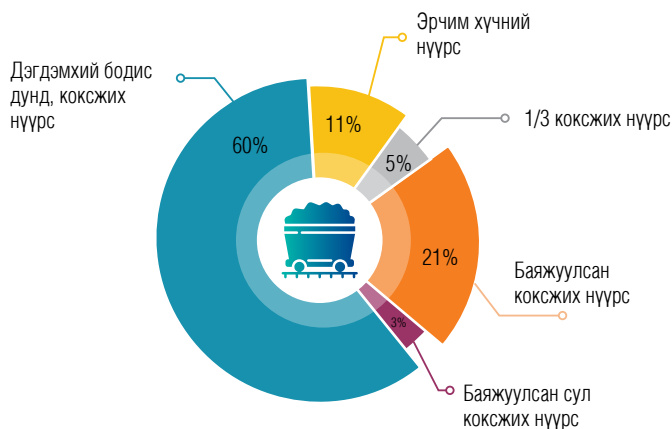
АРИЛЖСАН НҮҮРСНИЙ ТӨРӨЛ /ХЭЛЦЛИЙН ТООГООР/

АРИЛЖСАН НҮҮРСНИЙ ТӨРӨЛ /ХЭМЖЭЭГЭЭР/

АРИЛЖСАН НҮҮРСНИЙ ТӨРӨЛ /ҮНИЙН ДҮНГЭЭР/

НИЙТ АРИЛЖАА /НҮҮРСНИЙ ТӨРЛӨӨР/

1/3 коксжих нүүрс

15 багц буюу
96,800 тонн
37.0 тэрбум

Эрчим хүчний нүүрс

55 багц буюу
352,800 тонн
86.2 тэрбум

Баяжуулсан коксжих нүүрс

36 багц буюу
230,400 тонн
167.3 тэрбум

Дэгдэмхий бодис дунд, коксжих нүүрс

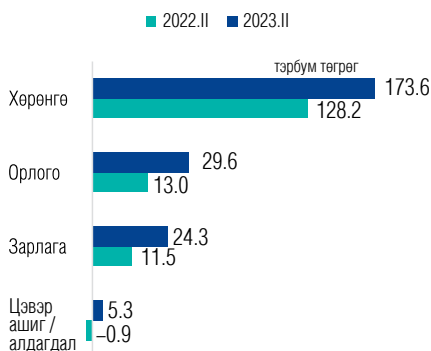
37 багц буюу
236,800 тонн
148.0 тэрбум

Баяжуулсан сул коксжих нүүрс

8 багц буюу
51,200 тонн
22.6 тэрбум

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

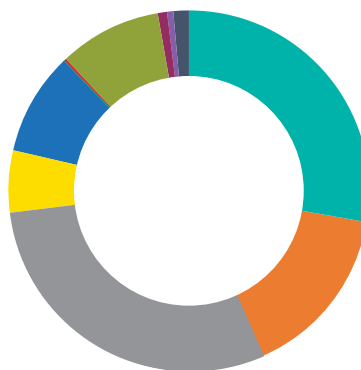

ҮЦК-ИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- ҮЦК-уудын нийт хөрөнгө 173.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 35.3 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.
- Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад орлого 16.7 тэрбум төгрөгөөр зарлага 12.8 тэрбум төгрөгөөр өсөж 5.3 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашигтай ажилласан байна.

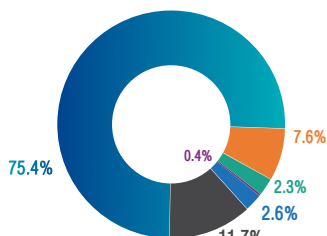
ҮЦК-ИЙН ОРЛОГЫН БҮТЭЦ

Брокерын үйл ажиллагааны орлого	27.8%
Дилерийн үйл ажиллагааны орлого	10.3%
Андеррайтерийн үйл ажиллагааны орлого	35.5%
Хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагааны орлого	5.2%
Үнэт цаасны арилжааны цэвэр орлого	6.6%
Бусад үйл ажиллагааны орлого	0.9%
Түрээсийн орлого	0.3%
Хүүний орлого	10.0%
Ногдол ашгийн орлого	1.0%
Бусад орлого	0.9%
Бусад ашиг	1.5%

ҮЦК-ИЙН ЗАРДЛЫН БҮТЭЦ

- Борлуулалтын маркетингийн болон ерөнхий ба удирдлагын зардал
- Санхүүгийн зардал
- Бусад зардал
- Гадаад валютын зөрүүний гарз
- Орлогын татварын зардал
- Үнэт цаасны үнэлгээний тэгшитгэлийн цэвэр орлого

1.5

тэрбум төгрөг

Нийгмийн даатгалын шимтгэл

0.6

тэрбум төгрөг

Орлогын албан татвар

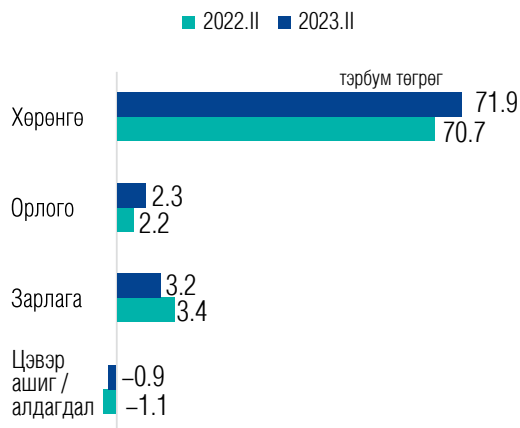
0.3

тэрбум төгрөг

Хувь хүний орлогын албан татвар

- Үнэт цаасны компаниуд тайлант улиралд НДШ-д 1.5 тэрбум төгрөг, ХХОАТ-т 0.3 тэрбум төгрөг, ААН-ийн орлогын албан татварт 0.6 тэрбум төгрөгийг тус тус төлж, нийт улсын төсөвт 2.4 тэрбум төгрөгийг татан төвлөрүүлээд байна.

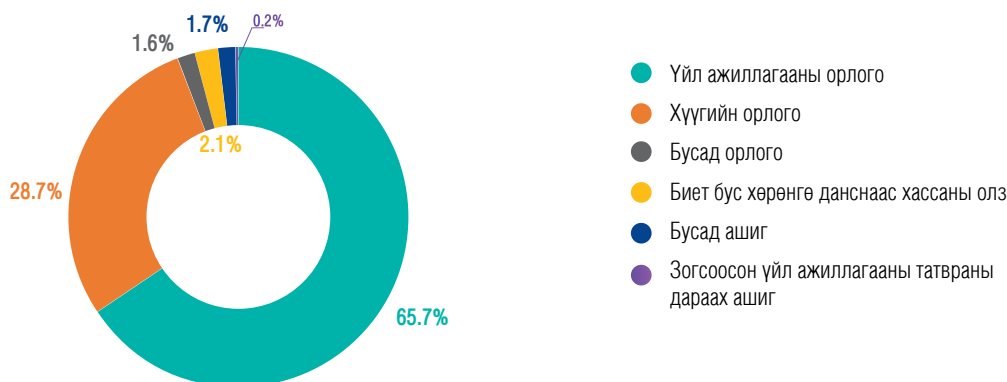
ХОМК-ИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

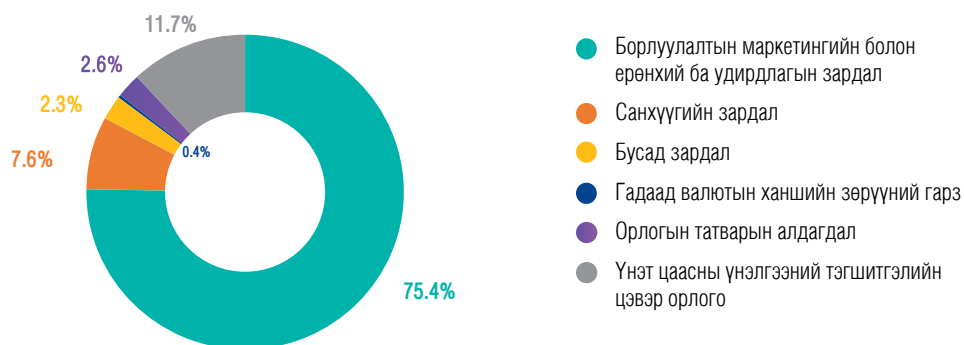
ХОМК-ИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- ХОМК-уудын нийт хөрөнгө 71.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс буюу 1.7 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.
- Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад орлого 0.1 тэрбум төгрөгөөр өсөж зарлага 0.2 тэрбум төгрөгөөр буурч 0.9 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан байна.

ХОМК-ИЙН ОРЛОГЫН БҮТЭЦ

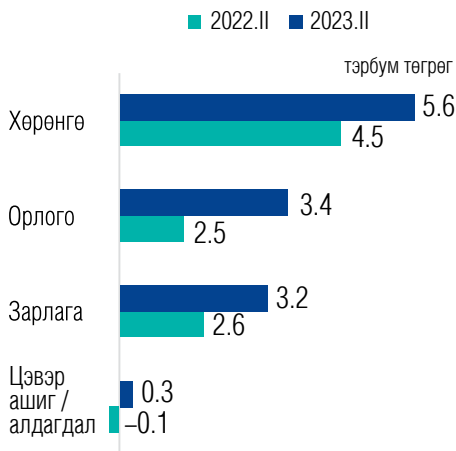
ХОМК-ИЙН ЗАРДЛЫН БҮТЭЦ

- Хөрөнгө оруулалт менежментийн компаниуд НДШ-д 0.4 тэрбум төгрөг, ХХОАТ-т 0.1 тэрбум төгрөг, ААН-ийн орлогын албан татварт 0.06 тэрбум төгрөгийг тус тус төлж, улсын төсөвт 0.5 тэрбум төгрөгийг татан төвлөрүүлсэн байна.

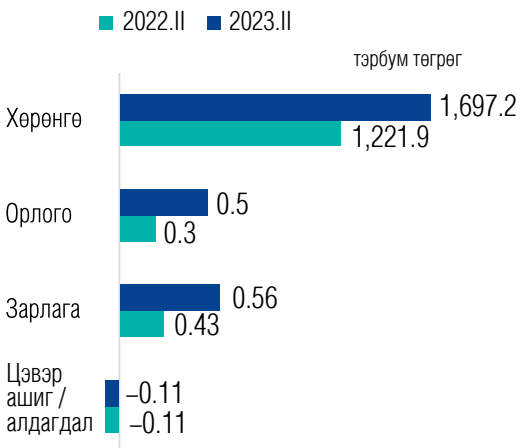
ХААБ-ИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

ХААБ-ИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- ХААБ-уудын нийт хөрөнгө 5.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 24.4 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.
- Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад орлого 0.9 тэрбум төгрөгөөр зарлага 0.5 тэрбум төгрөгөөр өсөж 0.3 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажилласан байна.

КАСТОДИОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

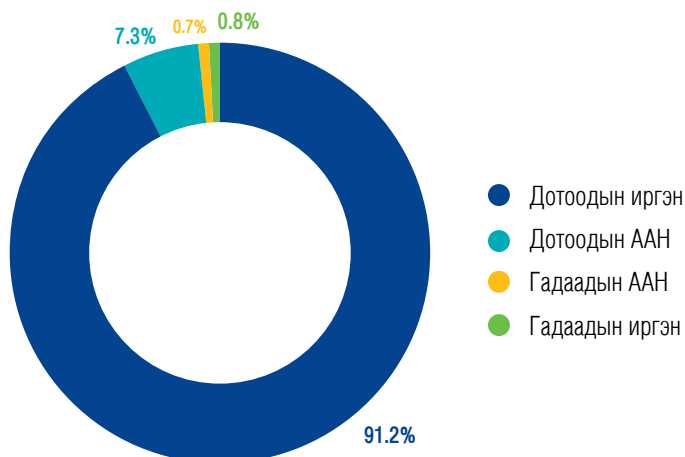

КАСТОДИОНЫ АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- Кастодиан банкны нийт хөрөнгө 1,697.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 38.9 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.
- Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад орлого 0.13 тэрбум төгрөгөөр зарлага 0.13 тэрбум төгрөгөөр өсөж 0.11 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан байна.

КАСТОДИАНЫ ХАРИЛЦАГЧДЫН БҮТЭЦ

- Кастодиан банкны харилцагчдын дийлэнх хувийг дотоодын иргэн эзэлж байгаа бөгөөд 2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт харилцагчдын 91.2 хувийг дотоодын иргэн, 7.3 хувийг дотоодын ААН, 0.8 хувийг гадаадын иргэн, 0.7 хувийг гадаадын ААН тус тус эзэлж байна.

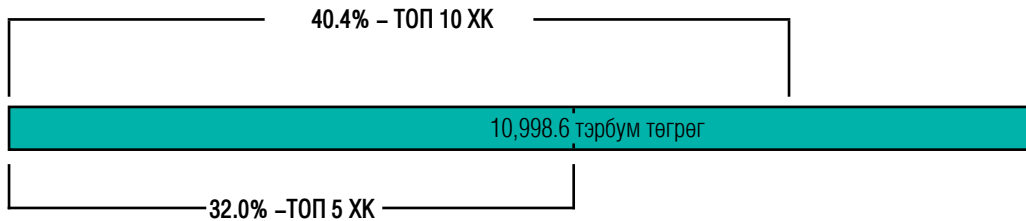

- Кастодиан банканд хадгалагдаж буй хөрөнгийн 93.2 хувийг харилцагчдын эзэмшиж буй үнэт цаас, 1.0 хувийг ХБҮЦ, 5.6 хувийг мөнгөн хөрөнгө, үл хөдлөх эд хөрөнгө 0.2 хувийг тус тус эзэлж байна.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

Хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээгээр хамгийн өндөр 5 хувьцаат компани нийт зах зээлийн үнэлгээний 32.0 хувийг, хамгийн өндөр үнэлгээтэй 10 компани 40.4 хувийг бүрдүүлж байна.

ҮЦК-УУДЫН ТӨЛБӨРИЙН ЧАДВАРЫН ШИНЖИЛГЭЭ

- Үнэт цаасны 52 компанийн эргэлтийн харьцаа 1-ээс дээш түвшинд нийт компанийн 90.4 хувь буюу 47 ҮЦК, эргэлтийн харьцаа 1-ээс бага түвшинд 9.6 хувь буюу 5 ҮЦК байна.
- Харин өрийн харьцаа 1-ээс бага нийт компанийн 98.1 хувь буюу 51 ҮЦК, 1-ээс их нийт компанийн 1.9 хувь буюу 1 ҮЦК байна.

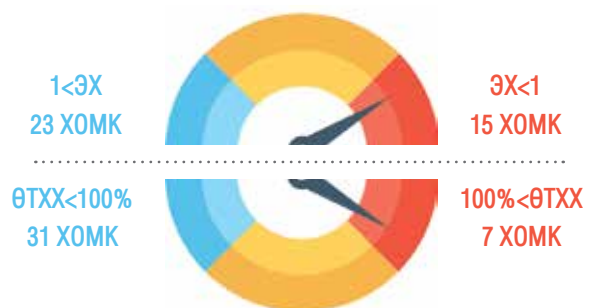
ЭРГЭЛТИЙН БА ӨР ТӨЛБӨР, НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ХАРЬЦАА

ХОМК-ДЫН ТӨЛБӨРИЙН ЧАДВАРЫН ШИНЖИЛГЭЭ

- Хөрөнгө оруулалт менежментийн 38 компанийн эргэлтийн харьцаа 1-ээс их нийт компанийн 60.5 хувь буюу 23 ХОМК, эргэлтийн харьцаа 1-ээс бага түвшинд 39.5 хувь буюу 15 ХОМК байна.
- Харин өрийн харьцаа 1-ээс бага нийт компанийн 81.6 хувь буюу 31 ХОМК, 1-ээс их нийт компанийн 18.4 хувь буюу 7 ХОМК байна.

ЭРГЭЛТИЙН БА ӨР ТӨЛБӨР, НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ХАРЬЦАА

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧИН

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

Банкны салбарын реформ:

- Банкны салбарын реформын хүрээнд банкны системд нөлөө бүхий банкнуудын нийтэд санал болгон анх удаа хувьцаа гаргах ажиллагааг амжилттай хэрэгжүүлж, нээлттэй хувьцаат компани хэлбэртэй болох хуулийн шаардлагыг хангуулах хүрээнд Санхүүгийн зохицуулах хорооны зүгээс зохицуулалтын орчныг боловсронгуй болгож, олон улсын жишигт нийцүүлэхийн зэрэгцээ нийтэд санал болгон үнэт цаас гаргахтай холбогдуулан зөвлөгөө мэдээлэл өгөх, зохицуулалтын бодлогоор тухай бүр дэмжлэг үзүүлэн ажиллалаа.
- Банкны системд нөлөө бүхий банкнууд болох “Төрийн банк” ХК, “Голомт банк” ХК, “ХААН банк” ХК, “Худалдаа Хөгжлийн банк” ХХК, “Хас банк” ХХК-ийн нийтэд санал болгон гаргаж буй үнэт цаасыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 505, 634, 689, 2023 оны 179, 180 дугаар тогтоолоор тус тус бүртгэж, IPO хийх ажиллагаа амжилттай хэрэгжиж нийт 446.8 тэрбум төгрөгийг татан төвлөрүүлсэн байна. Банкны реформ нь арилжааны банкнуудад зохистой засаглалыг бий болгох, олон нийтийн хяналттай, нээлттэй, ил тод банкны салбарыг бүрдүүлэхэд томоохон түлхэц болж буй төдийгүй зөвхөн банкны салбар бус, нийт санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах, нэн ялангуяа хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэхэд чухал ач холбогдолтой шийдвэр болсон.

ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

Санхүүгийн зохицуулах хорооноос ТОП-100 аж ахуйн нэгжүүдийг хөрөнгийн зах зээлээс санхүүжилт татах боломжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор МҮХАҮТ-тай хамтран “ТОП-100 аж ахуйн нэгжийн хөрөнгийн зах зээл дэх оролцоог өсгөх арга хэмжээний хөтөлбөр”-ийг 2023.5.22-ны өдөр баталсан. ТОП-100 аж ахуйн нэгжүүд IPO хийх замаар нээлттэй хувьцаат компани болох, компанийн бонд гаргаж санхүүжилт татах замаар хөрөнгийн зах зээлд оролцсоноор бизнесийн үйл ажиллагаагаа өргөжүүлж, ашиг, орлогоо өсгөх, урт хугацаны хямд санхүүжилтийн эх үүсвэр татах, засаглал, мэдээллийн ил тод байдал сайжрах юм.

УУЛ УУРХАЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ БИРЖ

- Улсын Их Хурлаас уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнийг шударгаар тогтоох, борлуулалтыг нээлттэй, зах зээлийн зарчимд нийцсэн байдлаар хийх зэрэг уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспортын арилжааг ил тод, нээлттэй болгох зорилгоор Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийг баталсан. Мөн Засгийн газрын 2022 оны 466 дугаар тогтоолоор нүүрс экспортлогч аж ахуйн нэгжийн экспортод гаргах нүүрсийг цахимаар нээлттэй арилжих үйл ажиллагааг зохион байгуулах, түүнтэй холбогдон үүсэх бусад харилцааг зохицуулсан “Экспортод гаргах нүүрсний нээлттэй цахим арилжааны журам”-ын хэрэгжилтэд Санхүүгийн зохицуулах хороо хяналт тавихаар зохицуулсны дагуу Санхүүгийн зохицуулах хорооноос “Экспортод гаргах нүүрсний нээлттэй цахим арилжаанд тавих хяналтын журам”-ыг 2023.01.27-ны өдөр Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Сангийн яам, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамтай хамтран баталж, экспортод гаргах нүүрсний цахим арилжаанд хяналт тавин ажилласан.
- Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2, 17.3, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3-т тус тус заасан холбогдох журмуудыг Санхүүгийн зохицуулах хороо батлахаар заасан. Үүний дагуу, Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023.06.02-ны өдрийн 186, 187, 189 дүгээр тогтоолоор тус тус “Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн болон биржийн арилжааны зуучлагч /брокер/-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, түүнд хяналт тавих журам”, “Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжаа төлбөр, тооцоо хийх ерөнхий журам”, “Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл гаргагчид тавих нөхцөл, шаардлага, шалгуур болон үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийн стандарт, түүнийг арилжих журам”-уудыг баталсан. Мөн 2023.06.12-ны өдрийн Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга болон Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 318/А/231 дугаар хамтарсан тушаалаар “Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжааны болон ханшийн мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлэх, ашиглах, мэдээллийг нийтэд хүргэх журам”-ыг баталсан.
- Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжааг Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 24.1.11-д заасан үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий байгууллагаар гүйцэтгүүлэх Засгийн газар шийдвэрлэхээр хуульчилсны дагуу Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023.06.30-ны өдрийн хуралдаанаар “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК-д уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг олгосноор Монгол Улсад анхны уул уурхайн бүтээгдэхүүний бирж бий боллоо. Мөн “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК-аас боловсруулсан Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжаатай холбоотой нийт 11 харилцааг зохицуулсан нэр бүхий таван журмыг мөрдүүлэх зөвшөөрлийг олгосноос гадна уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйлчилгээний хураамжийг биржээс ирүүлсэн санал, судалгааг харгалзан тогтоолоо.

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Нийт хөрөнгө

518.3 тэрбум төгрөг

Хөрөнгийн өсөлт **20.2%**

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Даатгалын нягтрал

87,816 төгрөг

Нягтралын өсөлт
19.5%

Хүртээмжтэй байдал

Зуучилсан даатгалын
болон давхар даатгалын
нийт хураамж

105.9 тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Цэвэр ашиг
1.1
тэрбум төгрөг

Улсад татан
төвлөрүүлсэн
татвар, НДШ

7.3
тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Давхар даатгалд
төлсөн хураамж

26.4%

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

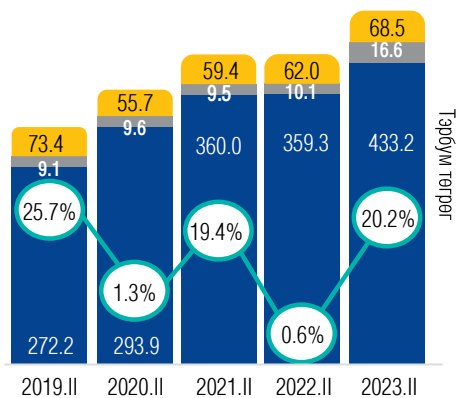
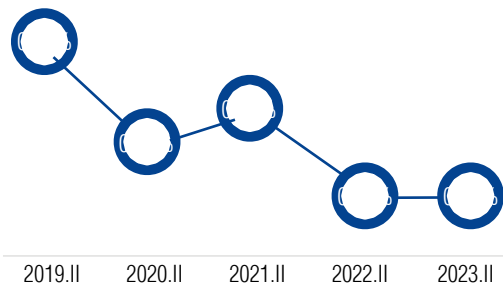
ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН БҮТЭЦ

Санхүүгийн зохицуулах хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөл, зөвшөөрөл, эрхийн үндсэн дээр тайлант үед нийт 336 даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч, аудитын компани, актуарч, аудитор мөн 2,381 даатгалын төлөөлөгч үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

ДААТГАЛЫН ГҮНЗГИЙРЭЛТ

- Даатгалын гүнзгийрэлт 0.55 хувьд хүрч өмнөх оны мөн үетэй тэнцэж, 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 0.09 пунктээр буурсан байна.

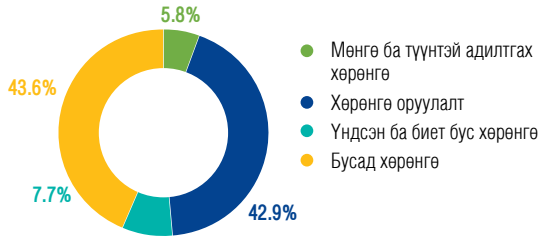

ДААТГАЛЫН КОМПАНИУДЫН НИЙТ ХӨРӨНГӨ

- Нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 20.2 хувиар өсөж 518.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн бол 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 46.1 хувиар өсжээ.
- Ердийн даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 20.6 хувиар өсөж 433.2 тэрбум төгрөгт хүрч, салбарын нийт хөрөнгийн 83.6 хувийг эзэлж байна.
- Давхар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгө өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10.5 хувиар өсөж, 68.5 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь салбарын нийт хөрөнгийн 13.2 хувийг эзэлж байна.
- Урт хугацааны даатгалын компанийн нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 64.5 хувиар өсөж, 16.6 тэрбум төгрөгт хүрч, салбарын 3.2 хувийг эзэлж байна. Энэ өсөлт нь 2022 оны 4 дүгээр улиралд "Мандал лайф даатгал" ХХК урт хугацаат даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлж эхэлсэнтэй холбоотой юм.

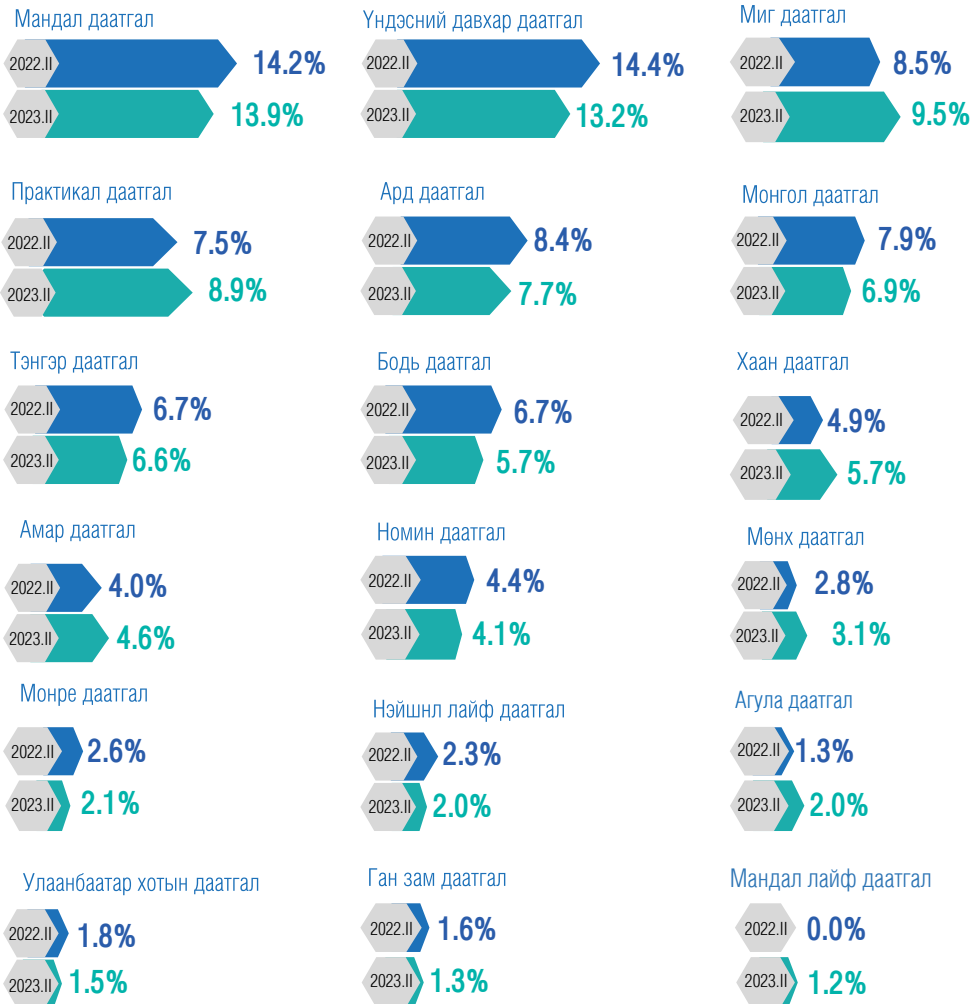
ХӨРӨНГИЙН БҮТЭЦ БА ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВЬ /НИЙТ ХӨРӨНГӨӨР/

Даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн бүтцийг авч үзвэл 30.3 тэрбум төгрөг буюу 5.8 хувийг мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө, 222.1 тэрбум төгрөг буюу 42.9 хувийг хөрөнгө оруулалт, 40.0 тэрбум төгрөг буюу 7.7 хувийг үндсэн ба биет бус хөрөнгө /цэвэр дүн/, 225.9 тэрбум төгрөг буюу 43.6 хувийг бусад хөрөнгө тус тус бүрдүүлж байна.

Даатгалын компаниудыг нийт хөрөнгөд эзэлж буй хувиар нь авч үзвэл 9 хувиас дээш хувийг 3 даатгалын, 6–9 хувийг 4 даатгалын, 3–6 хувийг 5 даатгалын, 3 хувиас доош хувийг 6 даатгалын компани бүрдүүлж байна.

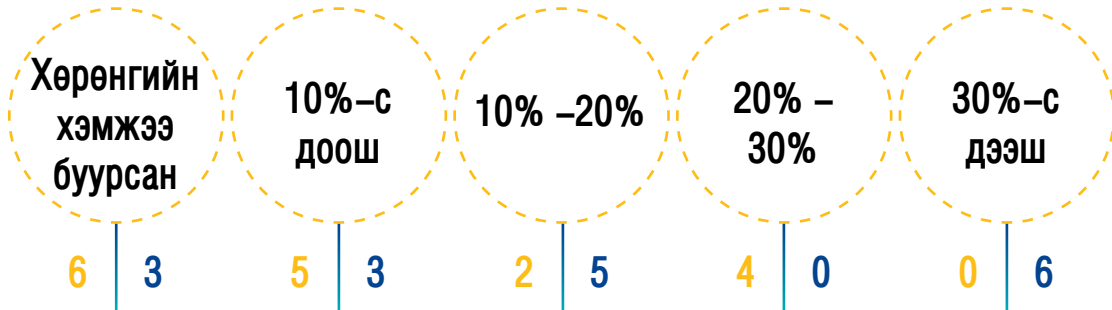
Даатгалын болон давхар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгөд эзлэх хувь

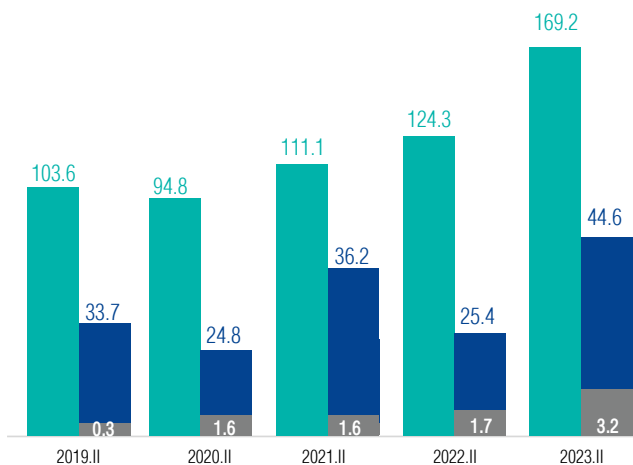
ДААТГАЛЫН КОМПАНИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨСӨЛТИЙН ТАРХАЛТ

Даатгалын компаниудын хөрөнгийн дундаж өсөлт 2022 оны 2 дугаар улиралд 4.8 хувь байсан бол тайлант улиралд 20.0 хувьтай байна. Харин хөрөнгийн өсөлтөөр бүлэглэвэл 30 хувиас дээш өсөлттэй 6, 10–20 хувийн өсөлттэй 5, 10 хувиас доош өсөлттэй 3, хөрөнгийн хэмжээ буурсан 3 даатгалын компани, байна.

2021.II–2022.II / 2022.II–2023.II

- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт хураамж
- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын давхар даатгалын хураамж
- Дотоодын давхар даатгалын компанийн нийт хураамж

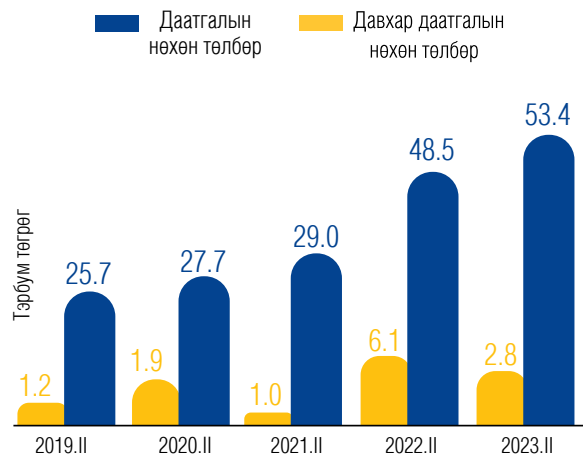

НИЙТ ХУРААМЖ

- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын компаниуд нийт 169.2 тэрбум төгрөгийн даатгалын хураамжийг төвлөрүүлжээ.
- Үүнээс: ердийн даатгалын компаниуд 167.1 тэрбум төгрөг буюу 98.8 хувь, урт хугацааны даатгалын компани 2.1 тэрбум төгрөг буюу 1.2 хувийг бүрдүүлжээ.
- Нийт 44.6 тэрбум төгрөгийг давхар даатгалын хураамжид зарцуулсны 3.2 тэрбум төгрөг буюу 7.2 хувийг дотоодын давхар даатгагчид төлжээ.
- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт хураамжийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 36.1 хувиар, 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 63.3 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

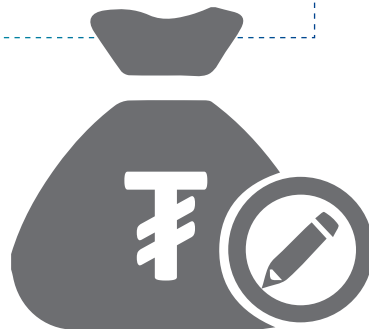
ДААТГАЛЫН БОЛОН ДАВХАР ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР

- Даатгалын компаниудын нийт нөхөн төлбөрийн зардал 53.4 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10.1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Харин 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 107.8 хувиар өсжээ.
- Үүнээс ердийн даатгалын компаниудын нөхөн төлбөр 52.4 тэрбум төгрөг 98.1 хувийг бүрдүүлжээ.
- Давхар даатгагчийн хариуцсан нөхөн төлбөрийн дүн 2.2 дахин буурч 2.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

НӨӨЦ САН

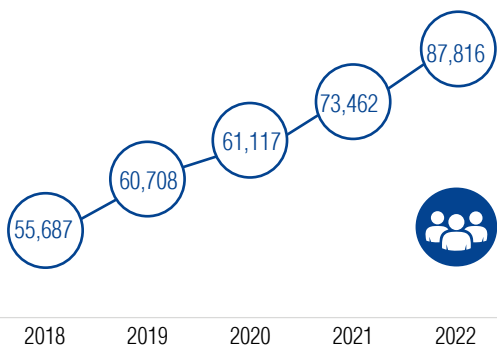
- Даатгалын салбарын нийт нөөц сангийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 31.4 хувиар өсөж 244.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн.
- Тайлант улиралд ердийн даатгалын компаниудын нийт нөөц сангийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 34.4 хувиар өсөж 208.4 тэрбум төгрөг, урт хугацааны даатгалын компанийн нөөц сан 18.5 хувиар өсөж 3.5 тэрбум төгрөг, давхар даатгалын компанийн нөөц сан 16.1 хувиар өсөж 32.3 тэрбум төгрөг болов.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ДААТГАЛЫН НЯГТРАЛ

Даатгалын нягтралын үзүүлэлт буюу нэг хүнд ногдох хураамжийн орлогын харьцаа нь салбарын хүртээмж, эрэлтийг илэрхийлдэг. Хүн амын тоог жилд нэг удаа тооцдог тул даатгалын нягтралыг улирлаар тооцдоггүй болно.

- Даатгалын нягтрал 2022 онд 87,816 төгрөг болж 2021 онтой харьцуулахад 19.5 хувиар, 2018 онтой харьцуулахад 57.7 хувиар тус тус өссөн байна.
- Даатгалын нягтралыг ангиллаар авч үзвэл, нэг хүнд ногдох ердийн даатгалын хураамж 19.3 хувиар өсөж 87,021 төгрөг болсон бол урт хугацааны даатгалын хураамж 47.0 хувиар өсөж 795 төгрөгт хүрсэн байна.

Жич: Монгол Улсын 2022.12.31-ний байдлаарх нийт хүн амын тоог <https://countrymeters.info/en/Mongolia> сайтаас авсан болно.

ДААТГАЛЫН ГЭРЭЭНИЙ ТОО

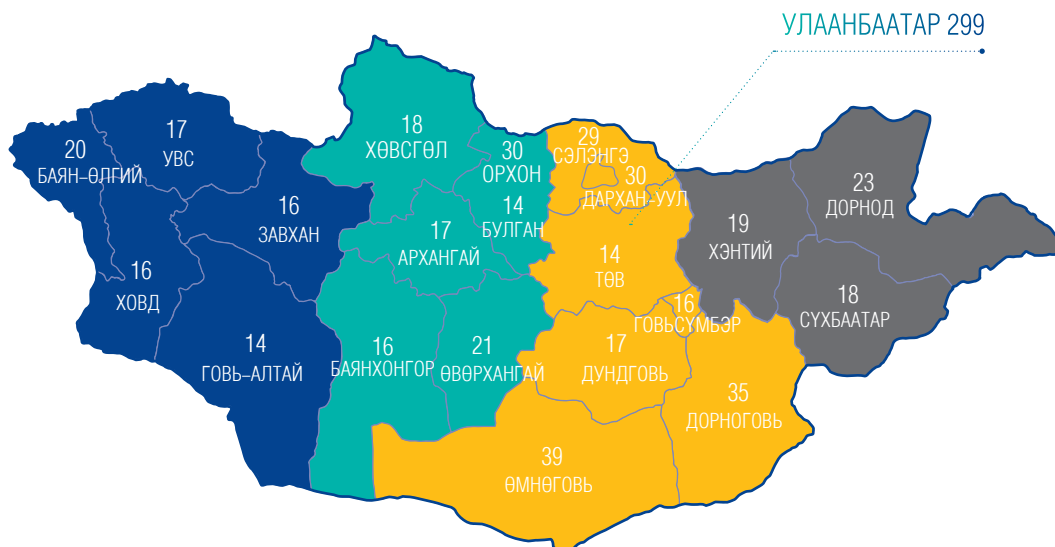
Нийт 883,228 даатгалын гэрээ байгуулагдсан. Үүнээс 85.1 хувь буюу 751,825 хувь хүнтэй, 14.9 хувь буюу 131,403 хуулийн этгээдтэй байгуулсан.

ХУВЬ ХҮН **751,825**

ХУУЛИЙН
ЭТГЭЭД **131,403**

ДААТГАЛЫН КОМПАНИ, ЗУУЧЛАГЧ, ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧДИЙН САЛБАР /БАЙРШЛААР/

САЛБАР ТӨЛӨӨЛӨГЧ

Даатгалын үйлчилгээний хүртээмжийг илэрхийлэгч өөр нэгэн үзүүлэлт нь даатгалын компанийн салбар, зуучлагчдын тоо юм. Тайлант улиралд орон нутагт даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч компаниудын нийт 1,780 төлөөлөгч, 439 салбар, төлөөлөгчийн газар үйл ажиллагаа явуулж байна.

БАРУУН БҮС

ДААТГАГЧ

46

ЗУУЧЛАГЧ

32

ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ

5

ХАНГАЙН БҮС

ДААТГАГЧ

56

ЗУУЧЛАГЧ

46

ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ

14

ТӨВИЙН БҮС

ДААТГАГЧ

76

ЗУУЧЛАГЧ

83

ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ

21

ЗҮҮН БҮС

ДААТГАГЧ

28

ЗУУЧЛАГЧ

25

ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ

7

ТӨЛӨӨЛӨГЧИД

498

575

481

226

САЛБАР ТӨЛӨӨЛӨГЧ

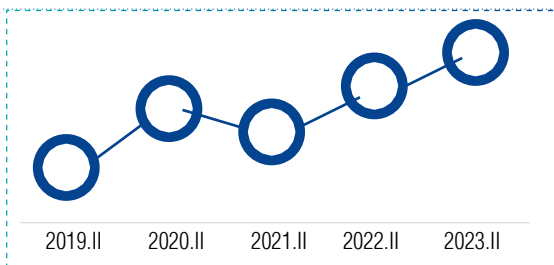
Улаанбаатар хот

- Улаанбаатар хотод 299 салбар, төлөөлөгчийн газар үйл ажиллагаа явуулсан ба үүнээс даатгалын компанийн 44, даатгалын зуучлагчийн 212, хохирол үнэлэгчийн 43 салбар байна. Эдгээрийг дүүргээр ангилан үзвэл салбар нэгжийн 92.3 хувь нь төвийн 6 дүүрэгт төвлөрчээ.
- Улаанбаатар хотод нийт 601 төлөөлөгч үйл ажиллагаа явуулав.
- Санхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгэлтэй даатгалын компанийн төлөөлөгчийн газар 11 байгаагаас БНХАУ–д нэг төлөөлөгчийн газар байна.

	СОНГИНО ХАЙРХАН	ЧИНГЭЛТЭЙ	СҮХБААТАР	БАЯНЗҮРХ
ДААТГАГЧ	4	5	11	5
ЗУУЧЛАГЧ	17	39	48	37
ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ	9	5	8	9
	ХАН-УУЛ	БАЯНГОЛ	НАЛАЙХ	БАГАНУУР
ДААТГАГЧ	3	4	3	8
ЗУУЧЛАГЧ	33	28	6	4
ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ	3	8	0	1
	БАГАХАНГАЙ			
ДААТГАГЧ	1			
ЗУУЧЛАГЧ	0			
ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ	0			

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- o Ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт 23 хэлбэрээс “Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал”-аас бусад нь сайн дурын даатгалын хэлбэр юм.
- o Давхардсан даатгалын бүтээгдэхүүний тоо 2022 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад 78 бүтээгдэхүүнээр өсөж 702 болов. Энэ нь 2019 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад 117 бүтээгдэхүүн нэмэгдсэн үзүүлэлт юм.

Ердийн даатгалын нийт хураамж

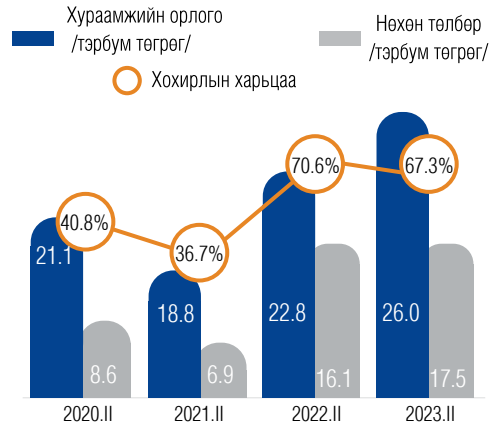

Ердийн даатгалын нөхөн төлбөр

АЛБАН ЖУРМЫН ДААТГАЛ

- Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын нийт хураамж өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 14.0 хувиар өсөж 26.0 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь нийт даатгалын хураамжийн орлогын 15.4 хувийг эзэлж байна.
- Нөхөн төлбөр нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 8.7 хувийн өсөлттэй байна. Тайлант улиралд 17.5 тэрбум төгрөгийн нөхөн төлбөр олгосон нь салбарын нийт нөхөн төлбөрийн зардлын 32.8 хувийг бүрдүүлжээ.

ДААТГАЛЫН ЗУУЧЛАГЧИД

- Даатгалын зуучлагчдын төвлөрүүлсэн даатгалын болон давхар даатгалын хураамж 105.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Харин даатгалын зуучлагчдын зуучлалын шимтгэлийн орлого өмнөх оны мөн үед 7.7 тэрбум төгрөг байсан бол тайлант улиралд 31.2 хувиар өсөж 10.1 тэрбум төгрөгт хүрэв.

- Хөрөнгийн
- Жолоочийн хариуцлагын албан журмын
- Авто тээврийн хэрэгслийн
- Зээлийн
- Мал амьтдын
- Хариуцлагын
- Эрүүл мэндийн
- Бусад

ДААТГАЛЫН ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧИД

- Даатгалын хохирол үнэлэгч компаниуд 21,169 хохирлыг 36.7 тэрбум төгрөгөөр үнэлэв. Даатгалын хохирол үнэлгээний орлого өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 74.2 хувиар өсөж 2.0 тэрбум төгрөгт хүрэв.

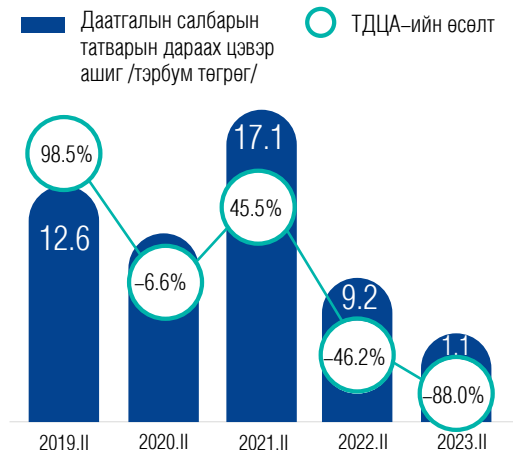
- Хөрөнгийн даатгал
- Авто тээврийн хэрэгслийн даатгал
- Авто тээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал
- Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал
- Бусад

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ДААТГАЛЫН КОМПАНИУДЫН ЦЭВЭР АШГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

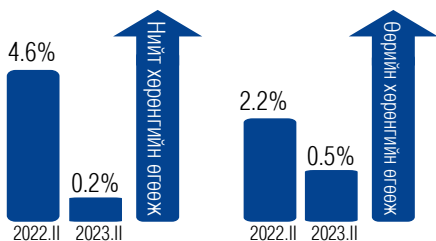
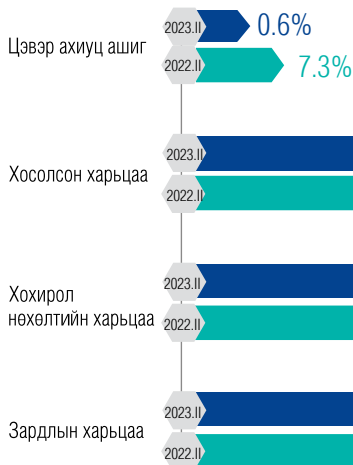
- Даатгалын компаниудын цэвэр ашиг 2022 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад 88.0 хувиар буурч 1.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Харин 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 91.3 хувиар буурсан байна.
- Татварын дараах цэвэр ашгийн өсөлтийг бүлэглэн авч үзвэл цэвэр ашгийн хэмжээ буурсан 7, 50 хувь хүртэлх өсөлттэй 2, 50–иас 100 хувь хүртэлх өсөлттэй 3, 100 хувиас дээш өсөлттэй 5 компани байна.

■ Даатгалын салбарын татварын дараах цэвэр ашиг /тэрбум төгрөг/

ГОЛЛОХ ХАРЬЦААНУУД

- Хохирол нөхөлтийн харьцаа 2022 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад 12.2 пунктээр буурсан үзүүлэлттэй байв.
- Зардлын харьцаа 10.3 пунктээр буурч 48.9 хувь болжээ.
- Даатгалын салбарын цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа тайлант улиралд 6.7 пунктээр буурч 0.6 хувьд хүрлээ.

АШИГТ АЖИЛЛАГААНЫ КОЭФИЦИЕНТ

- Нийт хөрөнгийн өгөөж 4.4 пунктээр буурч 0.2 хувьд хүрсэн бол өөрийн хөрөнгийн өгөөж 1.7 пунктээр буурч 0.5 хувьд хүрэв.

- Даатгалын компаниуд нь 4.4 тэрбум төгрөгийг нийгмийн даатгалын шимтгэлд, 1.3 тэрбум төгрөгийг хувь хүний орлогын албан татварт, 1.6 тэрбум төгрөгийг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварт төлж, нийт 7.3 тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛ

- Монгол Улсын даатгалын зах зээлийн тулгамдаж буй асуудлын нэг нь валютын ханшийн эрсдэл юм.
- Даатгалын компаниудын дийлэнх нь гадаад улсад давхар даатгуулдаг бөгөөд сүүлийн гурван жилийн хугацаанд жилд дунджаар 70 орчим тэрбум төгрөгийг гадаад улсруу шилжүүлсэн байна.
- Даатгалын компаниудын гадаад улсад төвлөрүүлсэн давхар даатгалын хураамжийн зардал тайлант улиралд даатгалын нийт хураамжийн 26.4 хувьтай тэнцэж байна.

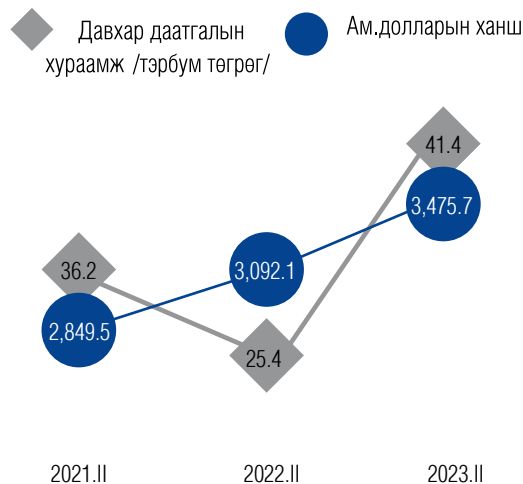
26.4%

Давхар даатгалын
хураамжийн нийт
хураамжид
эзлэх хувь

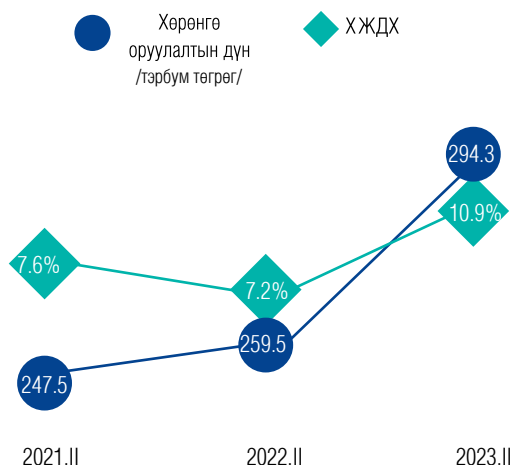
- Даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн 56.8 хувийг хөрөнгө оруулалтад хийснээс 72.1 хувь нь хадгаламж, хадгаламжийн сертификат хэлбэртэй байна.
- Хадгаламж, хадгаламжийн сертификат болон үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтаас даатгалын компаниуд 2023 оны 2 дугаар улиралд нийт 14.5 тэрбум төгрөгийн хүүгийн орлого олсон байна.

Хөрөнгө
оруулалтын
дүн
56.8%

Давхар даатгалын хураамж

Даатгалын нийт хөрөнгө оруулалт ба хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Даатгалын тухай хууль болон Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулиудад даатгагчийн баталгаа гаргах эрх зүйн орчныг бүрдүүлсэн нэмэлт өөрчлөлтийг оруулсантай холбоотойгоор Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 191 дүгээр тогтоолоор “Сайн дурын даатгалын хэлбэр”-т өөрчлөлт орууллаа.
- Даатгагчийн баталгаатай холбоотойгоор Сангийн сайдын тушаалаар баталсан тендерийн жишиг баримт бичиг болон холбогдох журмуудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тушаалын төсөлд саналыг боловсруулж, Сангийн яаманд хүргүүлэв.
- Даатгалын багц дүрмийн 2 дугаар хавсралт “Даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам”, 11 дүгээр хавсралт “Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчоос тайлан, мэдээ, өргөдөл гаргах заавар”-т тус тус нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тогтоолын төслийг боловсруулж, холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу олон нийтээс санал авахаар Санхүүгийн зохицуулах хорооны цахим хуудсанд байршуулаад байна.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Азийн хөгжлийн банктай хамтран “Иншуртек” сэдэвт сургалтыг даатгалын салбарын мэргэжлийн оролцогчдыг хамруулан 2023 оны 4-р сарын 27-ны өдөр зохион байгуулсан. Тус сургалтаар олон улсын цахим даатгалын үйлчилгээний хөгжил, тулгамдаж буй асуудал, цаашдын чиг хандлагын талаар олон улсын мэргэжилтнүүд туршлагаа хуваалцлаа.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- “Хөгжлийн төлөө барилгачдын нэгдэл” ГҮТББ-аас санаачлан 2023 оны 4-р сарын 04-ний өдөр зохион байгуулсан “Барилгын салбарын сэргэлт” сэдэвт барилгын компаниудын анхдугаар нэгдсэн чуулга уулзалтад оролцож, Даатгалын тухай хууль болон Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулиудад оруулсан нэмэлт өөрчлөлт болон “Даатгагчийн баталгаа гаргах үйл ажиллагааны журам”-ын талаар мэдээлэл өгч, ажиллав.
- Хувийн тэтгэврийн даатгалын тухай хуулийн төсөлтэй холбоотойгоор 2023 оны 4-р сарын 13, 2023 оны 4-р сарын 20-ны өдрүүдэд тус тус ХНХЯ-тай уулзалт зохион байгуулж, хуулийн төслийн талаар санал солилцсон ба холбогдох мэдээллүүдийг тухай бүр хүргүүлээд байна.
- Монгол Улсын урт хугацааны буюу амьдралын даатгалын өнөөгийн нөхцөл байдал, эрх зүйн орчны талаар “Мобифинанс” ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигч, Японы амьдралын даатгалын компани болох “Лайфнет” компанийн төлөөлөлтэй 2023 оны 4-р сарын 26-ны өдөр уулзаж, мэдээлэл өгч, санал солилцов. Мөн Урт хугацааны даатгалын үйл ажиллагааны эрх зүйн орчныг сайжруулах хүрээнд 2023 оны 5-р сарын 03-ны өдөр “Мандал лайф даатгал” ХХК-ийн төлөөлөлтэй уулзаж, санал солилцов.
- 2023 оны 4-р сарын 26-ны өдөр Даатгалын бодлогын зөвлөл хуралдааныг зохион байгуулж, тус хуралдаанаас олон нийтийн даатгалын боловсролыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр мэргэжлийн оролцогчдын оролцоог хангуулах, идэвхжүүлэх талаар зөвлөмж гаргаад байна.
- Эрүүл мэндийн яамтай хамтран “Эрүүл мэндийн салбар ба даатгал” сургалт, хэлэлцүүлгийг 2023 оны 5-р сарын 03-ны өдөр зохион байгуулав.
- 2023 оны 6-р сарын 06-ны өдөр МДХолбоотой хамтран “Даатгалын салбарыг татварын бодлогоор дэмжих нь” сэдэвт уулзалт хэлэлцүүлгийг салбарын оролцогчдыг хамруулан зохион байгуулав.
- “Орон нутгийн иргэдийн санхүүгийн боловсролыг дээшлүүлэх аян”-ы хүрээнд Санхүүгийн зохицуулах хорооноос зохион байгуулсан “Санхүүгийн зах зээлийн хөгжил ба иргэдийн оролцоо” сэдэвт сургалт, хэлэлцүүлэгт даатгалын салбарын талаар танилцуулгыг хийж, иргэд олон нийтэд зөвлөгөө, мэдээлэл өгч ажиллав.

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Нийт хөрөнгө

3.9

их наяд төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Хөрөнгийн өсөлт

24.0%

Харилцагч

3.9 сая

Дундаж зээлийн хэмжээ

2.4 сая төгрөг

Хүртээмжтэй байдал

Зээлийн ББСБ

92.1%

Зөвхөн гадаад валютын
арилжааны ББСБ

7.5%

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Нийт орлого

520.2

тэрбум төгрөг

Улсад татан
төвлөрүүлсэн
татвар, НДШ

41.5

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Z индекс

22.0

Чанаргүй зээлийн нийт
зээлд эзлэх хувь

7.7%

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

- Санхүүгийн зохицуулах хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөлтэйгээр 522 ББСБ үйл ажиллагаа явуулав. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 0.9 хувиар, 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 3.0 хувиар тус тус буурсан байна.

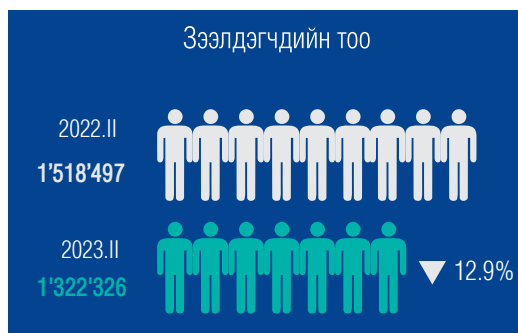
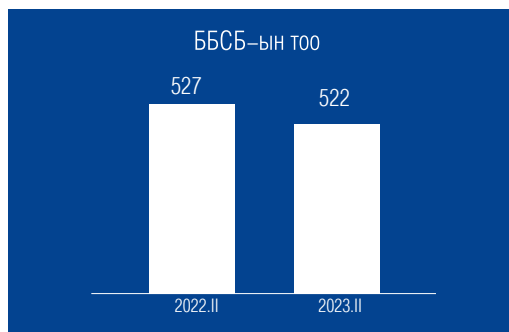

ББСБ-уудын 25 буюу 4.8 хувь нь гадаадын, 95.2 хувь нь үндэсний хөрөнгө оруулалттай байна.

ББСБ-УУДЫН ХӨРӨНГӨ

ББСБ-уудын нийт хөрөнгийн хэмжээ 3.9 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 763.2 тэрбум төгрөгөөр буюу 24.0 хувиар, 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 2.4 их наяд төгрөгөөр буюу 157.4 хувиар өсжээ.

ББСБ–уудын активын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт хөрөнгийн дүн	3,945.9	100.0%
Эргэлтийн хөрөнгө	3,815.1	96.7%
Мөнгөн хөрөнгө	524.6	13.3%
Зээл /цэврээр/	2,929.9	74.3%
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт /цэврээр/	34.9	0.9%
Факторингийн тооцооны авлага /цэврээр/	10.2	0.3%
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө /цэврээр/	21.4	0.6%
Бусад хөрөнгө	288.9	7.3%
Эргэлтийн бус хөрөнгө	130.7	3.3%

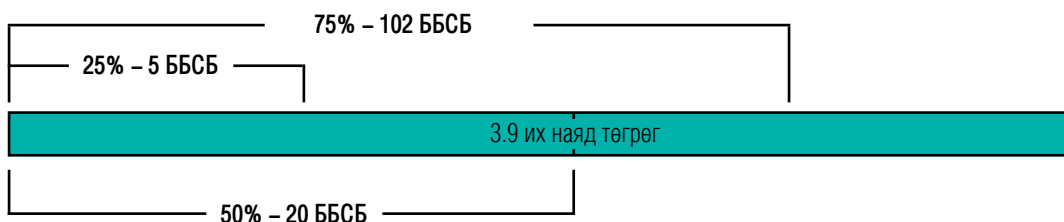
ББСБ–уудын пассивын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	3,945.9	100.0%
Өр төлбөр	1,477.7	37.5%
Санхүүгийн эх үүсвэр	449.3	11.4%
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	428.2	10.9%
Бусад эх үүсвэр	48.6	1.2%
ББСБ–аас гаргасан өрийн бичиг	237.9	6.0%
Төслийн зээлийн санхүүжилт	33.3	0.9%
Бусад өр төлбөр	280.4	7.1%
Эздийн өмч	2,468.1	62.5%
Хувьцаат капитал	1,440.0	36.5%
Бусад өмч	61.6	1.6%
Сангууд	1.3	0.0%
Хуримтлагдсан ашиг/ алдагдал	889.3	22.5%
Хоёрдогч өглөг	76.0	1.9%

Зах зээлд эзлэх хувь хэмжээ буюу нийт хөрөнгөд эзлэх хувиар нь харвал салбарын нийт хөрөнгийн:

- 25 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 5 ББСБ;
- 50 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 20 ББСБ;
- 75 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 102 ББСБ эзэлж байна.

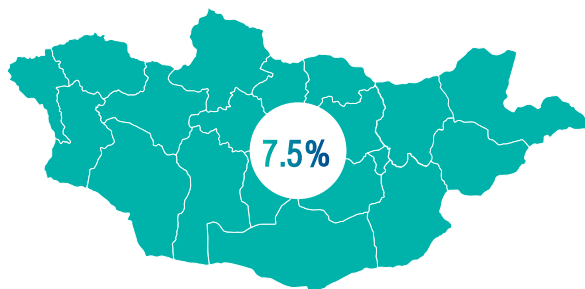
	ББСБ-ын тоо		Нийт хөрөнгө		Нийт зээл		Зээлийн багцад эзлэх чанаргүй зээлийн эзлэх хувь	Харилцагчдын тоо	
	Тоо	%	Хэмжээ /тэрбум төг/	%	Хэмжээ /тэрбум төг/	%		Тоо	%
Топ 27 %	5	1.0%	1,044.5	26.5%	880.4	28.3%	1.6%	188,964	4.9%
Топ 51 %	20	3.8%	1,993.1	50.5%	1,673.4	53.8%	3.0%	3,409,728	87.5%
Топ 75 %	102	19.5%	2,961.8	75.1%	2,431.0	78.2%	5.2%	3,760,339	96.5%
САЛБАРЫН НИЙТ	522	100.0%	3,945.9	100.0%	3,107.5	100.0%	7.6%	3,895,981	100.0%

Банк бус санхүүгийн салбарын нийт хөрөнгийн 26, 50 болон 75 хувийг бүрдүүлж буй ББСБ-уудын зээлийн үлдэгдэл салбарын нийт зээлийн үлдэгдлийн 28.3, 53.8 болон 78.2 хувийг тус тус эзэлж байна. Нийт хөрөнгө болон нийт зээлийн үлдэгдлийн эзлэх хувь ойролцоо хэдий ч нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь харгалзан 1.6, 3.0 болон 5.2 хувьтай байна. Өөрөөр хэлбэл салбарт эзлэх хувь өндөртэй ББСБ-уудын зээлийн чанар салбарын дундажтай харьцуулахад сайн байна.

Салбарын нийт хөрөнгийн 50 хувийг бүрдүүлж буй 20 ББСБ-ын зарим нь үйл ажиллагаандаа технологийн дэвшлийг ашиглан, хүртээмжтэй байдлаар үйлчилгээ үзүүлдэг тул нийт үйлчлүүлэгчдийн 87.5 хувь нь зөвхөн эдгээр ББСБ-уудын харилцагчид байна.

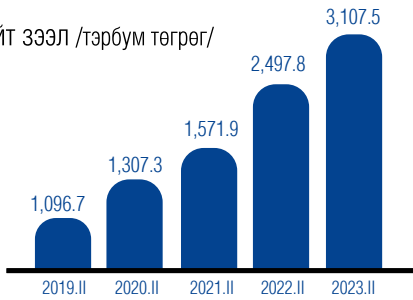
	ББСБ-ын тоо	Нийт хөрөнгө		Нийт зээл		Харилцагчдын тоо	
		Хэмжээ /тэрбум төг/	%	Хэмжээ /тэрбум төг/	%	Тоо	%
Дотоодын хөрөнгө оруулалт бүхий	497	3,383.1	85.7%	2,643.3	85.1%	3,794,261	97.4%
Гадаадын хөрөнгө оруулалт бүхий	25	562.8	14.3%	464.2	14.9%	101,720	2.6%

Гадаадын хөрөнгө оруулалттай ББСБ-уудын 44.0 хувь буюу 11 нь Япон, 28.0 хувь нь буюу 7 нь БНСУ, 2 нь АНУ-ын, үлдсэн нь Их Британи, Канад, Малайз, ОХУ, Сичелл, БНХАУ зэрэг бусад улсын хөрөнгө оруулалттай байна. Гадаадын хөрөнгө оруулалттай ББСБ-уудын хувьд салбарын нийт хөрөнгийн 14.3 хувийг эзэмшдэг бөгөөд нийт харилцагчдын 2.6 хувьд үйлчилгээ үзүүлдэг байна.

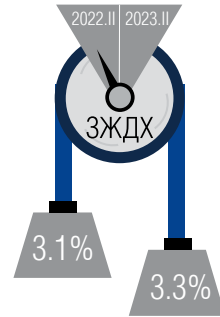

ББСБ-уудын нийт хөрөнгө Монгол Улсын ДНБ-ий 7.5 хувьтай тэнцэхүйц хэмжээнд байна.

Нийт зээл /тэрбум төгрөг/

Зээлийн хүү: ББСБ-уудын олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж сарын хүү 3.3 хувьд хүрч өмнөх оны мөн үеэс 0.2 пунктээр өссөн. 2019 мөн үетэй харьцуулахад 0.3 пунктээр өссөн үзүүлэлттэй.

НИЙТ ЗЭЭЛ

Зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 24.4 хувиар буюу 609.7 тэрбум төгрөгөөр, 2019 оны 2 дугаар улирлаас 183.3 хувиар буюу 2.0 их наяд төгрөгөөр өссөн дүнтэй байна.

Нийт зээлийн үлдэгдлийн 97.4 хувийг төгрөгөөр, үлдсэн 2.6 хувийг валютаар олгосон зээл эзэлж байна.

97.4%

ХЭВИЙН

89.0%

-0.1%

ХУГАЦАА ХЭТЭРСЭН

3.3%

-0.6%

ЧАНАРГҮЙ

7.7%

+0.7%

3.2 их наяд төгрөг | Олгосон зээл

Төлөгдсөн зээл | 2.8 их наяд төгрөг

Бөөний болон жижиглэн худалдаа

8.5%

8.6%

Барилга

3.8%

3.6%

Уул, уурхайн олборлолт

0.8%

0.7%

Машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ

2.0%

2.2%

Байр сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйлчилгээ

1.6%

1.2%

Боловсруулах үйлдвэр

0.7%

0.7%

Хөдөө аж, ахуй

0.4%

0.5%

Бусад

82.2%

82.5%

88.2%

ЗЭЭЛИЙН ҮЛДЭГДЭЛ

90.4%

ОЛГОСОН ЗЭЭЛ

90.8%

ТӨЛӨГДСӨН ЗЭЭЛ

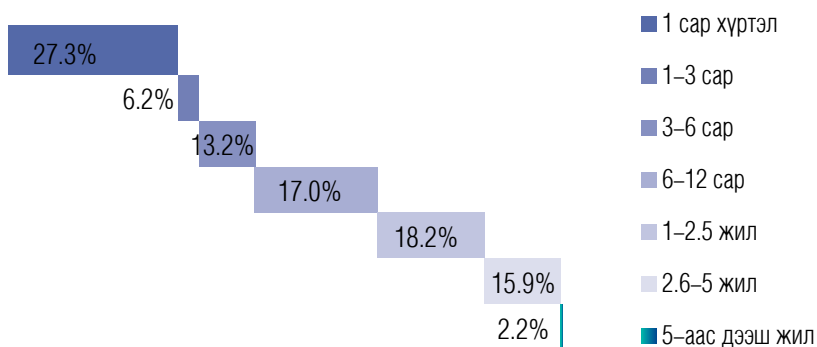
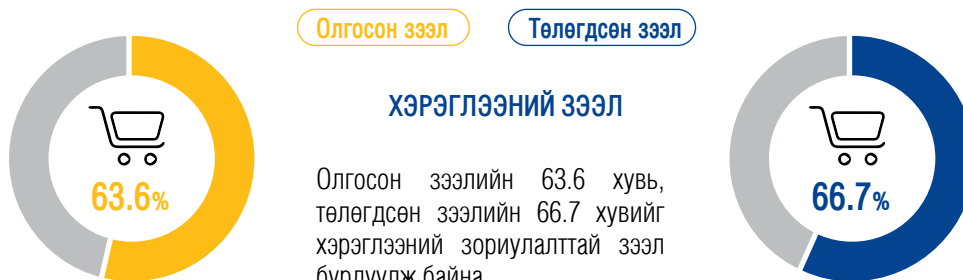

11.8%

9.6%

9.2%

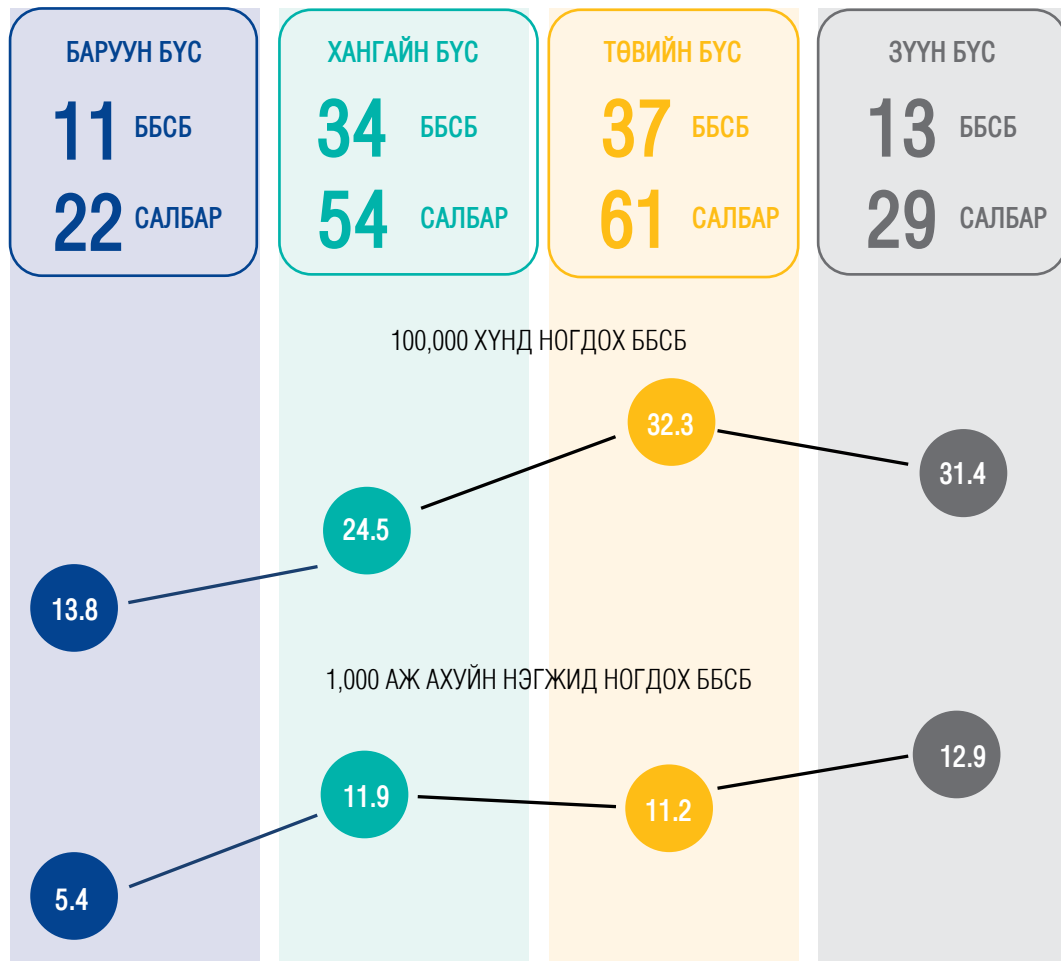
Нийт зээлийн үлдэгдлийн 88.2 хувь нь иргэнд, 11.8 хувь нь хуулийн этгээдэд олгосон зээлийн үлдэгдэл байна.

ББСБ-ын салбарын зээлийн дийлэнх хувийг 27.3 хувьтай 1 сар хүртэлх хугацаатай зээл дангаар бүрдүүлсэн бол 6 сараас 5 жил хүртэл хугацааны нийлбэр нь 51.1 хувьтай байна.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

Улсын хэмжээнд Санхүүгийн зохицуулах хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр 522 ББСБ болон түүний 445 салбар банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаагаас 81.8 хувь нь Улаанбаатар хотод байна.

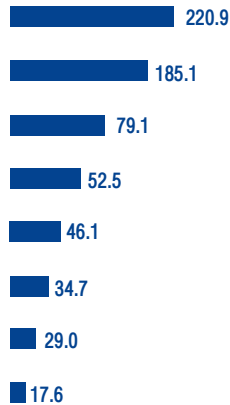
Олон улсын санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг (АФИ)-ийн Санхүүгийн хүртээмжийн тоон мэдээллийн ажлын хэсгээс боловсруулсан улс орнуудад санхүүгийн хүртээмжийг үнэлэх үндсэн индикаторуудыг ашиглан салбарын хүртээмжтэй байдлыг тооцвол:

21 аймгийн 61.9 хувь буюу 13 аймагт 3 буюу түүнээс дээш тооны ББСБ байна.

1,000 хүн аж ахуй нэгжид ногдох

100,000 хүн амд ногдох

Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа эрхэлж буй 427 ББСБ-ын 33.7 хувь нь Сүхбаатар дүүрэгт, 27.4 хувь нь Чингэлтэй дүүрэгт, 16.9 хувь нь Баянгол дүүрэгт, 10.6 хувь нь Баянзүрх дүүрэгт, 9.1 хувь нь Хан-Уул дүүрэгт, 2.1 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт, 0.2 хувь нь Багануур дүүрэгт тус тус байршилтай байна.

ББСБ-УУДЫН ХҮРТЭЭМЖ, ГАЗАРЗҮЙН БАЙРШЛААР

- Монгол Улсын хэмжээнд 18–64 насны 100,000 иргэнд 49 ББСБ, 1000 аж ахуйн нэгжид 11 ББСБ ногдож байна.
- Орон нутгийн хэмжээнд уг харьцаанууд нь 25, 10 байгаа бөгөөд бүс нутгийн хувьд Төвийн бүс 100,000 иргэнд 32 ББСБ, зүүн бүс 1000 аж ахуй нэгжид 11 ББСБ ногдож байгаагаар ББСБ-ын хүртээмжээр тэргүүлж байна.
- Улаанбаатар хотын хувьд 100,000 иргэнд 76 ББСБ, 1000 аж ахуйн нэгжид 11 ББСБ ногдож байгаа нь орон нутгаас хүртээмж сайтай байгааг харуулж байна

Улсын хэмжээнд
100,000 хүнд

49
ББСБ

1,000 аж
ахуйн нэгжид

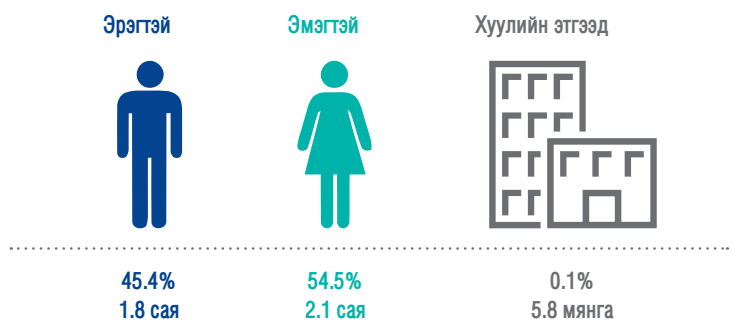
11
ББСБ

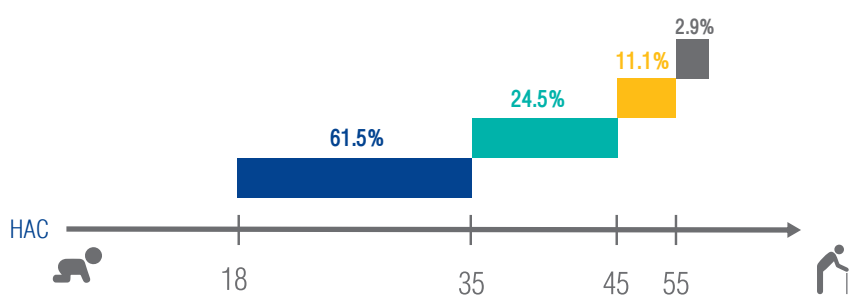
ДУНДАЖ ЗЭЭЛ

- Монгол Улсын хэмжээнд ББСБ-аас нэг зээлдэгч дунджаар 2.4 сая төгрөгийн зээл авсан бол орон нутагт энэхүү үзүүлэлт 2.6 сая төгрөг, Улаанбаатар хотын хувьд 2.4 сая төгрөг байна.
- Харин уг үзүүлэлт өмнөх оны мөн үед улсын хэмжээнд 1.6 сая төгрөг байсан ба тайлант улирлын хувьд ББСБ-аас зээл авсан нэг зээлдэгчид ногдох зээлийн дундаж хэмжээ 50 хувиар өсчээ.
- Нийт зээлдэгчдийн тоо 1.3 сая байгаа нь давхардсан тоогоор хөдөлмөрийн насны буюу 18–64 насны 100 хүн тутмын 67 нь ББСБ-аас зээлтэй байна гэсэн үг юм.

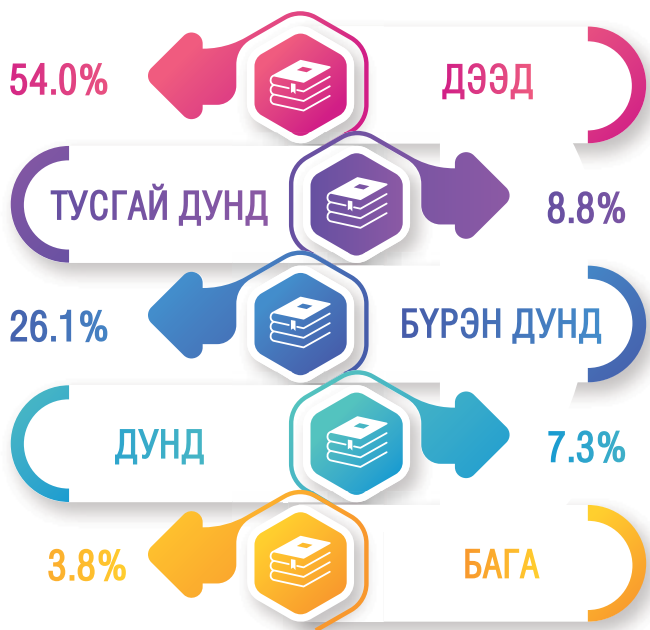
ББСБ-ын харилцагчид

ББСБ-ын зээлдэгчид /насны бүлгээр/

ББСБ-ын зээлдэгчид /боловсролын түвшингээр/

ББСБ-ын ажилчид

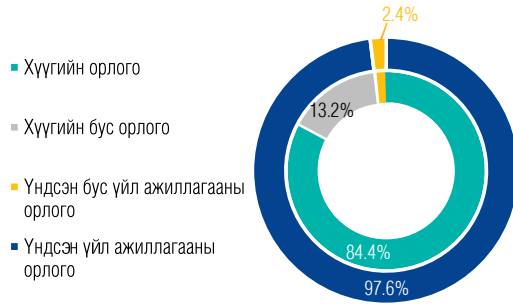
БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ББСБ-ЫН ТОО, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨРЛӨӨР /ДАВХАРДСАН ТООГООР/

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ОРЛОГО

- ББСБ–уудын нийт орлого 520.2 тэрбум төгрөгт хүрэв.
- Нийт орлогын 97.6 хувийг үндсэн үйл ажиллагааны орлого буюу хүүгийн болон хүүгийн бус орлого бүрдүүлж байгаагаас 84.4 хувь буюу 439.1 тэрбум төгрөгийг хүүгийн орлого, 13.2 хувь нь буюу 68.4 тэрбум төгрөгийг хүүгийн бус орлого бүрдүүлж байна.

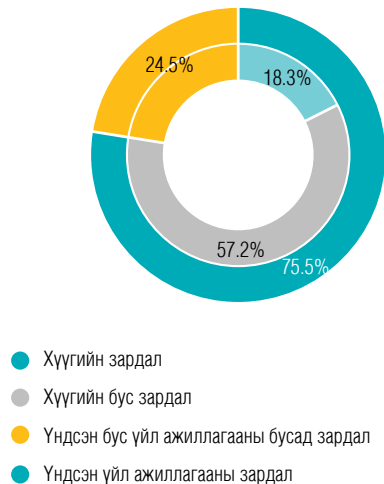

ХҮҮГИЙН БУС ОРЛОГЫН ЗАДАРГАА

- Хүүгийн бус орлогын 68.4 хувийг санхүүгийн үйлчилгээний орлого, 18.0 хувийг арилжааны орлого, 13.6 хувийг ханш болон үнэлгээний тэгшитгэлийн орлого бүрдүүлж байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ

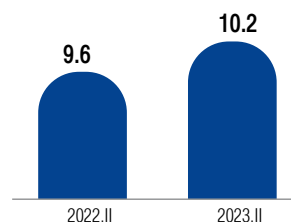
- ББСБ–уудын нийт зардал 331.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Уг зардалын 75.5 хувийг үндсэн үйл ажиллагааны зардал буюу хүүгийн болон хүүгийн бус зардал бүрдүүлж байгаагаас 57.2 хувь буюу 189.2 тэрбум төгрөгийг хүүгийн бус зардал, 18.3 хувь нь буюу 60.7 тэрбум төгрөгийг хүүгийн зардал эзэлж байна.

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэлтэй холбоотой гарах зардал буюу болзошгүй эрсдэлийн зардал 50.7 тэрбум төгрөг ба үүний 92.2 хувийг зээлийн эрсдэлийн зардал, 5.3 хувийг авлагын эрсдэлийн зардал, 2.3 хувийг өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийн эрсдэлийн зардал, 0.2 хувийг факторингийн үйлчилгээний эрсдэлийн зардал бүрдүүлж байна.

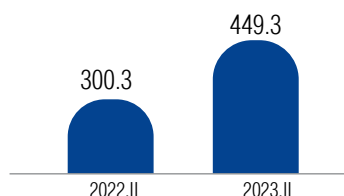
- Салбарын хэмжээнд нийт 10.2 тэрбум төгрөгийн факторингийн цэвэр авлага бүртгэлтэй байна.

Факторингийн үйлчилгээний цэвэр авлага /тэрбум төгрөг/

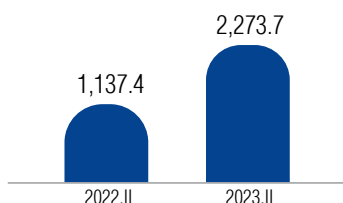

- Салбарын хэмжээнд 82 ББСБ итгэлцлийн үйлчилгээ эрхэлж байна. Тэдгээрийн үзүүлсэн итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг 449.3 тэрбум төгрөг болж өмнөх оны мөн үеэс 49.6 хувиар өсжээ.

Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг /тэрбум төгрөг/

Мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний орлого /тэрбум төгрөг/

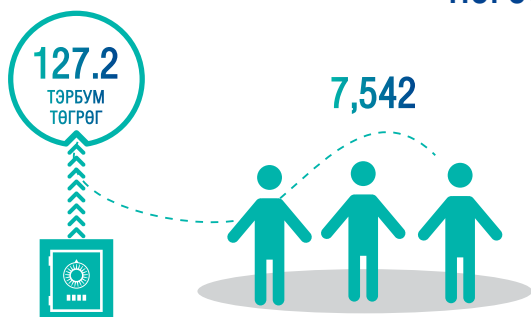
- ББСБ-ууд мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээнээс 2.3 тэрбум төгрөгийн орлогыг олжээ. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 1.1 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлт юм.
- Салбарын хэмжээнд 42 ББСБ уг үйлчилгээг эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаагаас тайлант улиралд 12 нь уг үйлчилгээнээс орлого олсон байна.

ХУДАЛДСАН, ХУДАЛДАН АВСАН ВАЛЮТЫН МЭДЭЭ

ББСБ-ууд нийт 1,168.0 тэрбум төгрөгийн валют худалдан авч, 1,159.9 тэрбум төгрөгийн валютыг худалдсан байна. Худалдаж авсан валютын 50.1 хувийг, худалдсан валютын 52.1 хувийг БНХАУ-ын юань бүрдүүлж байна.

ВАЛЮТЫН НЭР	Худалдаж авсан	Худалдсан
	Дүн /тэрбум төгрөг/	Дүн /тэрбум төгрөг/
БНХАУ-ЫН ЮАНЬ	585.1	604.5
АНУ-ЫН ДОЛЛАР	421.4	397.7
ОХУ-ЫН РУБЛЬ	42.6	43.2
ЕВРО	49.6	45.9
ЯПОНЫ ИЕН	49.1	48.1
БНСУ-ЫН ВОН	16.6	16.7
БУСАД	3.6	3.8

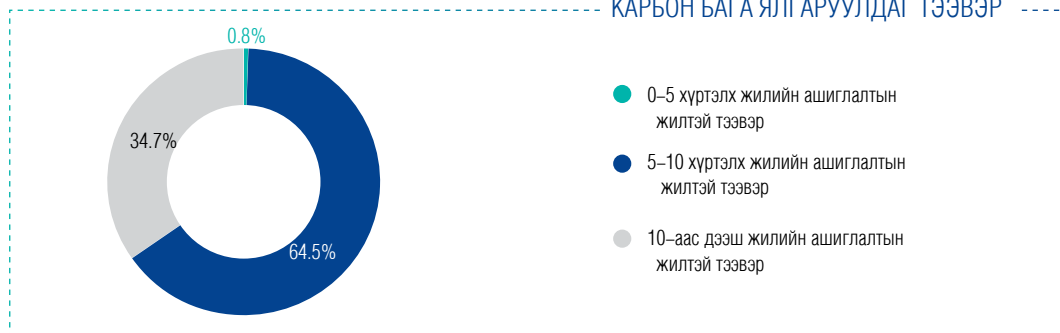
НОГООН ЗЭЭЛ

Ногоон зээлийн үлдэгдэл: 4.1 хувь буюу 127.2 тэрбум төгрөг байгаа нь 7,542 зээлдэгчид олгосон дүн юм.

	КАРБОН БАГА ЯЛГАРУУЛДАГ ТЭЭВЭР	НОГООН БАРИЛГА	ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХЭМНЭЛТ	ТОГТВОРТОЙ ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ ГАЗАР АШИГЛАЛТ, ОЙ БОЛОН ЭКО АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ	Сэргээгдэх эрчим хүч	БАГА БОХИРДУУЛАГЧ ЭРЧИМ ХҮЧ	БОХИРДЛООС СЭРГИЙЛЭХ, БУУРУУЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА
Ногоон зээл тус бүрийн эзлэх хувь	92.1%	5.0%	1.9%	0.7%	0.2	0.1%	0.0%
Зээлдэгчдийн тоо	7,387	27	84	15	26	1	2
Зээлийн үлдэгдлийн дүн /сая төг/	117,143.0	6,356.8	2,390.8	853.0	293.2	100.0	50.0

КАРБОН БАГА ЯЛГАРУУЛДАГ ТЭЭВЭР

Олгосон зээл

	ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХЭМНЭЛТ	НОГООН БАРИЛГА	ТОГТВОРТОЙ ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ ГАЗАР АШИГЛАЛТ, ОЙ БОЛОН ЭКО АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ	КАРБОН БАГА ЯЛГАРУУЛДАГ ТЭЭВЭР	СЭРГЭЭГДЭХ ЭРЧИМ ХҮЧ
Зээлдэгчдийн тоо	33	183	1	3,137	25
Зээлийн үлдэгдлийн дүн /сая төгрөг/	79.7	2,258.7	72.0	55,576.2	297.1

Тайлант улиралд олгосон зээл: 23 ББСБ 58.1 тэрбум төгрөгийн ногоон зээлийн 5 төрлийн бүтээгдэхүүн гаргасан.

ФИНТЕК

- Санхүүгийн үйлчилгээнд технологийн дэвшил ашиглаж буй ББСБ-уудын зээлийн үлдэгдлийн 90.0 хувийг хэвийн 3.1 хувийг хугацаа хэтэрсэн 6.9 хувийг чанаргүй зээлийн үлдэгдэл бүрдүүлээ.

- Салбарын нийт харилцагчдын 93.0 хувь, зээлдэгчдийн 77.3 хувь нь эдгээр ББСБ-ын харилцагчид буюу технологид суурилсан зээлийн үйлчилгээг хүртэгсэд юм
- Нийт зээлдэгчдийн 16.6 хувь нь зөвхөн гар утсаараа дамжуулан зээл авч байна.

Нийт 42 финтек ББСБ-уудаас 3 нь финтек тайлан ирүүлээгүй болно.

93.0%

Финтек зээлдэгч

■ Финтек ■ Бусад

Зээлийн үлдэгдэл

90.0% Хэвийн

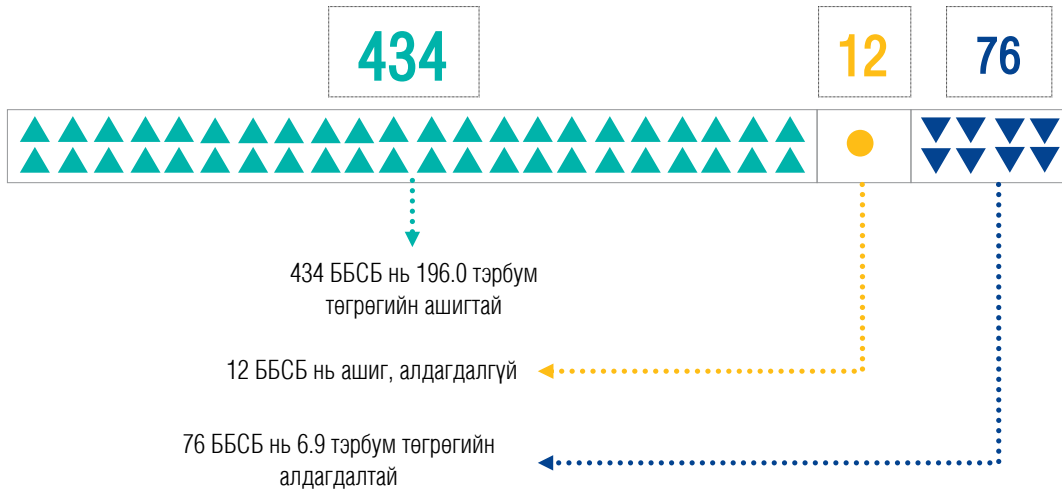
3.1% Хугацаа хэтэрсэн зээл

6.9% Чанаргүй

Зөвхөн технологид суурилсан зээл олгодог ББСБ-уудын хувьд салбарын нийт зээлийн үлдэгдэлд бага хувь эзэлж байгаа ч олгосон болон төлөгдсөн зээлд эзлэх хувиас харахад эдгээр ББСБ-уудын зээлийн эргэлт сайн байна.

	Нийт зээл		Зээлдэгчийн тоо		1 зээлдэгчид ногдох дундаж зээлийн хэмжээ /мян. төгрөг/
	Хэмжээ /тэрбум төгрөг/	Эзлэх хувь	Тоо	Эзлэх хувь	
Финтек	515.2	16.6%	1,021,676	77.3%	504.3
Уламжлалт	2,592.3	83.4%	300,650	22.7%	8,622.1
НИЙТ	3,107.5	100.0%	1,322,326	100.0%	2,350.0

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

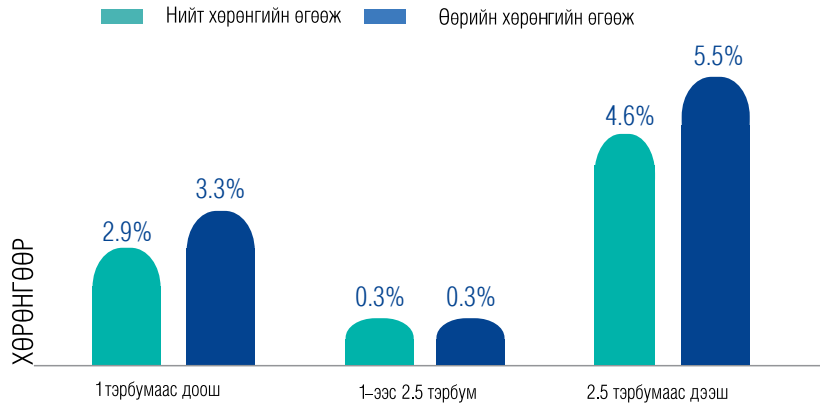

	<1%	<5%	<10%	>10%
Өөрийн хөрөнгийн өгөөж /ROE/	30.8%*	25.1%	22.6%	21.5%
Нийт хөрөнгийн өгөөж /ROA/	31.4%	29.3%	24.2%	15.1%

2022.II: 8.4% (ROE), 5.5% (ROA)

2023.II: 8.5% (ROE), 5.3% (ROA)

ROE болон ROA-ийн харгалзах интервал дахь ББСБ-ын тоо /хувиар/
 (*) Жишээ нь: Нийт ББСБ-уудын 30.8 хувь нь 1 хувиас доош өөрийн хөрөнгийн өгөөжтэй ажиллаж байна

НИЙТ БОЛОН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨГӨӨЖИЙН ХАРЬЦАА /ХӨРӨНГИЙН АНГИЛЛААР/

1 тэрбумаас доош хувьтай ББСБ-уудын тал хувь нь 2.9 хувиас бага, 1–2.5 тэрбум төгрөгийн хувьтай ББСБ-уудын тал хувь нь 0.3 хувиас бага, 2.5 тэрбум төгрөгөөс дээш хувьтай ББСБ-уудын тал хувь нь 4.6 хувиас бага байна. Өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн хувьд холбогдох утгууд нь харгалзан 3.3, 0.3 болон 5.5 хувьтай байна.

ЗАРДАЛ, ОРЛОГЫН ХАРЬЦАА

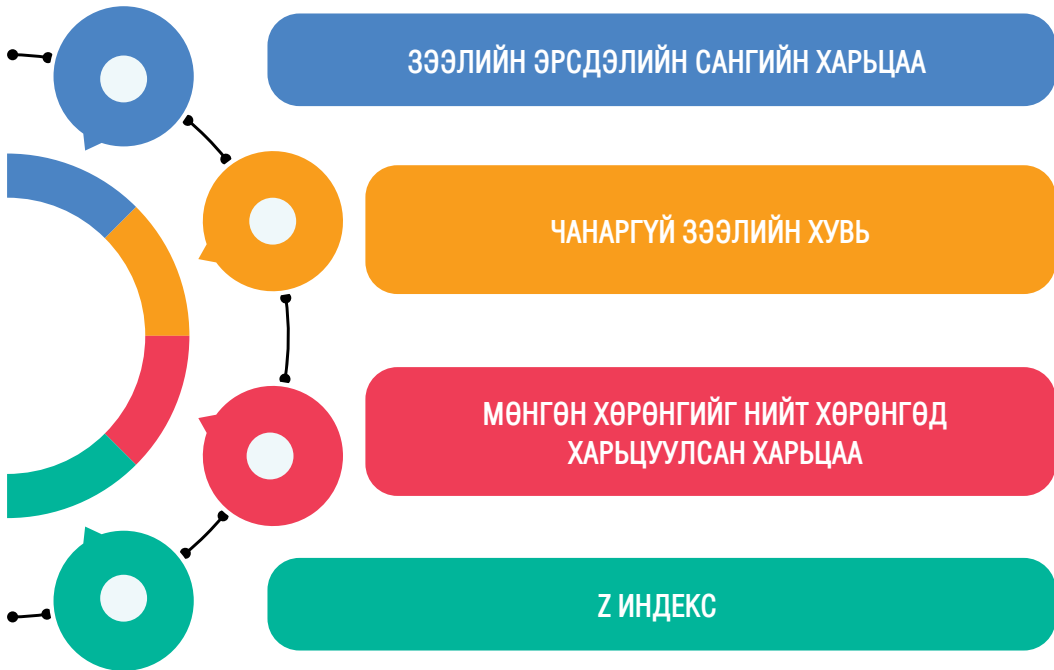
Зардал, орлогын харьцаа 63.6 хувь гарсан буюу өмнөх оны мөн үеэс 15.6 пунктээр буурчээ. Өөрөөр хэлбэл ББСБ-ууд 100 төгрөгийн орлого олохын тулд дунджаар 63.6 төгрөгийн зардал гаргаж байна.

- ББСБ-ууд НДШ-д 12.8 тэрбум төгрөг, ХАОАТ-т 3.2 тэрбум төгрөг, ААН-ийн орлогын албан татварт 25.5 тэрбум төгрөгийг тус тус төлж, нийт 41.5 тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

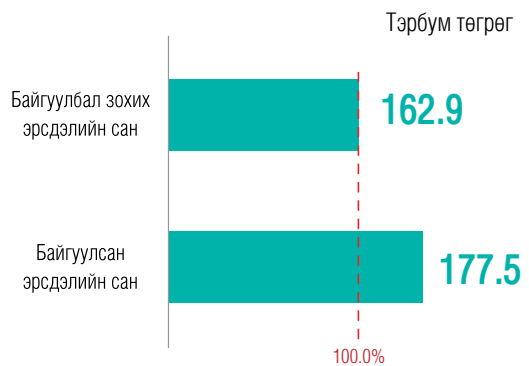
- o AFI-с санхүүгийн хүртээмж болон санхүүгийн тогтвортой байдлыг тодорхойлох зөвлөмж зааврын дагуу ББСБ-уудын дараах 4 үзүүлэлтийг тооцож байна. Үүнд:

ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХАРЬЦАА

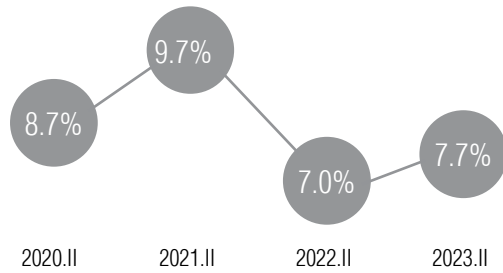
- o Зээлийн эрсдэлийн сангийн харьцаа 109.0 хувь гарч байгуулбал зохих эрсдэлийн санг бүрдүүлж чадсан бөгөөд эрсдэлийг мөн хувиар нөхөх чадамжтайг харуулжээ.
- o Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 5.3 нэгжээр өссөн үзүүлэлт юм.

109.0%

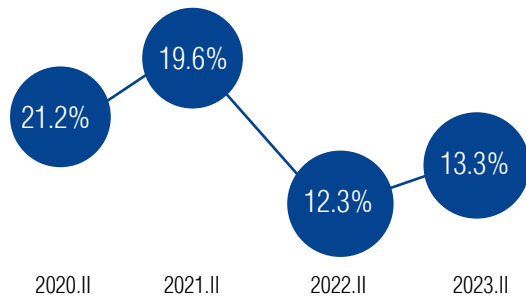
ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛ

Чанаргүй зээлийн хэмжээ 237.4 тэрбум төгрөгт хүрч чанаргүй зээлийн нийт зээлд эзлэх хувь 7.7 хувь болжээ. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 0.7 пунктээр өссөн байна.

МӨНГӨН ХӨРӨНГИЙГ НИЙТ ХӨРӨНГӨД ХАРЬЦУУЛСАН ХАРЬЦАА

Уг харьцаа 13.3 хувь болж өмнөх оноос 1.0 пунктээр өссөн байна.

Z ИНДЕКС

Z индекс нь ББСБ-ын дампуурах магадлалыг харуулдаг ба активын өгөөж болон өөрийн хөрөнгийн харьцааны нийлбэрийг активын өгөөжийн хэлбэлзэлд харьцуулж тооцдог. Z индексийн утга ашигт ажиллагаа болон өөрийн хөрөнгийн хөшүүрэг өндөр байх үед их гарах ба өгөөжийн хэлбэлзэл ихтэй үед буюу орлогын тодорхойгүй байдал их үед бага гарна. Өөрөөр хэлбэл индексийн их утга нь эрсдэл багатай, тогтвортой байдлыг илэрхийлдэг. Банк бус санхүүгийн салбарын Z индекс өмнөх оны мөн үеэс 6.0 нэгжээр буурсан үзүүлэлттэй байна.

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- “Итгэлцлийн үйлчилгээ эрхлэх банк бус санхүүгийн байгууллагын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн доод хэмжээ, үе шаттай нэмэгдүүлэх хуваарь”-ийг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 04 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 136 дугаар тогтоолоор баталсан ба Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2023 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдрийн 6222 дугаарт бүртгэсэн.
- “Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, зээлийн хүүгийн хэмжээг бодох, тооцох, мэдээллийн ил тод байдлыг хангах аргачлал”-ыг Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн А-106/298 дугаар хамтарсан тушаалаар баталсан ба Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2023 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдрийн 6258 дугаарт бүртгэсэн.
- “Банк бус санхүүгийн байгууллагын гадаад валютын арилжааны үйл ажиллагааг зохицуулах, түүнд хяналт тавих журам”-ын нэмэлт өөрчлөлтийг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 6 дугаар сарын 23-ны өдрийн 220 дугаар тогтоолоор баталсан.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 160 дугаар тогтоолоор баталсан “Банк бус санхүүгийн зээлийн үйл ажиллагааны журам”-ын 3 дахь заалтад “Финтек зээлийн үйлчилгээ эрхэлж буй банк бус санхүүгийн байгууллагууд нь 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн дотор энэхүү тогтоолын хавсралтаар баталсан журмын дагуу Санхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгүүлэхийг үүрэг болгосугай” гэж заасны дагуу Цахим зөвлөл нийт 4 удаа хуралдаж 28 хүсэлт ирүүлснээс журмын шаардлага хангасан 23 ББСБ-ын 24 финтек зээлийн бүтээгдэхүүнийг бүртгэж Санхүүгийн зохицуулах хорооны цахим хуудсанд байршуулав.
- “Банк бус санхүүгийн байгууллагын үйл ажиллагаанд эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт хийх журам”-ын нэмэлт өөрчлөлтийг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн 380 дугаар тогтоолоор нэмэлт өөрчлөлтийг баталсан.
- “Банк бус санхүүгийн байгууллагын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, хорогдуулах, шинээр хувьцаа гаргах, худалдах, шилжүүлэхэд мөрдөх журам” –ын нэмэлт өөрчлөлтийг боловсруулж, 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн Санхүүгийн зохицуулах хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэн, 381 дүгээр тогтоолоор баталсан.

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

“Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай” хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4 дэх заалтын хэрэгжилт

- Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4–т заасны дагуу 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг хөндлөнгийн аудитаар баталгаажуулах үүргийг 85.4 хувь буюу 434 ББСБ, нийтэд мэдээлэх үүргийг 80.5 хувь буюу 409 ББСБ хэрэгжүүлсэн байна.

“Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай” хуулийн хэрэгжилт

- Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1–д заасны дагуу нэр бүхий 110 ББСБ, 6823 удаагийн тохиолдлоор, 1,270.4 сая төгрөгийг, Мөн зүйлийн 7.2–т заасны дагуу нэр бүхий 4 ББСБ, 13 удаагийн тохиолдлоор, 1,520.6 сая төгрөгийг Монголбанкны СМА–нд тус тус мэдээлж, хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлсэн байна.

“Зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тогтоох, төвлөрүүлэх журам”–ын хэрэгжилт

- 513 ББСБ–аас 1,255.5 сая төгрөгийн зохицуулалт үйлчилгээний хөлс төлөхөөс 92.4 хувь буюу 463 ББСБ 1,160.2 сая төгрөгийн зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсийг Санхүүгийн зохицуулах хорооны холбогдох дансанд төвлөрүүлсэн байна.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Санхүүгийн зохицуулах хороо Азийн хөгжлийн банктай хамтран "Бичил санхүүгийн байгууллагуудыг чадавхжуулах, санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх" төслийг хэрэгжүүлж байна. Уг төслийн хүрээнд олон улсын зөвлөх, үндэсний зөвлөхүүд хамтран боловсруулсан "Банк бус санхүүгийн итгэлцлийн үйл ажиллагааг зохицуулах, түүнд хяналт тавих журам"–ын жишиг төсөл, "Банк бус санхүүгийн гадаад валютын арилжааны үйл ажиллагааг зохицуулах, түүнд хяналт тавих журам"–ын жишиг төслийг энэ оны 05 дугаар сарын 03, 04–ний өдрүүдэд салбарын оролцогчдод танилцуулж, санал авах хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан.
- Тогтвортой санхүүгийн холбоо, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тамгын газар, дотоод гадаадын түнш байгууллагуудтай хамтран 2023 оны 06 дугаар сарын 13–16–ны өдрүүдэд "Тогтвортой санхүүжилтийн долоо хоног 2023" цуврал арга хэмжээг зохион байгуулж "Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлага ба Хүлэмжийн хийн тооцоолол хийх" сургалт, Ногоон санхүүгийн манлайллын хөтөлбөр, "Монгол Улсын Ногоон Санхүүгийн Форум 2023" арга хэмжээний үндсэн хэсэг, "Тогтвортой аж ахуйн санхүүжилт" салбар хуралдаан, "Монгол Улсын Ногоон Санхүүгийн Форум 2023" арга хэмжээний үндсэн хэсэг, "Эрчим хүчний хэмнэлттэй барилгын санхүүжилт" зэрэг салбар хуралдаануудад Санхүүгийн зохицуулах хорооны холбогдох албан хаагчид хамрагдаж бодлогын хэрэгжилт, тулгамдаж буй асуудал, түүний шийдэл, сайн туршлагын талаар байр сууриа илэрхийлж, санал солилцов.
- "Банк бус санхүүгийн гадаад валютын арилжааны үйл ажиллагааг зохицуулах, түүнд хяналт тавих журам"–д нэмэлт өөрчлөлт оруулж, захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгүүлсэн. Увс, Баян–Өлгий, Завхан, Ховд, Говь–Алтай аймгуудад үйл ажиллагаа эрхэлж буй 33 ББСБ салбаруудын удирдах албан тушаалтнуудад зориулсан "Баруун бүсийн банк бус санхүүгийн байгууллагуудыг чадавхжуулах" сэдэвт сургалтыг Увс аймгийн Улаангом сумд зохион байгуулж байна.

ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Нийт хөрөнгө

295.9 тэрбум төгрөг

Хөрөнгийн өсөлт **9.0%**

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Нийт салбар **61**

Нийт гишүүдийн тоо

71,184

Хүртээмжтэй байдал

Нийт хадгаламж

203.9

тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Цэвэр ашиг

2.8

тэрбум төгрөг

Улсад татан
төвлөрүүлсэн
татвар, НДШ

1.7

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Нийт зээлд эзлэх чанаргүй
зээлийн хувь

3.3%

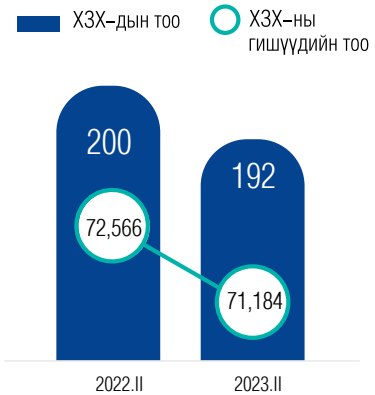
Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

ХЗХ–ДЫН ТОО БА ГИШҮҮД

- Тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулж буй Хадгаламж, зээлийн хоршоо /ХЗХ/-дын тоо өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 8–аар буюу 4.0 хувиар буурч 192 боллоо.
- ХЗХ–дын гишүүдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 1.9 хувиар буурч 71,184 болжээ.
- ХЗХ–дын тоо 2019 оны 2 дугаар улиралд 275 байсан бол тайлант улиралд 30.2 хувиар буурсан. Харин ХЗХ–дын гишүүдийн тоо 2019 оны 2 дугаар улиралд 67,434 байсан бол 2023 оны 2 дугаар улиралд 5.6 хувиар өсжээ.

АЖИЛЛАГСАД

682

Өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.9 хувиар буурсан ба нийт ажиллагсдын 70.5 хувь нь эмэгтэй.

НИЙТ ГИШҮҮДИЙН

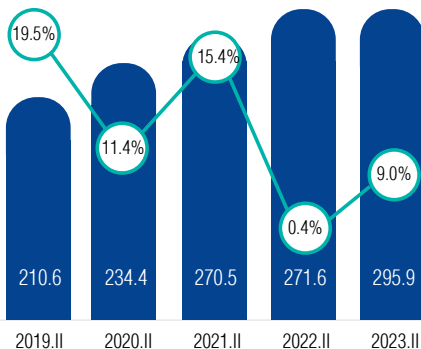
30,257

ЗЭЭЛДЭГЧ

41,594

ХАДГАЛАМЖ
ЭЗЭМШИГЧ

■ Нийт хөрөнгө /тэрбум төгрөг/ ○ Нийт хөрөнгийн өсөлт /хувь/

НИЙТ ХӨРӨНГӨ, ТҮҮНИЙ ӨСӨЛТ

- Нийт хөрөнгө өмнөх оны мөн үеэс 9.0 хувиар өсөж 295.9 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- 2019 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулбал ХЗХ–ны нийт хөрөнгийн дүн 85.4 тэрбум төгрөгөөр буюу 40.6 хувиар нэмэгдэж 295.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

НИЙТ ЗЭЭЛ

220.4

ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

НИЙТ ХАДГАЛАМЖ

203.9

ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

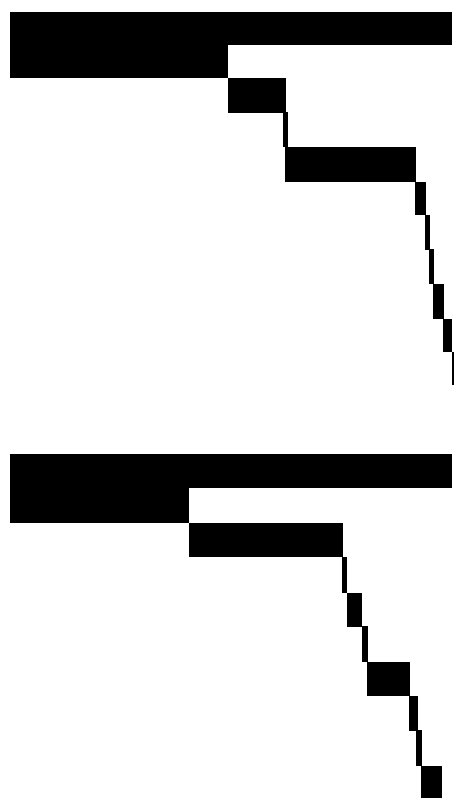
НИЙТ ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

- 88.8 хувийг 1.0 тэрбум төгрөгөөс дээш хөрөнгөтэй 33 ХЗХ;
- 4.6 хувийг 500.0 саяас 1.0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөтэй 20 ХЗХ;
- 6.6 хувийг 500.0 сая төгрөгөөс доош хөрөнгөтэй 139 ХЗХ эзэлж байна.

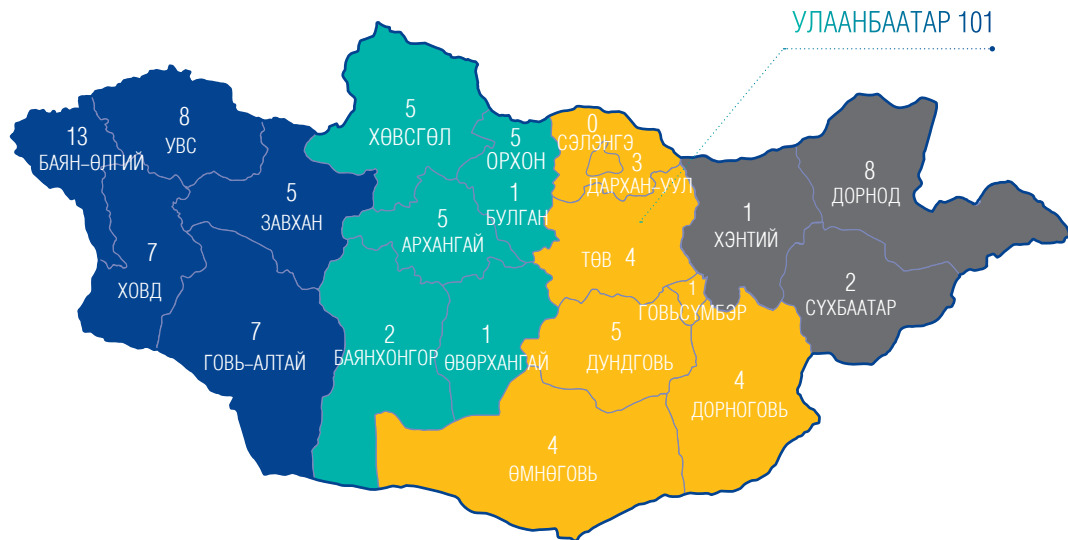
ХЗХ-дын актив болон пассивын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт хөрөнгийн дүн	295.9	100.0%
Эргэлтийн хөрөнгө	291.8	98.6%
Мөнгөн хөрөнгө	52.2	17.7%
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	0.7	0.2%
Зээл /цэврээр/	215.7	72.9%
Авлага	16.7	5.6%
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	5.5	1.9%
Өмчлөх бусад хөрөнгө /цэврээр/	1.0	0.3%
Эргэлтийн бус хөрөнгө	4.1	1.4%
Үндсэн хөрөнгө /цэврээр/	4.0	1.3%
Биет бус хөрөнгө /цэврээр/	0.1	0.1%
Хөрөнгө оруулалт ба бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	0.0	0.0%
Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	295.9	100.0%
Өр төлбөр	234.3	79.2%
Хадгаламж	203.9	68.9%
Богино хугацаат зээл	9.2	3.1%
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	16.5	5.6%
Урт хугацаат өр төлбөр	4.7	1.6%
Өөрийн хөрөнгө	61.6	20.8%
Гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө	27.2	9.2%
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	0.2	0.1%
Хоршоологчдын өмч	34.2	11.5%

- Нийт хөрөнгийн 98.6 хувь нь эргэлтийн хөрөнгө, үлдсэн 1.4 хувь нь эргэлтийн бус хөрөнгө байна.
- Эргэлтийн хөрөнгийн бүрдлийг нийт хөрөнгөд эзлэх хувиар задалбал 17.7 хувийг мөнгөн хөрөнгө, 72.9 хувийг зээлийн цэвр үлдэгдэл, 5.6 хувийг авлагын үлдэгдэл, 2.4 хувийг бусад хөрөнгө бүрдүүлж байна.
- Эх үүсвэрийн хувьд нийт хөрөнгийн 79.2 хувийг өр төлбөр, 20.8 хувийг өөрийн хөрөнгө бүрдүүлж байна.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

БАРУУН БҮС

40 ХЗХ

8 САЛБАР

ХАНГАЙН БҮС

19 ХЗХ

18 САЛБАР

ТӨВИЙН БҮС

21 ХЗХ

20 САЛБАР

ЗҮҮН БҮС

11 ХЗХ

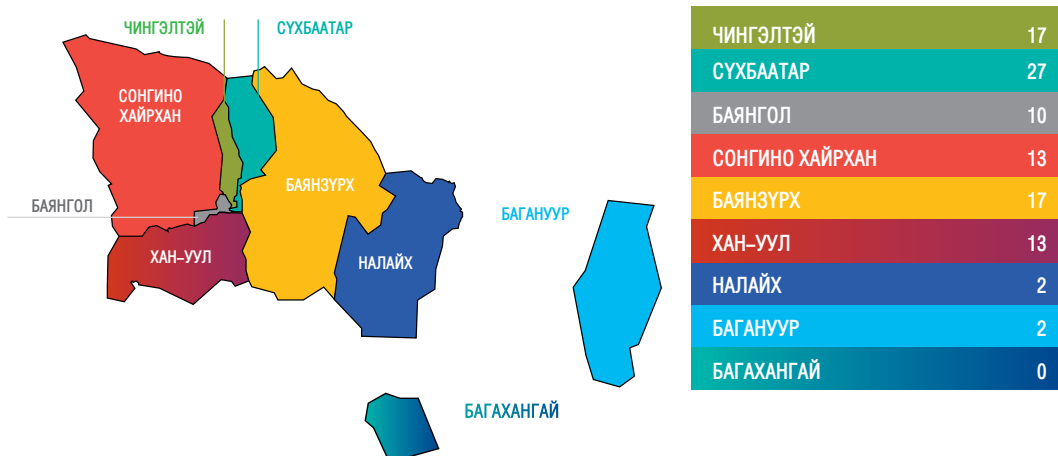
11 САЛБАР

УЛААНБААТАР

101 ХЗХ

4 САЛБАР

- 192 ХЗХ-оос 101 ХЗХ нь Улаанбаатар хотод, 91 ХЗХ нь орон нутагт бүртгэлтэй байна.
- Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй ХЗХ-дын 44.0 хувь нь баруун бүсэд, 23.1 хувь нь төвийн бүсэд, 20.8 хувь нь хангайн бүсэд, 12.1 хувь нь зүүн бүсэд байршжээ.
- Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж буй 101 ХЗХ-ны 96.0 хувь нь төвийн зургаан дүүрэгт, 4.0 хувь нь алслагдмал гурван дүүрэгт байршиж байна.

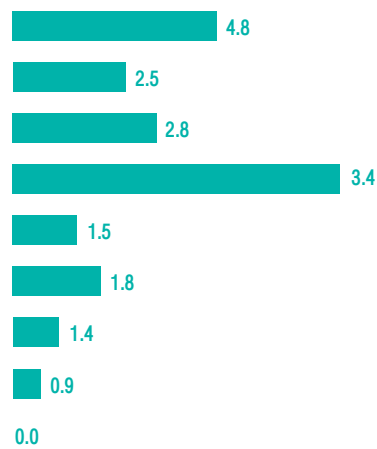

АFI-с улс орнуудын санхүүгийн хүртээмжийг үнэлэх үндсэн индикаторуудыг¹ ашиглан салбарын хүртээмжтэй байдлыг дараах үзүүлэлтээр илэрхийлсэн. Үүнд хөдөлмөрийн насны буюу 18–64 насны 10,000 хүнд ногдох, 1,000 аж ахуйн нэгж (ААН)-д ногдох ХЗХ-дын тоогоор илэрхийлэх болно.

10 000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоо

1 000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоо

- 1,000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоогоор Багануур дүүрэг 4.8, Налайх дүүрэг 3.4, Чингэлтэй дүүрэг 2.8, Сүхбаатар дүүрэг 2.5 үзүүлэлттэй тэргүүлж байгаа бол Баянгол дүүрэг 0.9 гэсэн үзүүлэлттэйгээр хамгийн доогуур жагсаж байна.
- Харин 10,000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоогоор Сүхбаатар, Чингэлтэй, Багануур дүүргүүд тус тус 3.2, 2.1, 1.2 гэсэн үзүүлэлтээр тэргүүлж байна.

¹ <https://www.afi-global.org/sites/default/files/publications/fidwg-core-set-measuring-fi.pdf>

10 000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоо

1 000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоо

Хүртээмжийн үзүүлэлтийг 4 бүсээр ангилахад баруун бүс 10,000 хүнд ногдох, 1,000 ААН-д ногдох ХЗХ-дын тоогоор бусад бүсээс сайн үзүүлэлттэй байна.

Нэг гишүүнд ногдож буй дундаж зээл

ЗЭЭЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХҮРТЭЭМЖ

- Улсын хэмжээнд 18–аас 64 насны 65 хүн тутмын нэг нь ХЗХ-нд гишүүнчлэлтэй, зээлийн үйлчилгээг хүртэж байна.
- Дээрх үзүүлэлт нь орон нутагт 64 хүн тутмын нэг байгаа бол Улаанбаатар хотын хэмжээнд 65 хүнд нэг тохиож байна.
- Улсын хэмжээнд ХЗХ-ноос зээл авсан нэг зээлдэгч гишүүн дунджаар 7.3 сая төгрөгийн зээлтэй байна.
- Улаанбаатар хотын хэмжээнд энэ дүн 12.0 сая төгрөг байгаа бол орон нутагт 3.1 сая төгрөг байна.

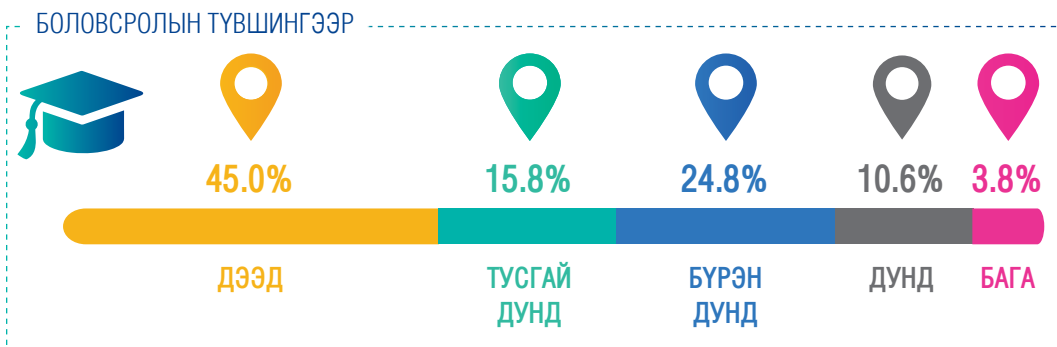
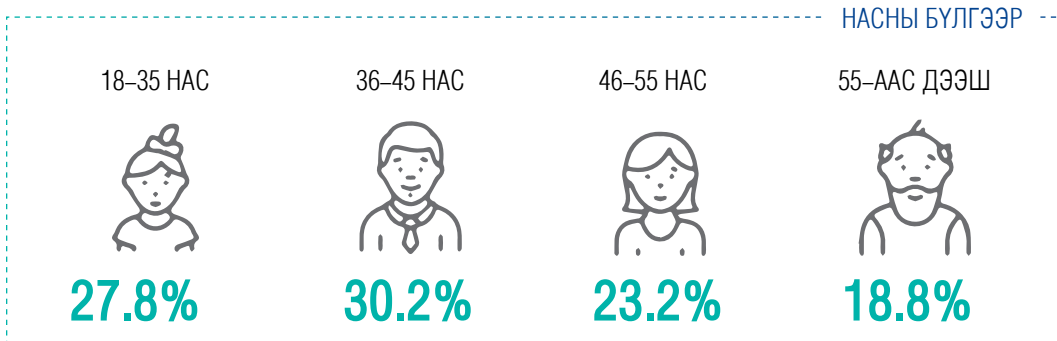
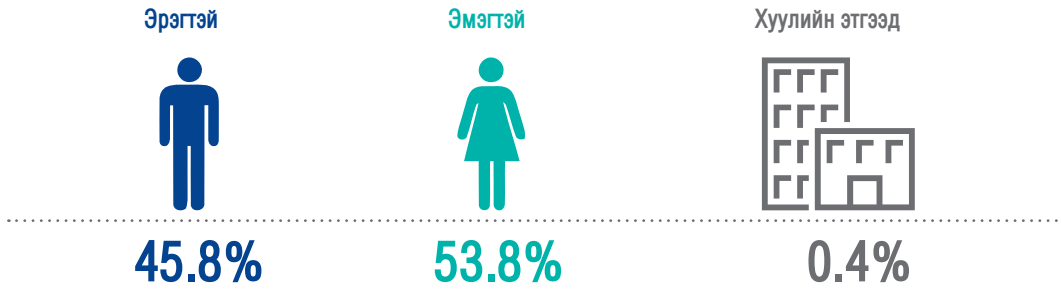
ХАДГАЛАМЖИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХҮРТЭЭМЖ

- Улсын хэмжээнд 18–аас 64 насны 47 хүн тутмын нэг нь ХЗХ-нд хадгаламжийн үйлчилгээг хүртэж байна.
- Дээрх үзүүлэлт орон нутагт 52 хүнд нэг байгаа бол Улаанбаатар хотын хэмжээнд 43 хүнд нэг тохиож байна.
- Улсын хэмжээнд ХЗХ-нд хадгаламжтай нэг гишүүн дунджаар 4.9 сая төгрөгийн хадгаламж төвлөрүүлсэн байна.
- Улаанбаатар хотын хэмжээнд энэ дүн 7.5 сая төгрөг байгаа бол орон нутагт 2.0 сая төгрөг байна.

Нэг гишүүнд ногдож буй хадгаламжийн дундаж хэмжээ

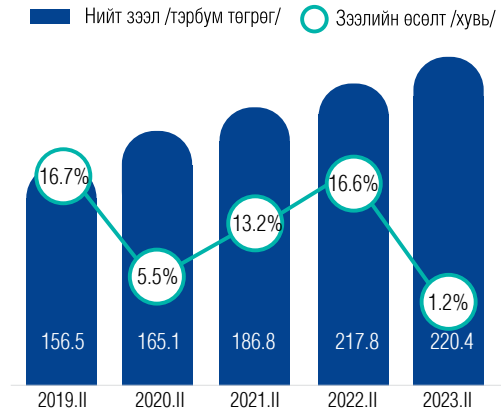
ХЗХ-НЫ ГИШҮҮДИЙН ХҮРТЭЭМЖ

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХЗХ-ДЫН ЗЭЭЛ

- Зээлийн үлдэгдэл дүн 220.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 2.6 тэрбум төгрөгөөр буюу 1.2, 2019 оны мөн үетэй харьцуулбал 63.9 тэрбум төгрөгөөр буюу 40.8 хувиар нэмэгдсэн байна.
- Цэвэр зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 1.7 хувиар өсөж 215.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн бол, зээлийн эрсдэлийн сангийн хэмжээ 17 хувиар буурч 4.7 тэрбум төгрөг болсон.

ХЭВИЙН

93.1%

ХУГАЦАА ХЭТЭРСЭН

3.6%

ЧАНАРГҮЙ

3.3%

ХЗХ-ДЫН ЗЭЭЛИЙН ЧАНАР

- Хэвийн зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 0.1 хувиар өсөж 205.1 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Нийт зээлийн 93.1 хувийг хэвийн зээл эзэлж байна.
- Хугацаа хэтэрсэн зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 43.0 хувиар өсч 8.0 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Чанаргүй зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 0.3 хувиар нэмэгдэж 7.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- 2019 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад нийт чанаргүй зээлийн дүн 0.9 тэрбум төгрөгөөр буюу 13.3 хувиар өсөж 7.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

ХЗХ-ДЫН ЗЭЭЛИЙН ЗОРИУЛАЛТ

- Нийт олгосон зээлийн 46.5 хувь нь хэрэглээ болон түүнд холбогдох бусад зориулалтаар, 18.1 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт, 15.8 хувь нь машин мотоциклийн засвар үйлчилгээний зориулалтаар олгогдсон байна.
- Нийт эргэн төлөгдсөн зээлийн 48.7 хувь нь хэрэглээ болон түүнд холбогдох бусад зориулалтаар олгосон зээлээс, 18.2 хувь нь бөөний болон жижиглэнгийн худалдааны үйл ажиллагаанаас, 16.5 хувь нь машин мотоциклийн засвар үйлчилгээний зээлээс эргэн төлөгдсөн байна.

ТӨЛӨГДСӨН ЗЭЭЛ

ОЛГОСОН ЗЭЭЛ

Хэрэглээ, цалин, тэтгэвэр, хадгаламж барьцаалсан зээл

48.7% 46.5%

Бөөний, жижиглэн худалдаа

18.2% 18.1%

Машин мотоциклийн засвар үйлчилгээ

16.6% 15.8%

ХАА, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур

3.0% 3.1%

Санхүүгийн, даатгалын үйл ажиллагаа

1.3% 2.7%

Барилга

1.1% 1.6%

Байр орон сууц, хоол хүнсээр үйлчлэх үйл ажиллагаа

1.0% 3.2%

Боловсруулах үйлдвэр

0.3% 0.1%

Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн үйл ажиллагаа

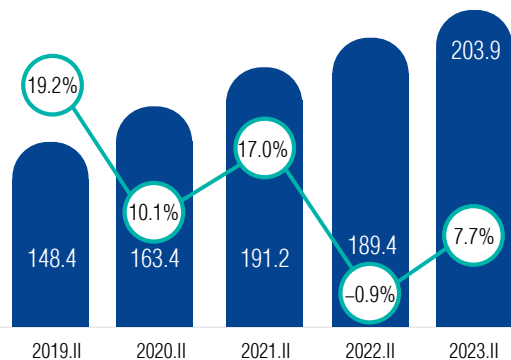
0.2% 0.3%

Бусад

9.6% 8.6%

■ Нийт хадгаламж /тэрбум төгрөг/ ○ Хадгаламжийн өсөлт /хувь/

ХЗХ-ДЫН ХАДГАЛАМЖ

- ХЗХ-дын нийт хадгаламжийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 7.7 хувиар өсөж 203.9 тэрбум төгрөг боллоо.
- 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад ХЗХ-ны нийт хадгаламжийн хэмжээ 55.5 тэрбум төгрөгөөр буюу 37.4 хувиар нэмэгджээ.

НИЙТ ХАДГАЛАМЖ

- 97.7 хувийг хугацаатай хадгаламж, 2.3 хувийг хугацаагүй хадгаламж бүрдүүлж байна.

97.7%

ХУГАЦААТАЙ

2.3%

ХУГАЦААГҮЙ

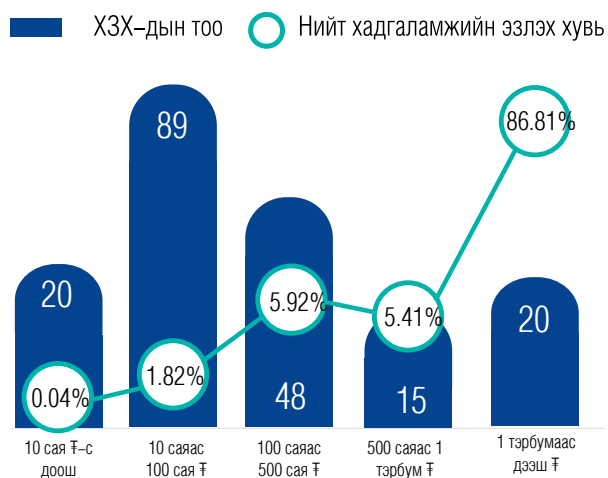

190 ХЗХ

2 ХЗХ

- ХЗХ-дын 99.0 хувь буюу 190 ХЗХ нь 203.9 тэрбум төгрөгийн хадгаламж төвлөрүүлсэн.
- Үлдсэн 1.0 хувь буюу 2 ХЗХ хадгаламж татаагүй байна.

НИЙТ ХАДГАЛАМЖИД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

- 1.0 тэрбумаас дээш төгрөгийн хадгаламжтай 20 ХЗХ нь нийт 177.0 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 86.81 хувийг;
- 10.0 саяас 1.0 тэрбум төгрөгийн хадгаламжтай 152 ХЗХ нь нийт 26.8 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 13.15 хувийг;
- 10.0 саяас доош төгрөгийн хадгаламжтай 18 ХЗХ нь нийт 0.1 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 0.04 хувийг тус тус бүрдүүлж байна.
- Огт хадгаламж татаагүй 2 ХЗХ байна.

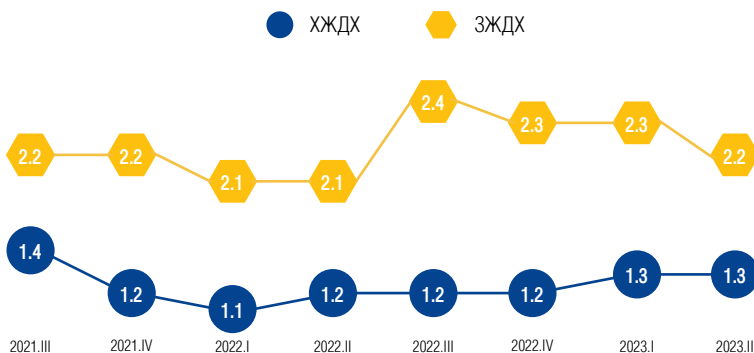
1.3%

Хугацаатай хадгаламжийн жигнэсэн дундаж сарын хүү

2.2%

Зээлийн жигнэсэн дундаж сарын хүү

ОРЛОГО

ХЗХ–дын хүүгийн орлого өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 1.3 хувиар өсч 28.7 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Үүнд:

- Зээлийн хүүгийн орлого 92.9 хувь буюу 26.6 тэрбум төгрөг;
- Банк, санхүүгийн байгууллагаас авсан хүүгийн орлого 6.4 хувь буюу 1.8 тэрбум төгрөг;
- Зээлийн нэмэгдүүлсэн хүүгийн орлого 0.7 хувь буюу 196.0 сая төгрөг байна.

ЗАРДАЛ

ХЗХ–дын хүүгийн зардал өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 7.7 хувиар өсөж 17.4 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Үүнд:

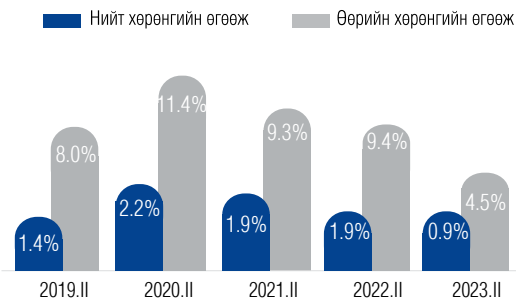
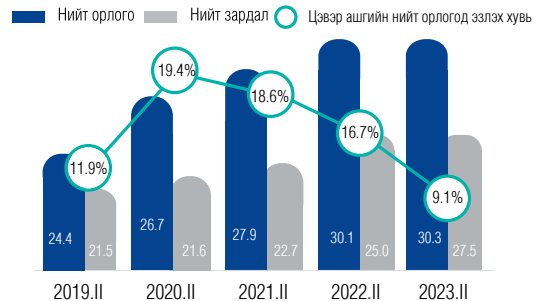
- Хадгаламжийн хүүгийн зардал 95.3 хувь буюу 16.6 тэрбум төгрөг;
- Банк, санхүүгийн байгууллагад төлсөн хүүгийн зардал 4.6 хувь буюу 804.3 сая төгрөг;
- Бусад хүүгийн зардал 0.1 хувь буюу 17.3 сая төгрөг байна.

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ХЗХ–ДЫН ОРЛОГО, ЗАРДАЛ

- ХЗХ–ны салбар 30.3 тэрбум төгрөгийн орлого олж, зардал 27.5 тэрбум төгрөг болж, 2.8 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашигтай ажилласан.
- Цэвэр ашгийн нийт орлогод эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеэс 7.6 пунктээр буурч 9.1 хувьд хүрчээ.

НИЙТ БОЛОН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨГӨӨЖ

- Татварын дараах цэвэр ашигаар тооцоолоход ХЗХ–дын өөрийн хөрөнгийн өгөөж нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 4.9 пунктээр буурч 4.5 хувьд хүрлээ.
- Нийт хөрөнгийн өгөөж нь 1.0 пунктээр буурч 0.9 хувьд хүрчээ.

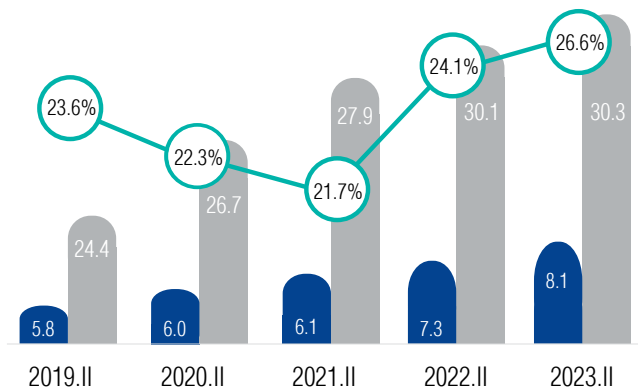
- Нийгмийн даатгал, эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийн зардал 1.0 тэрбум төгрөг, ХАОАТ–т 0.3 тэрбум төгрөг, ААН–ийн орлогын албан татварт 0.4 тэрбум төгрөгийг тус тус улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

ГОЛЛОХ ХАРЬЦААНУУД

- Хүүгийн орлогын нийт зээлд эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеэтэй ижил түвшинд буюу 13.0 хувь байна.
- Цэвэр орлогыг нийт орлогод харьцуулан тооцдог цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа нь өмнөх оны мөн үеэс 7.6 пунктээр буурч 9.1 хувь болжээ.

■ Үйл ажиллагааны зардал ■ Нийт орлого ○ Үйл ажиллагааны зардал / Нийт орлого

ЗАРДАЛ ОРЛОГЫН ХАРЬЦАА

- ХЗХ-дын 100.0 төгрөгийн орлого тутмын 26.6 төгрөг нь үйл ажиллагааны зардалд ногдож байна.

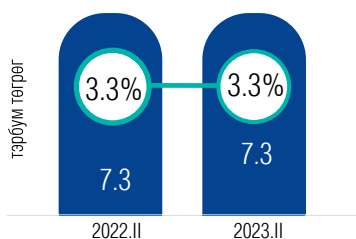

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ХЗХ нь өөрийн үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлийг дараах үндсэн 4 үзүүлэлт /PEARLS аргачлал/-ийн дагуу тооцож, мөрдлөг болгон ажилладаг. Үүнд:

1. Хөрөнгийн чанарын болон хамгаалалтын үзүүлэлт;
2. Үр ашигтай санхүүгийн бүтцийн үзүүлэлт;
3. Өгөөж, зардлын хувь хэмжээний үзүүлэлт;
4. Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын үзүүлэлт.

■ Чанаргүй зээл /тэрбум төгрөг/ ○ Нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь

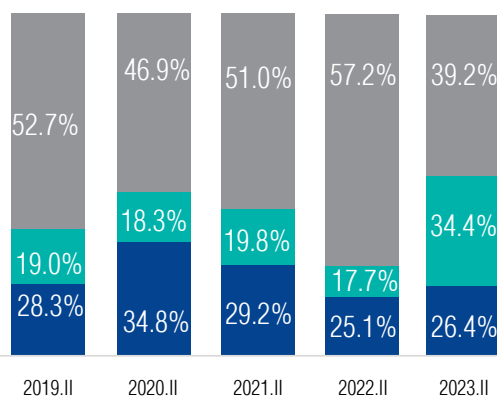
ХЗХ-ДЫН ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛ

- Чанаргүй зээлийн дүн 7.3 тэрбум төгрөг боллоо.
- Нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь өнгөрсөн оны мөн үетэй ижил түвшинд буюу 3.3 хувь байна. ХЗХ-дын мөрдөж буй зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтээр энэхүү үзүүлэлт 5 хувиас бага байх ёстой.

ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛИЙН АНГИЛАЛ

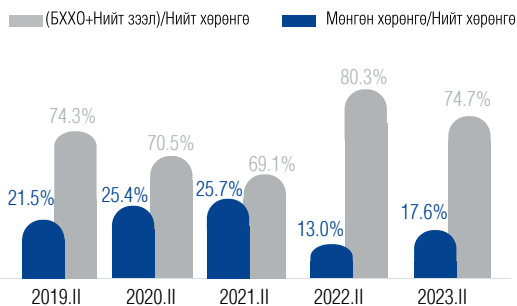
- Чанаргүй зээлийн ангилал дахь хэвийн бус зээлийн эзлэх хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.3 пунктээр өсөж 26.4 хувь болжээ.
- Эргэлзээтэй зээлийн хувьд өнгөрсөн оноос 16.7 пунктээр өсөж 34.4 хувьд хүрсэн бол муу зээлийн нийт чанаргүй зээлд эзлэх жин 39.2 хувь болж өмнөх оны мөн үеэс 18.0 пунктээр буурчээ.

■ Хэвийн бус зээл ■ Эргэлзээтэй зээл ■ Муу зээл

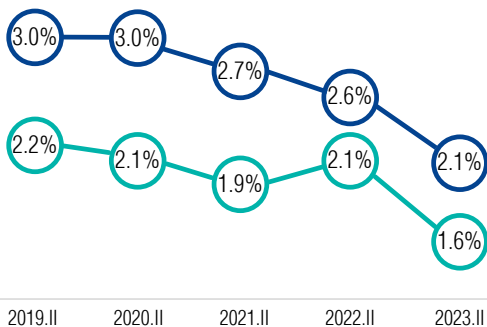

ХЗХ-ДЫН ХӨРВӨХ ЧАДВАР:

- ХЗХ-дын мөнгөн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа тайлант үед 17.6 хувьтай байна.
- Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт болон нийт зээлийн нийлбэрийг нийт хөрөнгөд харьцуулсан үзүүлэлт 74.7 хувьтай байна.

- Зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт зээлд эзлэх хувь
- Зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт хөрөнгөд эзлэх хувь

ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛИЙН САН

- ХЗХ-дын зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт зээлд эзлэх хувь 2.1, харин нийт хөрөнгөд эзлэх хувь 1.6 байна.

Харьцаа	Зохистой хувь	Тайлант улиралд
Бусдаас авсан зээл/Нийт зээл	<20%	6.3%
Нийт хадгаламж/Нийт хөрөнгө	20%–80%	68.9%
Цэвэр зээл/Нийт хөрөнгө	60%–85%	72.9%
Хоршоологчдын өмч/Нийт хөрөнгө	>5%	11.6%
Нөөцийн сан/Хоршоологчдын өмч	>3%	36.9%
Хадгаламж хамгааллын сан/Хоршоологчдын өмч	>5%	8.3%
Тогтворжилтын сан/Хоршоологчдын өмч	>5%	8.3%
Үйл ажиллагааны зардал/Нийт хөрөнгө	<15%	2.7%

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Хадгаламж, зээлийн хоршооны тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл, дагалдан гарах баримт бичгүүдтэй холбогдуулан МХЗХҮХ-ны Тэргүүлэгчдийн зөвлөлийн гишүүдтэй 2023 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдөр уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан.
- ХЗХ-ны салбарт эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтын тогтолцоог нэвтрүүлэхээр “Хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийх журам”-ын төслийг боловсруулсан. Журмын төсөл дэх эрсдэлийн үнэлгээний онооны системийг турших зорилгоор 2022 онд тусгай зөвшөөрлийн хугацаа сунгуулсан нэр бүхий 49 ХЗХ-нд зайны үнэлгээний туршилтыг хийсэн. Мөн газар дээрх шалгалтыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2023 оны 03 дугаар сарын 28-ны өдрийн 184 дүгээр тушаалаар баталсан ажлын хэсэг нэр бүхий 8 ХЗХ-нд 2023 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдрөөс 2023 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрүүдэд зохион байгуулж ажилласан.
- “Хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагаа эрхлэхэд тавих нөхцөл, шаардлага”-ын шинэчилсэн найруулгыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн 384 дүгээр тогтоолоор батлуулж, захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгүүлэхээр бүрдэл баримт бичгийн хамт хүргүүлсэн.
- Аж ахуй эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн эдийн засаг дахь оролцоог нэмэгдүүлэх тухай хуулийн төслийг байнгын хороо болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажлыг хангах, санал дүгнэлтийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг УИХ-ын Нийгмийн бодлогын байнгын хорооны 2023 оны 4 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 08 дугаар тогтоолоор байгуулсан бөгөөд ажлын дэд хэсэгт Санхүүгийн зохицуулах хорооны төлөөлөл ажиллаж байна.
- Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2023 оны 03 дугаар сарын 09-ний өдрийн А-43/108 дугаар хамтарсан тушаалаар баталсан “Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, зээлийн хүүгийн хэмжээг бодох, тооцох, хүү, шимтгэл, хураамжийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангах аргачлал”-ыг Захиргааны ерөнхий хуульд заасны дагуу Захиргааны хэм хэмжээний актын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлэхээр ХЗДХЯ-нд хүргүүлсэн боловч буцаасан тул ажлын хэсгээс шинэчлэн боловсруулсан төсөлд 2023 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр холбогдох саналыг хүргүүлж ажилласан.
- Зөвшөөрлийн цахим системд хадгаламж, зээлийн хоршооны салбарын бүртгэл, зөвшөөрлийн хүсэлтэд бүрдүүлэх баримт бичгийн жагсаалт, маягт болон тусгай зөвшөөрлийн баримт бичгийн бүрдэл шалгах хуудсыг 2023 оны 04 дүгээр сарын 26-ны өдөр шинэчлэн байршуулсан.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- АХБ-тай хамтран хэрэгжүүлж буй ТА 9654–МОН “Бичил санхүүгийн салбарыг чадавхжуулах, санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх” төслийн хүрээнд дотоод хяналтыг сайжруулах, бичил санхүүгийн байгууллагыг чадавхжуулах зорилго бүхий “Хадгаламж зээлийн хоршооны эрсдэлийн удирдлага” сэдэвт сургалтыг 2023 оны 04 дүгээр сарын 26–27–ны өдрүүдэд Баян–Өлгий аймгийн Өлгий суманд 13 ХЗХ–ны 26 хяналтын зөвлөлийн гишүүн, гүйцэтгэх захирлыг хамруулан зохион байгуулсан. Сургалтаар ХЗХ–ны эрсдэлийг үнэлэх асуулгын хуудас, дотоод хяналтын шалгах хуудсыг танилцуулсан.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2018 оны 245 дугаар тогтоолоор баталсан “Хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагаа эрхлэхэд тавигдах нөхцөл, шаардлага”–ын 2.1.12–т заасны дагуу МХЗХҮХ–той хамтран 2023 оны 05 дугаар сарын 19–ний өдөр ХЗХ–дын сонгуульт гишүүн, гүйцэтгэх захирал зэрэг 50 иргэн оролцсон сургалтад “Банкнаас бусад санхүүгийн зах зээлийн тойм” сэдвээр мэдээлэл өгсөн.
- Монголын хуульчдын холбооноос 2023 оны 05 дугаар сарын 01–ний өдөр зохион байгуулсан “Хуульчийн Про Боно өдөр–2023”–т газрын төлөөлөл оролцож иргэдэд Хадгаламж, зээлийн хоршооны хууль эрх зүйн орчны талаар мэдээлэл өгсөн.
- Нийслэлээс хэрэгжүүлж байгаа төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулагдсан хоршоодын зээл төлөлтийн явц, холбогдох асуудлаар Нийслэлийн “Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих төв” НӨҮГ–ын төлөөлөлтэй 2023 оны 05 дугаар сарын 16–ны өдөр уулзаж, санал солилцсон.
- Нийслэлийн удирдах газрын мөрдөн шалгах газрын хулгайн гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн Мөрдөн байцаах тасаг, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Санхүүгийн зохицуулах хорооны хамтарсан уулзалтыг 2023 оны 05 дугаар сарын 31–ний өдөр зохион байгуулж Мөнгөн зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор цахим систем, байгууллагуудын мэдээллийн уялдаа холбоог хангах, мэдээллийн санг хэрхэн холбох талаар санал солилцсон.
- Олон Улсын Хадгаламжийн Даатгагчдын Холбоо (ОУХДХ)–ны 2023 оны 6 дугаар сарын 28–ны өдөр Улаанбаатар хотод зохион байгуулагдсан Евро–Ази бүсийн хорооны жилийн уулзалтад Хорооны төлөөлөл оролцсон.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга АХБ–ны ТА9654–МОН “Бичил санхүүгийн байгууллагыг чадавхжуулах, санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх” төслийн хэрэгжилтийн талаар төслийн зохицуулагч Женнифер Р.Торрестой 2023 оны 04 дүгээр сарын 09–ний өдөр, төслийн зөвлөхүүдтэй 2023 оны 04 дүгээр сарын 20–ны өдөр тус тус уулзалдаж санал солилцсон.
- БНСУ–ын Олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага болох КОЙКА–гаас 2025–2028 онуудад хэрэгжүүлэх төсөлд хадгаламж, зээлийн хоршооны чиглэлээр хэрэгжүүлэх төслийн саналыг 2023 оны 05 дугаар сарын 10–ны өдөр цахимаар хүргүүлсэн.

ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

Нийт хөрөнгө

257.6
тэрбум төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Нэг батлан даалтын
дундаж хэмжээ

326.8
сая төгрөг

Хүртээмжтэй байдал

Ирүүлсэн
хүсэлтийн тоо **132**

Зөвшөөрөгдсөн
хүсэлтийн тоо **102**

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Нийт орлого

5.6 тэрбум төгрөг

Нийт ашиг

4.3 тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

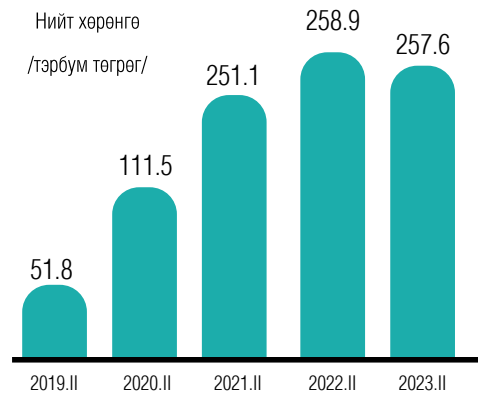
Чанаргүй батлан
даалтын эзлэх хувь

11.0%

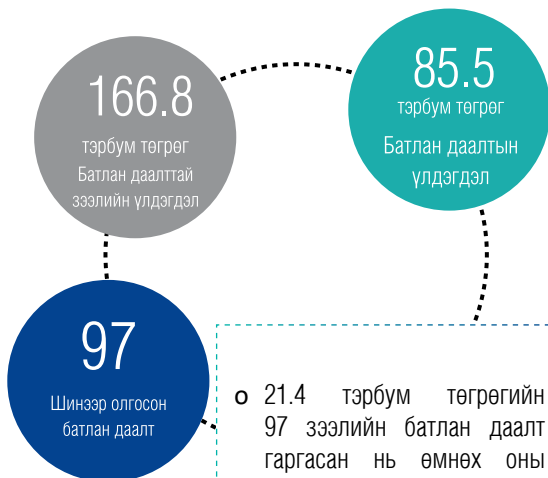
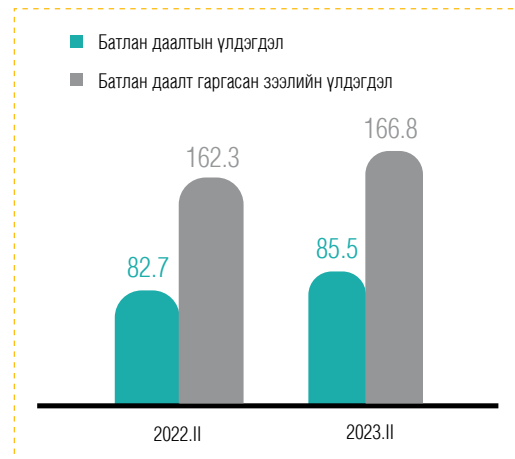
САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

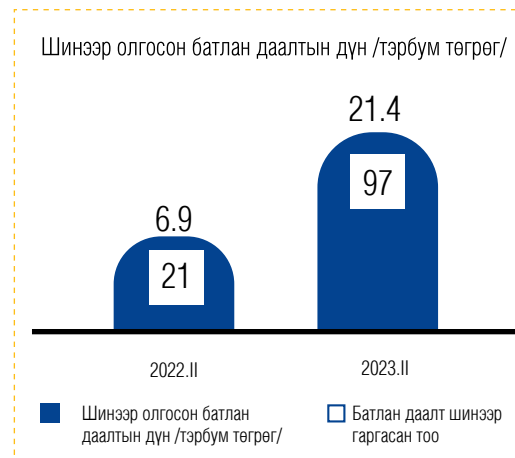
Сангийн нийт хөрөнгийн хэмжээ 257.6 тэрбум төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 0.5 хувиар буюу 1.3 тэрбум төгрөгөөр буурлаа.

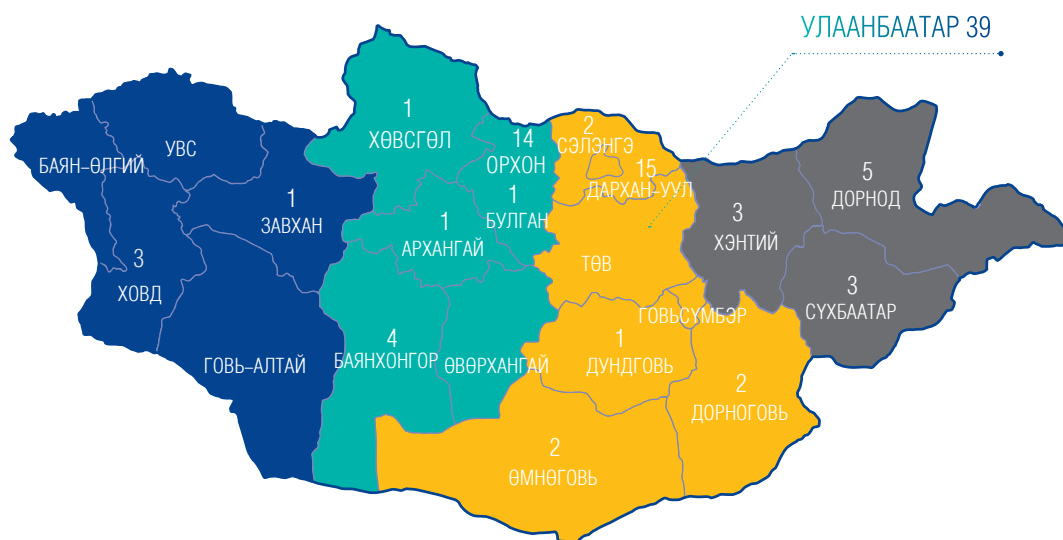
- Сангийн батлан даалтын үлдэгдэл 85.5 тэрбум төгрөг болж өмнөх оны мөн үеэс 3.4 хувиар буюу 2.8 тэрбум төгрөгөөр өслөө.
- Батлан даалт гаргасан зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 2.8 хувиар буюу 4.5 тэрбум төгрөгөөр өсөж 166.8 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

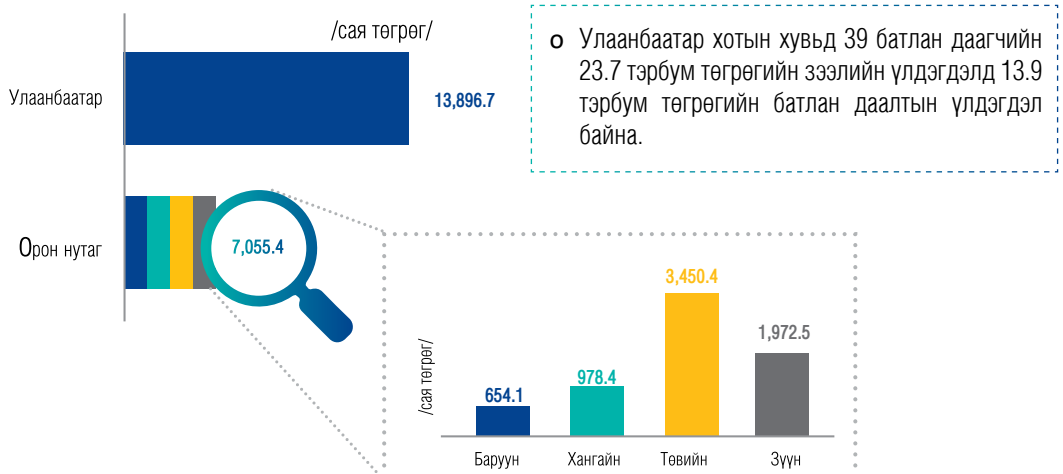
- 21.4 тэрбум төгрөгийн 97 зээлийн батлан даалт гаргасан нь өмнөх оны мөн үеэс 4.6 дахин өссөн үзүүлэлт юм.

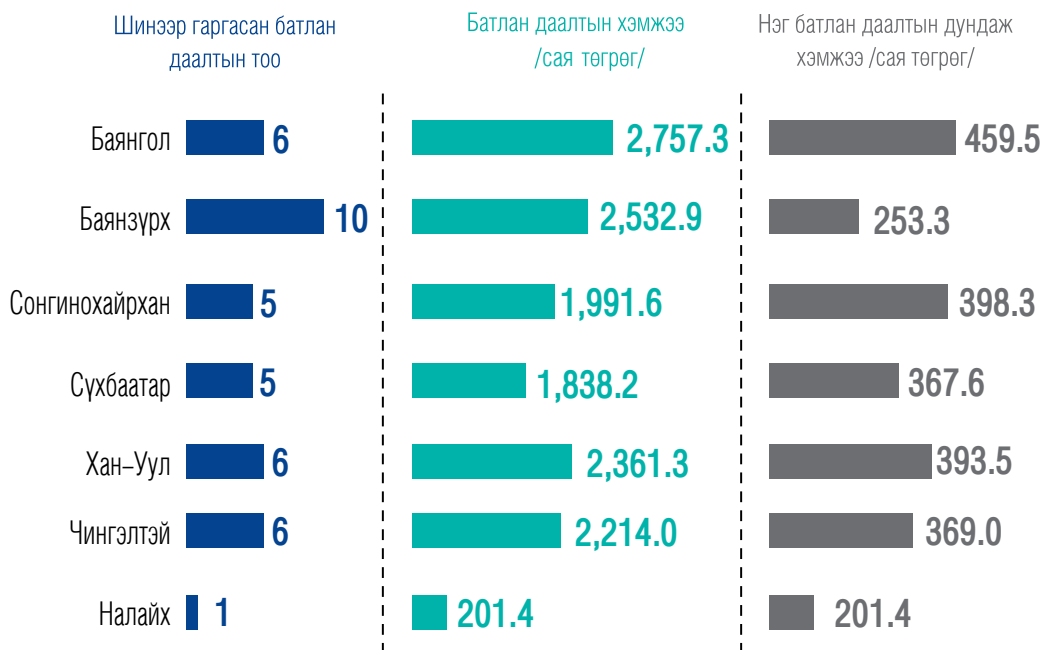

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

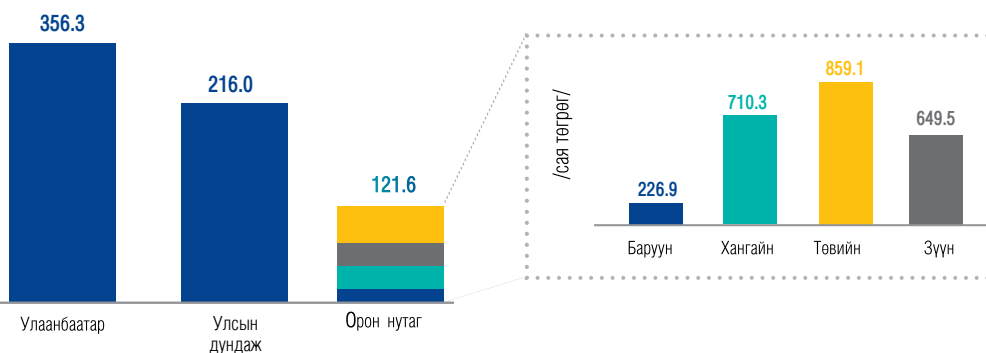
НИЙТ БАТЛАН ДААЛТЫН ХЭМЖЭЭ

НЭГ БАТЛАН ДААЛТЫН ДУНДАЖ ХЭМЖЭЭ

- Нэг батлан даалтын дундаж хэмжээ Улаанбаатар хотод 356.3 сая төгрөг, орон нутагт 121.6 сая төгрөг, улсын хэмжээнд 216.0 сая төгрөг байна.
- Бүс нутгуудын хувьд Төвийн бүсэд олгосон 1 батлан даалтын хэмжээ хамгийн их буюу 859.1 сая төгрөг байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

	Батлан даалт гаргуулахаар ирүүлсэн хүсэлтийн тоо	Шийдвэрлэгдсэн хүсэлтийн тоо	Эзлэх хувь
2020.ИИ	53	27	50.9%
2021.ИИ	241	180	74.7%
2022.ИИ	38	23	60.5%
2023.ИИ	132	102	77.3%

Батлан даалт гаргуулах 132 хүсэлт ирснээс 102 хүсэлтийг шийдвэрлэж, Үүнээс 97 хүсэлтэд батлан даалтыг олгосон байна. Ирүүлсэн хүсэлтийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 3.5 дахин, шийдвэрлэгдсэн хүсэлтийн тоо 4.4 өссөн байна. Хүсэлтийн зөвшөөрлийн хувь 77.3 байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 16.8 пунктээр өссөн үзүүлэлт юм.

2023.И

Бөөний болон жижиглэн худалдааны үйл ажиллагаа

44.2%

Боловсруулах

40.8%

Бусад

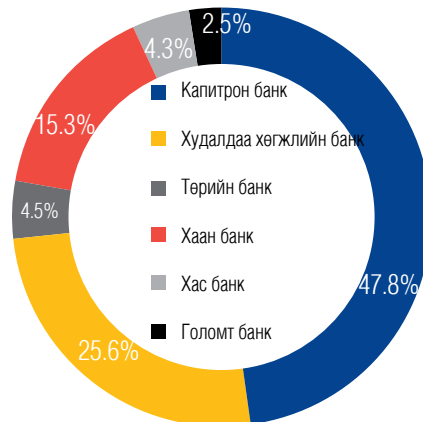

15.0%

Олгосон батлан даалтын 44.2 хувийг бөөний болон жижиглэн худалдаа, 40.8 хувийг боловсруулах үйлдвэрлэл, 15.0 хувийг бусад салбар эзэлж байна.

- Гаргасан батлан даалтын дундаж хугацаа 164.2 сар буюу 13.6 жил байна.
- Энэ үзүүлэлт нь өмнөх оны мөн үеэс 78.9 сар буюу 6.6 жилээр өссөн үзүүлэлт юм.
-

164.2
САР

Сангаас олгосон батлан даалтын 47.8 хувийг Капитрон банк, 25.6 хувийг Худалдаа хөгжлийн банк, 15.3 хувийг Хаан банк, 4.5 хувийг Төрийн банк, 4.3 хувийг ХАС банк, 2.5 хувийг Голомт банк –аас гаргасан зээл бүрдүүлж байна.

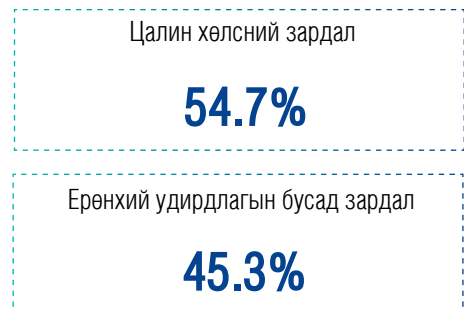
АШИГТ АЖИЛЛАГАА

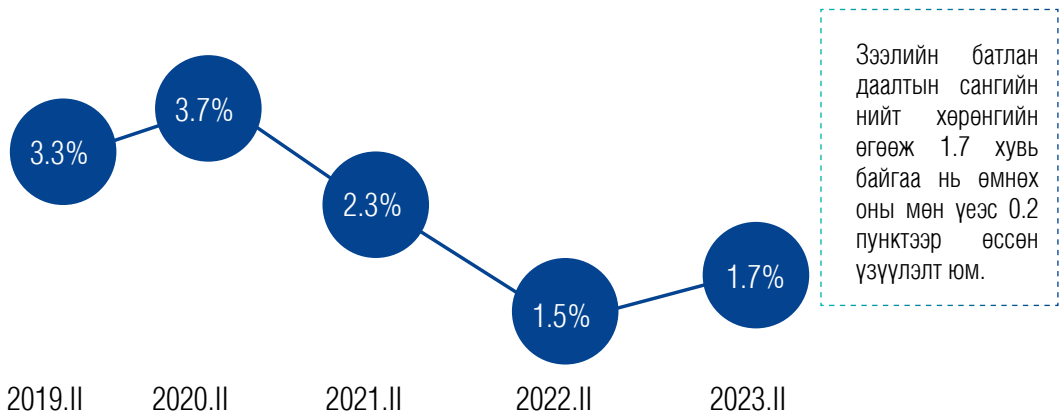
Орлогын бүтэц

Зарлагын бүтэц

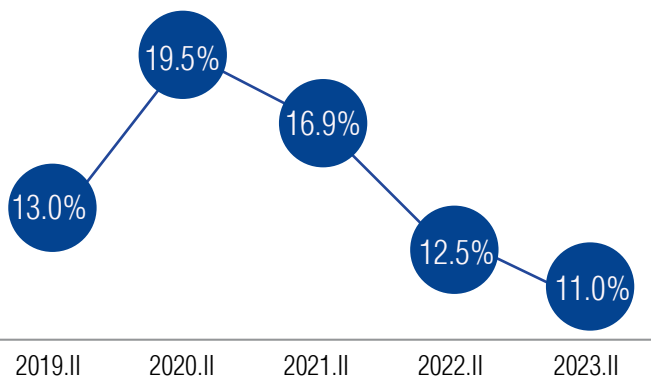
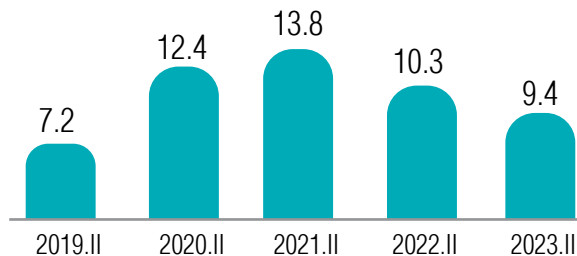
Нийт хөрөнгийн өгөөж

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

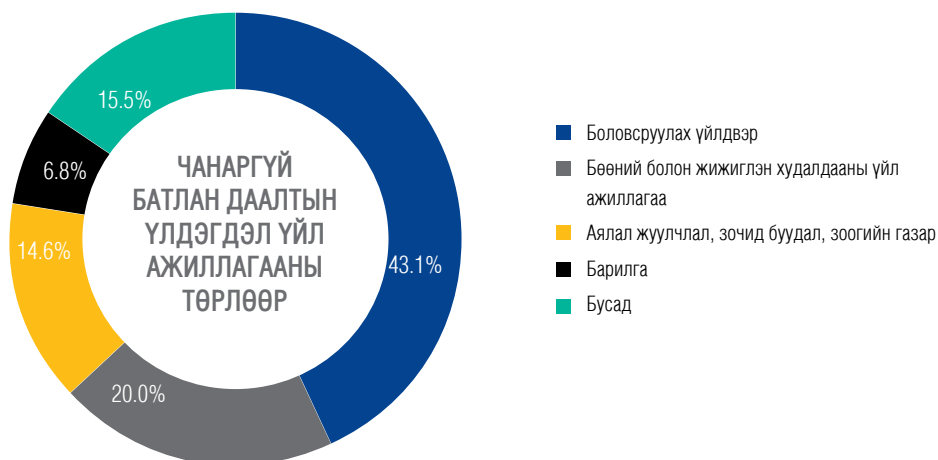
Чанаргүй батлан даалтын үлдэгдэл 9.4 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 8.7 хувиар буурсан байна.

Чанаргүй батлан даалтын үлдэгдэл /тэрбум төгрөг/

Батлан даалтын нийт үлдэгдэлд эзлэх чанаргүй батлан даалтын хувь 11.0 болж өмнөх оны мөн үеэс 1.5 пунктээр буурлаа.

- Чанаргүй батлан даалтын үлдэгдлийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзвэл 43.1 хувь нь боловсруулах үйлдвэрлэл, 20.0 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, 14.6 хувь нь аялал жуулчлал, 6.8 хувь нь барилга, 15.5 хувь нь бусад салбарт олгосон батлан даалтууд бүрдүүлж байна.

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАР

Зохицуулалттай этгээд

311

Салбарын төлөв

ҮХХ зуучлалын
хэлцэл

7,593

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Хүртээмжтэй байдал

99.0%

Улаанбаатар хотод үйл
ажиллагаа эрхлэгчид

Бодлого зохицуулалт

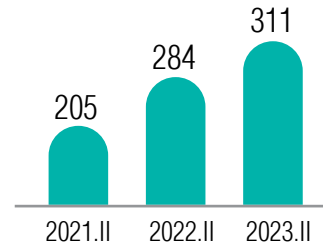
САЛБАРЫН ТӨЛӨВ

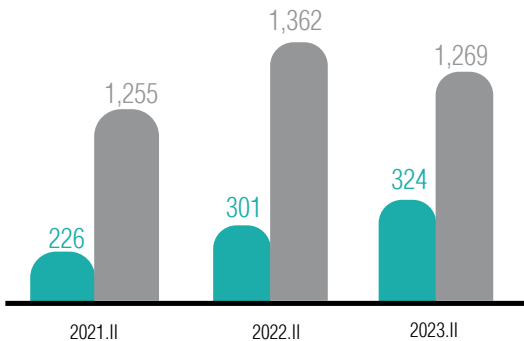
Санхүүгийн
зохицуулах хорооны
тусгай зөвшөөрөлтэй
311

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН ТОО

311 хуулийн этгээд тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 9.5 хувиар өссөн байна.

■ Брокерийн тоо
■ Агентын тоо

ҮХЭХЗ-ын байгууллагууд 324 брокер, 1,269 агенттай ажилласан байна.

Нэг ҮХЭХЗ-ын компани дунджаар 1 брокер, 4 агенттай байна.

НИЙТХӨРӨНГӨ

ҮХЭХЗ-ын байгууллагуудын нийт хөрөнгө 198.5 тэрбум төгрөг байгаа бөгөөд үүний 176.8 тэрбум төгрөг буюу 89.1 хувийг эргэлтийн хөрөнгө, үлдсэн 21.7 тэрбум төгрөг буюу 10.9 хувийг эргэлтийн бус хөрөнгө, эх үүсвэрийн 171.1 тэрбум төгрөг буюу 86.2 хувийг өр төлбөр, 27.4 тэрбум төгрөг буюу 13.8 хувийг эздийн өмч эзэлж байна.

ХӨРӨНГӨ, ЭХ ҮҮСВЭРИЙН АНГИЛАЛ

Мөнгөн дүн /
тэрбум төгрөг/

Хөрөнгө болон эх
үүсвэрт эзлэх хувь

ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ

176.8

89.1%

ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГӨ

21.7

10.9%

ӨР ТӨЛБӨР

171.1

86.2%

ЭЗДИЙН ӨМЧ

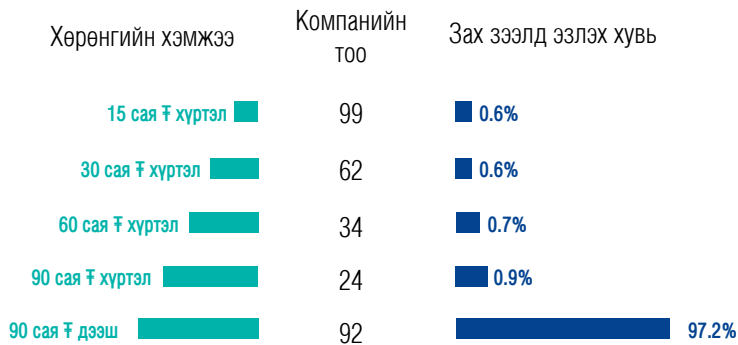
27.4

13.8%

ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

ҮХЭХЗ–ын байгууллагуудын нийт хөрөнгийн дүнгээр зах зээлд эзлэх хувийг тооцоход зах зээлийн 80.2 хувийг 10 компани, 95.0 хувийг 57 компани бүрдүүлж байна.

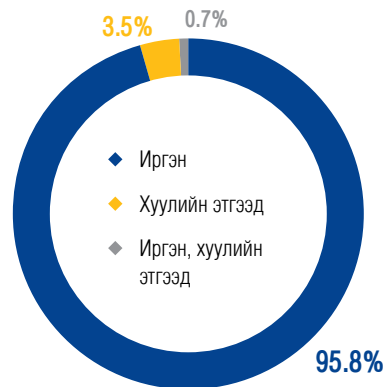
Нийт хөрөнгийн дүнгээр зах зээлд эзлэх хувийг авч үзвэл 90 сая төгрөгөөс дээш хөрөнгөтэй 92 ҮХЭХЗ–ын байгууллага зах зээлийн 97.2%–ийг, 60–с 90 сая төгрөг хүртэл хөрөнгөтэй 24 ҮХХ компани нийт зах зээлийнхээ 0.9 хувийг, 60 сая төгрөг хүртэл хөрөнгөтэй 195 компаниуд нийт зах зээлийнхээ 1.9 хувийг тус тус бүрдүүлж байна.

ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН ХӨРӨНГӨ

Тусгай зөвшөөрөлтэй ҮХЭХЗ–ын байгууллагуудын 469 хувьцаа эзэмшигчдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 6.7 тэрбум төгрөг болсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал 14.5 хувиар өссөн байна.

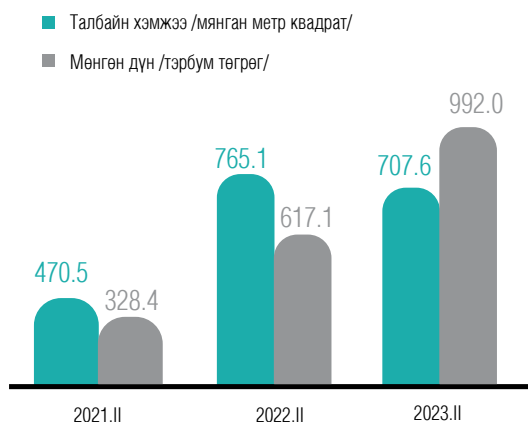
ҮХЭХЗ–ын байгууллагуудын хувьцаа эзэмшигчдийн бүтцийн хувьд 95.8 хувийг иргэд, 3.5 хувийг хуулийн этгээд, үлдсэн 0.7 хувийг иргэн, хуулийн этгээд хамтран эзэмшиж байна.

ХУДАЛДАХ, ХУДАЛДАН АВАХ, ШИЛЖҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

127 ҮХЭХЗ–ын байгууллага 4,728 хэлцлээр, 707.6 мянган м.кв талбай, 992.0 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлан худалдан, шилжүүлжээ.

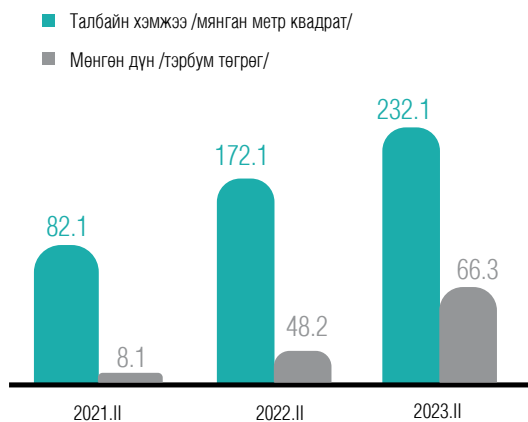
Үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлан худалдан, борлуулах үйлчилгээний дүн өмнөх оны мөн үеэс 60.7 хувиар буюу 374.9 тэрбум төгрөгөөр өслөө.

ТҮРЭЭСЛЭХ, ТҮРЭЭСЛҮҮЛЭХ, ХӨЛСЛӨХ, ХӨЛСЛҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2,735 хэлцлээр 232.1 мянган м.кв талбай бүхий үл хөдлөх хөрөнгийг 66.3 тэрбум төгрөгөөр хөлслөх, хөлслүүлэх, түрээслэх, түрээслүүлэхээр зуучлалын үйлчилгээ үзүүлсэн.

Үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлан түрээслэх, түрээслүүлэх үйлчилгээ өнгөрсөн оны мөн үеэс 18.1 тэрбум төгрөгөөр буюу 37.6 хувиар өссөн байна.

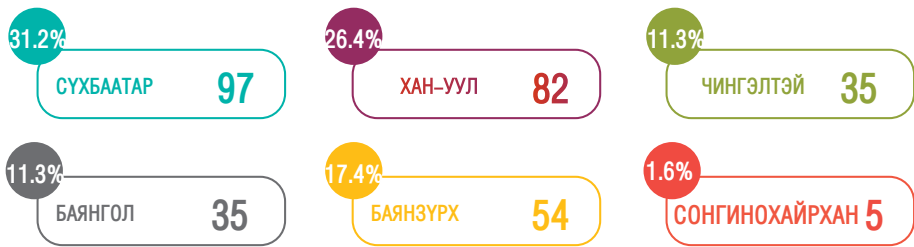

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ҮХЭХЗ-ЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН БАЙРШИЛ:

0.8%
ОРОН НУТАГ **3**

ҮХЭХЗ-ын байгууллагуудын 99 хувь буюу 308 нь Улаанбаатар хотод 1 хувь буюу 3 нь Дархан-Уул, Орхон, Төв аймгуудад үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа эрхэлж буй ҮХЭХЗ-ын байгууллагын 31.5 хувь нь Сүхбаатар дүүрэгт, 26.6 хувь нь Хан-Уул дүүрэгт, 17.5 хувь нь Баянзүрх дүүрэгт, Баянгол, Чингэлтэй дүүргүүдэд тус бүр 11.4 хувь нь үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бол 1.6 хувь Сонгинохайрхан дүүрэгт тус тус байршиж байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ТОО, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨРЛӨӨР /ДАВХАРДСАН ТООГООР/

ШИГТГЭЭ

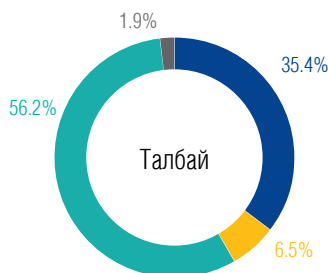
www.forbes.com цахим хуудаст үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнэ 2022 онд өндөр инфляц, геополитикийн асуудал, үл хөдлөх хөрөнгийн нийлүүлэлтийн хомсдолоос улбаатай өссөн бол 2023 онд уг байдал үргэлжлэх хандлагатай байна.

ХУДАЛДАХ, ХУДАЛДАН БОРЛУУЛАХ ЗУУЧЛАЛ /ҮЛ ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГИЙН АНГИЛЛААР/

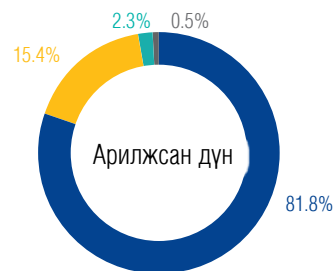
- Орон сууц ҮХХ
- Арилжааны ҮХХ
- Газар
- Үйлдвэрийн зориулалттай ҮХХ

Үл хөдлөх хөрөнгийн хэлцлийн 81.4 хувийг орон сууц, 13.2 хувийг арилжааны, 5.2 хувийг газар, 0.2 хувийг үйлдвэрлэлийн зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө эзэлж байна.

- Орон сууц ҮХХ
- Арилжааны ҮХХ
- Газар
- Үйлдвэрийн зориулалттай ҮХХ

Худалдсан үл хөдлөх хөрөнгийн талбайн 56.2 хувийг газар, 35.4 хувийг орон сууц, 6.5 хувийг арилжааны, 1.9 хувийг үйлдвэрлэлийн зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө эзэлж байна.

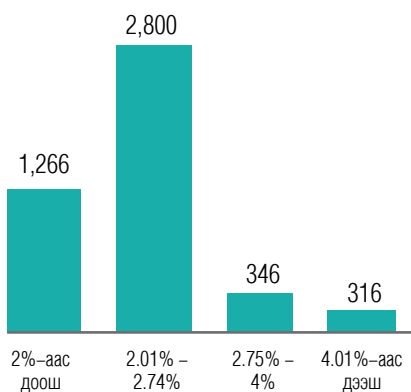

- Орон сууц ҮХХ
- Арилжааны ҮХХ
- Газар
- Үйлдвэрийн зориулалттай ҮХХ

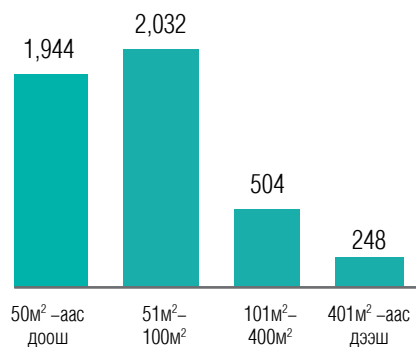
Худалдсан үл хөдлөх хөрөнгийн арилжсан дүнгийн 81.8 хувийг орон сууц, 15.4 хувийг арилжааны, 0.5 хувийг үйлдвэрлэлийн зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө, 2.3 хувийг газар эзэлж байна.

Худалдах, худалдан авахад зуучилсан үл хөдлөх хөрөнгө талбайн хэмжээгээр 50-аас доош м.кв бүхий үл хөдлөх хөрөнгө 41.1 хувийг, 51-ээс 100 м.кв хүртэлх 43.0 хувийг, 101-ээс 400 м.кв хүртэлх 10.7 хувийг, 401 м.кв-аас дээших талбайтай нь 5.2 хувийг тус тус эзэлж байна.

Шимтгэлийн хувь /Борлуулсан хэлцлийн тоогоор/

Талбайн хэмжээ /Борлуулсан хэлцлийн тоогоор/*

ТҮРЭЭСЛЭХ, ТҮРЭЭСЛҮҮЛЭХ, ХӨЛСЛӨХ, ХӨЛСЛҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2,735 хэлцлээр 232.1 мянган м.кв талбай, 66.3 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлан хөлслүүлж, түрээслүүлжээ.

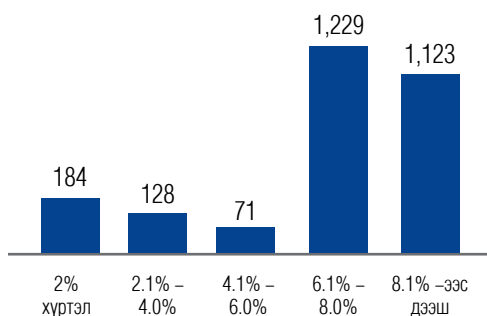
Үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлан хөлслүүлж, түрээслүүлсэн хэлцлийн 79.3 хувийг орон сууцны, 20.3 хувийг арилжааны, 0.2 хувийг үйлдвэрийн зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө, 0.2 хувийг газрын түрээсийн зуучлал эзэлж байна.

Хэлцлийн тоо /байршлаар/

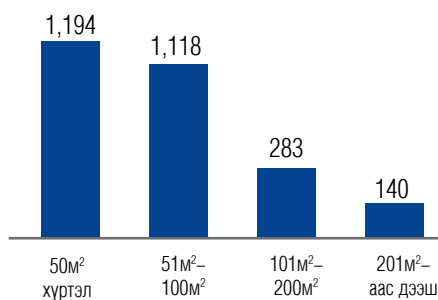

Үл хөдлөх хөрөнгийн түрээсийн зуучлалын хэлцэл Хан-Уул дүүрэгт хамгийн өндөр буюу 31.9 хувь, Баянзүрх дүүрэгт 23.9 хувь, Сүхбаатар дүүрэгт 18.7 хувь, Баянгол дүүрэгт 12.8 хувь, Чингэлтэй дүүрэгт 8.7 хувь, Сонгинохайрхан дүүрэгт 3.8 хувь, орон нутагт 0.2 хувь нь тус тус хийгджээ.

Шимтгэлийн хувь /Түрээсэлсэн хэлцлийн тоогоор/

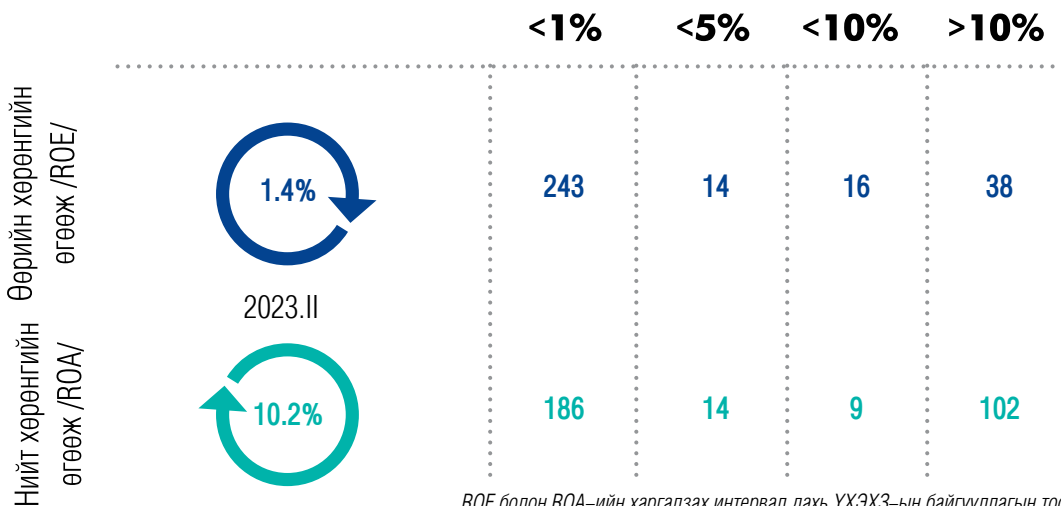
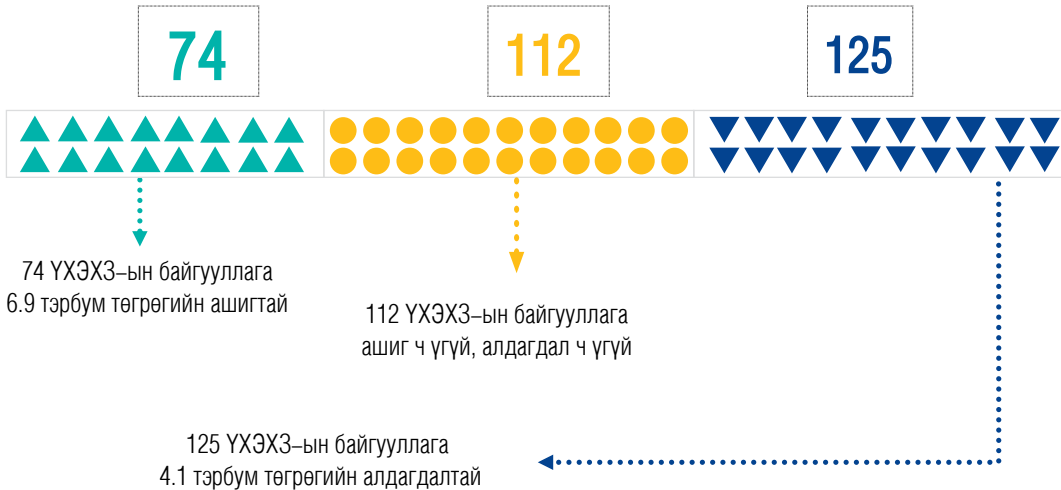

Талбайн хэмжээ /Түрээсэлсэн хэлцлийн тоогоор/

Түрээсийн төлбөрийн нийт дүнд эзлэх хувиар

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ROE болон ROA-ийн харгалзах интервал дахь ҮХЭХЗ-ын байгууллагын тоо

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- ҮХЭХЗ–ын салбарын зохицуулагч байгууллага, зохицуулалт, хууль эрх зүйн орчныг судлах зорилгоор нэр бүхий 12 улсыг (АНУ, Их Британи, ХБНГУ, Швед, Казакстан, Киргиз, Өмнөд Африк, Энэтхэг, БНСУ, Япон, Хонг Конг, Австрали) сонгон авч судалгаа хийсэн.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 06 дугаар сарын 23–ны өдрийн 235 дугаар тогтоолоор “Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайны болон газар дээрх хяналт шалгалт хийх журам”–ыг шинэчлэн баталж, захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгүүлсэн.
- Төрийн болон албаны нууцыг хамгаалах тухай нийтлэг журмын дагуу Санхүүгийн зохицуулах хороо “Үл хөдлөх хөрөнгийн бизнес эрхлэгчдийн дээвэр нэгдсэн холбоо” ГҮТББ–ын 12 ажилтантай нууцын баталгаа байгуулсан.
- Монгол Улсын Хөгжлийн банкны гүйцэтгэх захирлын 2023 оны 02 дугаар сарын 28–ны өдрийн А–21 тоот “Ажлын хэсэг байгуулах тухай” тушаалаар тус банкны эргэн төлөлтөд тооцон хүлээн авсан, өмчлөх бусад үл хөдлөх эд хөрөнгүүдийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах үйл ажиллагааг Мэргэжлийн байгууллагаар дамжуулан зохион байгуулахаар төлөвлөж, уг мэргэжлийн байгууллагатай хамтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай гэрээний төслийг боловсруулах зорилго бүхий ажлын хэсэгтэй хамтран ажилласан.
- ҮХЭХЗ–ын байгууллагуудын борлуулалтын мэдээг татварын төлбөрийн цахим системээр хүлээн авах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх ажлын хүрээнд Санхүүгийн зохицуулах хороо болон Татварын ерөнхий газрын 2020 оны 09 дүгээр сарын 03–ны өдөр байгуулсан “Мэдээлэл харилцан солилцох гэрээ”–ний 1 дүгээр хавсралтад өөрчлөлт оруулах талаар санал хүргүүлсэн.

Хяналт шалгалтын чиглэлээр:

- 2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 463 зуучлалын мэдээ, 311 санхүүгийн тайлан хүлээн авч хянан баталгаажуулж, салбарын нэгтгэлд хамруулсан.
- Хууль тогтоомжийн нөхцөл шаардлага хангаж ажиллаагүй 26 ҮХЭХЗ–ын байгууллагын үйл ажиллагааг түдгэлзүүлэх мэдэгдэл, 5 ҮХЭХЗ–ын байгууллагад УБАШ, 40 ҮХЭХЗ–ын байгууллагад үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх тухай мэдэгдэл хүргүүлсэн. Мөн нэр бүхий 219 ҮХЭХЗ–ын байгууллагад цахим албан бичгээр зөвлөмж хүргүүлээ.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- ҮХЭХЗ–ын байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй нэр бүхий 309 хуулийн этгээдэд хүргүүлсэн Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 03 дугаар сарын 02–ны өдрийн ЦАТ–11/04/01 дугаартай мэдэгдлийн дагуу үл хөдлөх хөрөнгийн мэргэжилтэнд эрх олгох танхим болон цахим 10 удаагийн сургалтад салбарын 613 оролцогч хамрагдсан байна.
- “Үл хөдлөх хөрөнгийн бизнес эрхлэгчдийн дээвэр нэгдсэн холбоо” ГҮТББ–тай үл хөдлөх хөрөнгийн зуучлалын салбарт хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулахаар 2023 оны 05 дугаар сарын 29–ний өдрүүдэд уулзалдаж санал солилцсон.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧДИЙН САЛБАР

Арилжаа эрхлэгчдийн тоо

49

Хуулийн этгээд

Салбарын төлөв

461

Иргэн

Худалдан авсан үнэт
металл

63.8 тэрбум
төгрөг

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Хүртээмжтэй байдал

79.6%

Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж буй арилжаа эрхлэгч

Бодлого зохицуулалт

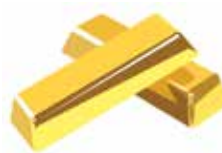
САЛБАРЫН ТӨЛӨВ

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО:

49 хуулийн этгээд, 461 иргэн, үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа явуулж байна.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ
ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН
АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД

49

71

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ
ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН
АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА
ЭРХЛЭГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧ
ИРГЭД

139

251

ҮНЭТ МЕТАЛЛ БОЛОН ҮНЭТ ЧУЛУУГААР
ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ
ИРГЭД

ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН ХӨРӨНГӨ

49 хуулийн этгээдийн 78 хувьцаа эзэмшигчдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 9.6 тэрбум төгрөг байна.

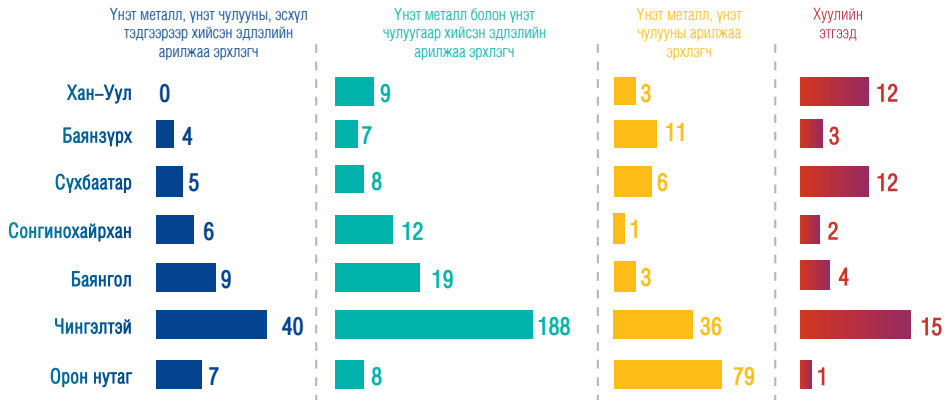
Арилжаа эрхлэгч иргэдийн 367 буюу 79.6 хувь нь Улаанбаатар хотод, үлдсэн 94 буюу 20.4 хувь нь орон нутагт байршиж байна.

Улаанбаатар хотод

79.6%

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ҮНЭТ МЕТАЛЛ БОЛОН ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ /БАЙРШЛААР/

- Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчид ихэвчлэн орон нутагт, харин үнэт эдлэлийн арилжаа эрхлэгчид голчлон Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Үүнээс үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчдийн 18.6 хувь нь орон нутагт, 81.4 хувь нь Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж байна.

Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч

ӨМНӨГОВЬ 2
ДАРХАН-УУЛ 1
ГОВЬ-АЛТАЙ 2
ХЭНТИЙ 1
УВС 1

Үнэт металл болон үнэт чулуугаар хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч

ХОВД 2
ДАРХАН-УУЛ 5
БАЯНХОНГОР 1

Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгч

БАЯНХОНГОР 15
СЭЛЭНГЭ 21
ТӨВ 14
ДАРХАН-УУЛ 11
ГОВЬ-АЛТАЙ 3
ӨМНӨГОВЬ 6
УВС 2
ДОРНОГОВЬ 1
ӨВӨРХАНГАЙ 1
ХОВД 4
ДОРНОД 1

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХУДАЛДАЖ, ХУДАЛДАН АВСАН ҮНЭТ МЕТАЛЛЫН ДҮН

494.8 кг үнэт металлыг 63.8 тэрбум төгрөгөөр худалдан авч, 576.1 кг үнэт металлыг 75.4 тэрбум төгрөгөөр борлуулсан байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал худалдан авсан металлын хэмжээ 2.3 дахин, худалдсан металлын хэмжээ 2.4 дахин тус тус буурсан байна.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ ЭРХЛЭГЧИД БОЛОН ИРГЭД, АЖ АХУЙ НЭГЖ ХООРОНДЫН АРИЛЖАА

ХУДАЛДАЖ, ХУДАЛДАН АВСАН ҮНЭТ ЭДЛЭЛИЙН ДҮН

**ХУДАЛДАЖ
АВСАН
ҮНИЙН ДҮН**
8.0 тэрбум төгрөг

**ХУДАЛДАЖ
БОРЛУУЛСАН
ҮНИЙН ДҮН**
11.3 тэрбум төгрөг

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 06 дугаар сарын 23–ны өдрийн 233 дугаар тогтоолоор “Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаанд зайны болон газар дээрх хяналт шалгалт хийх журам”-ыг шинэчлэн баталж, захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгүүлэв.
- Үнэт металл үнэт чулууны эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн үйл ажиллагааг зохицуулсан хуулийн төслийг боловсруулах ажлын хүрээнд АНЭУ улсын төрийн зохицуулалтын судалгааг гүйцэтгэв.
- Төрийн болон албаны нууцыг хамгаалах тухай нийтлэг журмын дагуу Санхүүгийн зохицуулах хороо “Үнэт металлын үндэсний холбоо” ГҮТББ–ын 2 ажилтантай нууцын баталгаа байгуулсан.
- ҮМҮЧЭТХЭАЭ–ийн үйл ажиллагааг зохицуулсан хуулийн төслийг боловсруулах ажлын хүрээнд ҮМҮЧЭТХЭАЭ–ийн мэргэжлийн холбоотой хамтран салбарын зохицуулалт болон бизнесийн орчны зураглал гаргах ажлыг эхлүүллээ.
- 2023 оны 04 дүгээр сарын 13–16–ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан “Mongolian jewellery and metal–2023” арга хэмжээнд мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, ҮМҮЧЭТХЭАЭ–ийн зохицуулалт, хууль, эрх зүйн орчны талаарх зөвлөгөө, мэдээллийг 500 орчим иргэн, хуулийн этгээдэд хүргэж ажилласан.
- Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, Санхүүгийн хориг арга хэмжээг хэрэгжүүлэгч байгууллагын зөвлөмж болон хууль эрх зүйн орчин, хяналт шалгалтын талаарх мэдээлэл хүргэх зорилгоор холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллага, арилжаа эрхлэгчид зэрэг 60 орчим хүнийг хамруулсан хэлэлцүүлгийг 2023 оны 04 дүгээр сарын 12–ны өдөр зохион байгуулсан.
- Стандарт, хэмжил зүйн газраас ирүүлсэн баталгаажуулалтын байгууллагаас олгосон тохирлын гэрчилгээг үндэслэн зөвшөөрөл олгох, сунгах үйл ажиллагааг хялбаршуулсан журмаар явуулж болох бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний жагсаалтын төсөлд 2023 оны 06 дугаар сарын 13–ны өдөр санал хүргүүлж, хамтран ажилласан.
- Хяналт шалгалтын чиглэлээр:
 1. 2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 648 борлуулалтын мэдээ, 49 хуулийн этгээдийн санхүүгийн тайланг хүлээн авч хянан баталгаажуулж, салбарын нэгтгэлд хамруулсан.
 2. Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2023 оны 05 дугаар сарын 15–ны өдрийн 11/2011 тоот албан бичгээр нэр бүхий 211 ҮМҮЧЭТХЭАЭ иргэнд тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх тухай мэдэгдэл хүргүүлэв.
 3. Нэр бүхий 106 иргэний ҮМҮЧЭТХЭАЭ–ийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- Нэр бүхий 211 ҮМҮЧЭТХЭА иргэнд түдгэлзүүлэх тухай мэдэгдлийг хүргүүлэх ажлын хүрээнд 4 удаагийн сургалтыг зохион байгуулсан бөгөөд 80 иргэн тус сургалтад хамрагдсан.
- ҮМҮЧЭТХЭАЭ–дийн салбарын зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлээр нэр бүхий 4 төрийн байгууллага, (Монголбанк, Эрүүгийн цагдаагийн алба, Экологийн цагдаагийн алба, Ашигт малтмал, газрын тосны газар) 3 мэргэжлийн холбоодын төлөөллүүдтэй 2023 оны 06 дугаар сарын 19–ний өдөр хамтарсан уулзалтыг зохион байгуулж санал солилцлоо.

СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧИН

Хүсэлтийн тоо **15**

Салбарын төлөв

Туршигдаж буй
бүтээгдэхүүн

4

705

удаагийн хэлцлээр

Репо хэлцэл зуучлалын үйлчилгээ

118.4

тэрбум төгрөгийн арилжаа

Р2Р зээлийн үйлчилгээ

1,946

Харилцагчид

398.6

сая төгрөгийн
зээлийн санхүүжилт

Хамтын санхүүжилтийн үйлчилгээ

273

Хөрөнгө
оруулагчид

6

Төсөл

41.6

сая төгрөгийн санхүүжилт

Инсуртекийн үйлчилгээ

206

Даатгуулагч

15

төрлийн даатгалын үйлчилгээ

СЭНДБОКСОД ТУРШИГДАЖ БҮЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Ирүүлсэн бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /төрлөөр/

Сэндбоксын орчинд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээ турших нийт 15 хүсэлт ирсэн бөгөөд эдгээрээс 6 бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг Сэндбоксын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж 5 бүтээгдэхүүнийг сэндбоксын орчинд оруулсан.

Туршигдаж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Нийт 5 бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ сэндбоксын орчинд орсноос 1 үйлчилгээ 1 жилийн хугацаанд туршигдан сэндбоксоос гарч, 1 үйлчилгээ туршилтын хугацаага дахин 1 жилээр сунгаж, 3 үйлчилгээ сэндбоксын орчинд шинээр орж 3 дахь сардаа туршигдаж байна.

ББСБ-уудын репо хэлцлийн зуучлалын платформын үйлчилгээ 2021.12.17-ны өдөр Сэндбоксын орчинд 1 жилийн хугацаатай орсон бөгөөд 2022.12.30-ны өдөр сэндбокс туршилтын хугацааг ахин 1 жилээр сунгасан.

Монпэй дижитал бонд нь 2021.11.01-ний өдрөөс эхлэн 1 жилийн хугацаанд сэндбоксын орчинд туршигдаж 2022.12.30-ны өдөр сэндбокс зохицуулалтын орчноос гарсан.

Р2Р зээлийн үйлчилгээ 2022.12.30-ны өдөр Сэндбоксын орчинд орсон.

Лайка платформоор хүргэж буй инсуртек үйлчилгээ. 2022.12.30-ны өдөр Сэндбокс орчинд орсон.

Платформд суурилсан зээл, урамшуулал, хандивын хамтын санхүүжилтийн үйлчилгээ 2022.12.30-ны өдөр Сэндбокс орчинд орсон.

Репо хэлцэл зуучлалын үйлчилгээ

Репо хэлцэл зуучлалын үйлчилгээ нь 2021 оны 12-р сарын 17-ны өдөр сэндбокс орчинд орсон бөгөөд 2022 онд Сэндбокс зохицуулалтын орчинд турших хугацааг сунгах хүсэлтийг гаргаж тус хүсэлтийн дагуу 2022 оны 12-р сарын 30-ны өдрийн 05 дугаар зөвлөмж, Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 557 дугаар тушаалаар сэндбоксын хугацааг сунган 2 дахь жилдээ туршиж байна.

Өнгөрсөн хугацаанд тус платформ дээр 28 зээлдүүлэгч, 22 зээлдэгч оролцон нийт 118.4 тэрбум төгрөгийн 705 удаагийн арилжаа хийсэн. Мөн 2023 оны 2 дугаар улиралд мөнгөний зах нь нийт 43 удаагийн 11.9 тэрбум төгрөгийн илүүдэл нийлүүлэлт, 20 удаагийн 5.0 тэрбум төгрөгийн илүүдэл эрэлттэй байсан. Репо хэлцлийн платформоор хийгдэж буй зээлийн дундаж хугацаа 32 хоног, харин репо зээлийн дундаж хүү 17.2 хувьтай байна.

Репо зээлийн дундаж хугацаа

32 хоног

Репо зээлийн дундаж хүү

17.2%

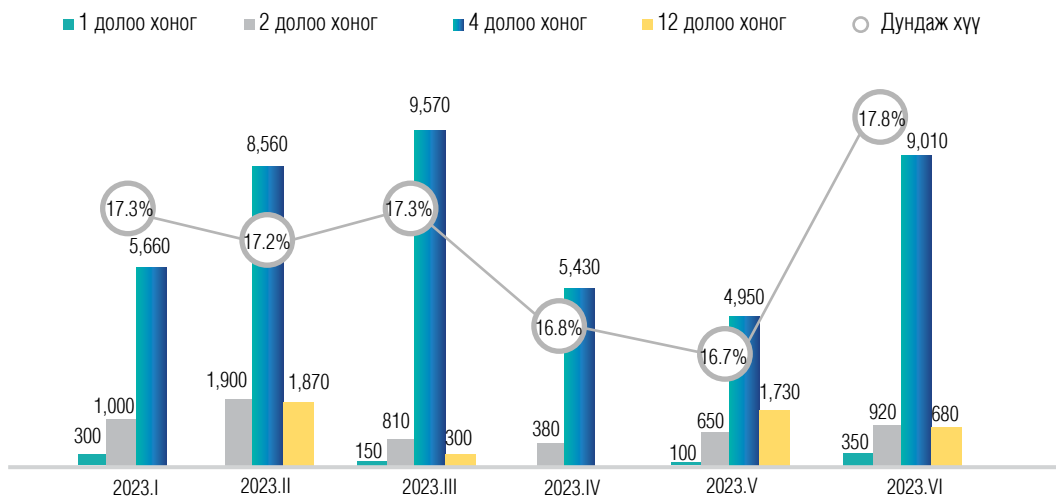
2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар мөнгөний зах зээлийн ерөнхий төлөв байдлыг илэрхийлэх статистик үзүүлэлтүүдийг доорх хүснэгтэд харууллаа.

Мөнгөний захын ерөнхий үзүүлэлтүүд

Хугацаа	Зээлдүүлэгчийн тоо	Зээлдэгчийн тоо	Арилжааны тоо	Арилжааны дүн	Дундаж хүү	Зээлийн дундаж хугацаа
1 сар	7	8	30	6,960,000,000	16.83	27
2 сар	16	13	63	12,330,000,000	17.42	39
3 сар	12	14	56	10,830,000,000	17.27	28
4 сар	11	10	31	5,860,000,000	16.76	25
5 сар	10	11	37	7,430,000,000	16.73	35
6 сар	13	14	49	10,960,000,000	17.84	33
Нийт	-	-	266	54,370,000,000	17.23	32

Мөнгөний захын хүүгийн түвшин болон арилжааны дүнг зурагт харуулав. Мөнгөний захын арилжаанд 1 ба 12 долоо хоногийн хугацаатай репо зээлийн хэлцэл маш бага хийгддэг бол 2 болон 4 долоо хоногийн хугацаатай репо зээл нь хамгийн эрэлттэй бүтээгдэхүүн байна. Тухайлбал 2023 оны эхний 6 сарын хугацаанд 79.4 хувийг 4 долоо хоногийн хугацаатай, 10.4 хувийг 2 долоо хоногийн хугацаатай, 8.4 хувийг 12 долоо хоногийн хугацаатай, 1.7 хувийг 1 долоо хоногийн хугацаатай хийгдсэн репо хэлцлүүд эзэлж байна.

Мөнгөний захын арилжааны дүн, репо зээлийн хугацаагаар, сая төгрөгөөр /тухайн сараар/

Түүнчлэн мөнгөний захад репо зээлийн хүү 4 болон 5 дугаар саруудад бууралттай байсан хэдий ч 6 дугаар сард зээлийн дундаж хүү 17.8 хувь болж өссөн дүнтэй байна. Энэ нь 6 дугаар сард репо хэлцэлд оролцох зээл хүсэгч талын эрэлт өссөнтэй холбоотой.

Мөнгөний захын хүүгийн түвшний дээд ба доод хязгаар

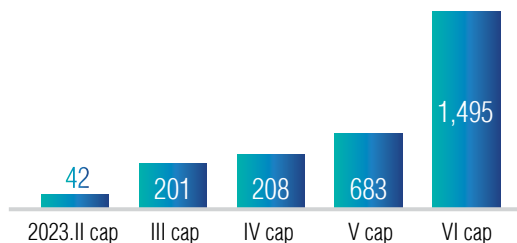
Репоз зээлийн төрөл	2023.I	2023.II	2023.III	2023.IV	2023.V	2023.VI
1 долоо хоногтой Репоз зээл	17.10%	17.10%	17.30%	15.20%	15.20%	15.43%
2 долоо хоногтой Репоз зээл	16.80%	17.05%	17.45%	17.53%	15.84%	16.61%
4 долоо хоногтой Репоз зээл	17.27%	17.28%	17.23%	16.72%	16.50%	17.97%
12 долоо хоногтой Репоз зээл	17.76%	18.40%	17.88%	17.88%	17.82%	19.01%

P2P зээлийн үйлчилгээ

P2P зээлийн үйлчилгээ нь 2022 оны 12-р сарын 30-ны өдөр Сэндбоксын орчинд орсон бөгөөд хиймэл оюун ухаан, блокчэйн технологийг зээлийн үнэлгээ, бүртгэлдээ ашиглан хөрөнгө оруулагч, зээлдэгч хоёрыг шууд холбох үйлчилгээ юм.

P2P зээлийн үйлчилгээний нийт харилцагчдын тоо, өссөн дүнгээр

98.5%

зээлдэгч

1.5%

хөрөнгө оруулагч

P2P зээлийн үйлчилгээ нь 2023 оны 2 дугаар сараас эхлэн зах зээлд нэвтэрч эхэлсэн бөгөөд 2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар тус платформоор нийт 1,496 харилцагч P2P зээлийн үйлчилгээг хүртсэн байна. Эдгээр харилцагчдын 1.5 хувь нь хөрөнгө оруулагч, үлдсэн 98.5 хувь нь зээлдэгч байна.

Платформоор нийт 398.6 сая төгрөгийн зээл олгогдсоноос 105.3 сая төгрөгийн зээл нь эргэн төлөгдөж P2P нийт зээлийн үлдэгдэл 293.3 сая төгрөг болжээ. Мөн P2P зээлийн сарын жигнэсэн дундаж хүү 2.0 хувь бөгөөд олгосон зээлийн багцыг зөвхөн 1-3 сар хүртэлх хугацаатай зээл бүрдүүлж байна. Харин тус платформоор дамжсан хөрөнгө оруулалтын багцын 60.9 хувийг 1 жилийн хугацаатай хөрөнгө оруулалт, 39.1 хувийг хагас жил буюу 6 сарын хугацаатай хөрөнгө оруулалт бүрдүүлж байна.

3 сарын
хугацаатай

Олгосон
зээлийн дүн

398.6

сая төгрөг

293.3

сая төгрөг

Зээлийн үлдэгдэл

Зээлийн ЖДХ 2.0%

Хэвийн

100.0%

Хугацаа хэтэрсэн

0.0%

Чанаргүй

0.0%

P2P платформоор зуучлагдан олгогдсон нийт зээлийн үлдэгдэл нь бүгд хэвийн ангилалтай зээл байна.

Эмэгтэй

63%

Эрэгтэй

37%

P2P зээлийн үйлчилгээний нийт харилцагчдын 63 хувь нь эмэгтэй, 37 хувь нь эрэгтэй байна. Харин нийт харилцагчдын 56.5 хувийг 18–35 насныхан, 30.6 хувийг 36–45 насныхан, 10.8 хувийг 46–55 насныхан, 2.1 хувийг 55–аас дээш насныхан байна. Боловсролын түвшний хувьд 62.7 хувь нь дээд, 4.5 хувь нь тусгай дунд, 27.7 хувь нь бүрэн дунд, 4.8 хувь нь дунд, 0.3 хувь нь бага боловсролтой харилцагчид байна.

НАСНЫ БҮЛГЭЭР

18–35 НАС

56.5%

36–45 НАС

30.6%

46–55 НАС

10.8%

55–ААС ДЭЭШ

2.1%

БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИНГЭЭР

62.7%

ДЭЭД

4.5%

ТУСГАЙ
ДУНД

27.7%

БҮРЭН
ДУНД

4.8%

ДУНД

0.3%

БАГА

Хамтын санхүүжилтийн үйлчилгээ

Хамтын санхүүжилтийн үйлчилгээ нь 2022 оны 12-р сарын 30-ны өдрөөс эхлэн сэндрбоксын орчинд орсон ба одоогоор урамшуулалд суурилсан хамтын санхүүжилтийн үйлчилгээг туршиж байгаа бол зээл, хандивт суурилсан хамтын санхүүжилтийн үйлчилгээг үе шаттайгаар нэвтрүүлэхээр ажиллаж байна.

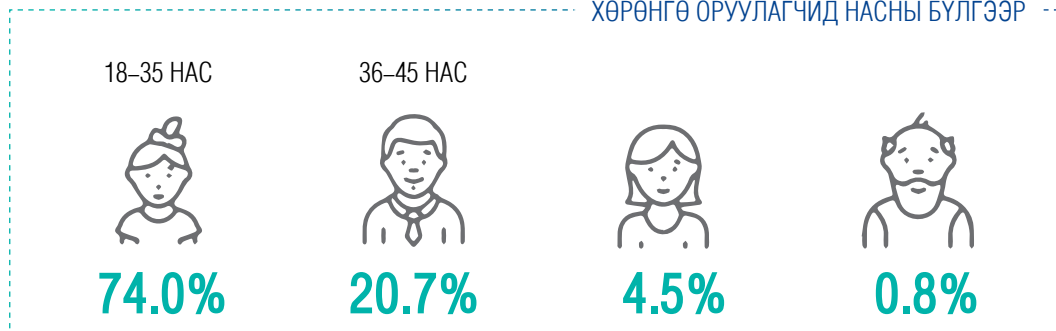
Тус үйлчилгээ нь 2023 оны 2 дугаар сараас эхлэн зах зээлд нэвтэрсэн ба 2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар урамшуулалд суурилсан хамтын санхүүжилтийн 6 төсөлд 273 хөрөнгө оруулагчаас 41.6 сая төгрөгийн санхүүжилт татан төвлөрүүлээд байна. Платформоор дамжуулан санхүүжилт босгосон эдгээр 6 төслийн 5 төсөл нь 1 сараас бага хугацаатай төслүүд бөгөөд төслийн дундаж хугацаа 19 хоног байна.

Тайлант хугацаанд платформоор дамжуулан татсан урамшуулалд суурилсан санхүүжилтийг дунджаар 57.7 хувийн биелэлттэйгээр босгосон ба төслүүдийн санхүүжилт татсан дундаж хугацаа 13 хоног байна. Мөн тус платформ дээр хандивт суурилсан хамтын санхүүжилтийн 1 төсөл нийтлэгдсэн бөгөөд 14 хүнээс 69.2 мянган төгрөгийн хандивыг босгожээ.

Платформоор дамжуулсан урамшуулалт санхүүжилтийн төслүүдэд хөрөнгө оруулсан хөрөнгө оруулагчдын 74.0 хувь нь 18–35 нас, 20.7 хувь нь 36–45 нас, 4.5 хувь нь 46–55 нас, 0.8 хувь нь 55-аас дээш насны хөрөнгө оруулагчид байна.

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧИД НАСНЫ БҮЛГЭЭР

Инсуртекийн үйлчилгээ

Инсуртекийн үйлчилгээ нь 2022 оны 12-р сарын 30-ны өдөр сэндрбоксын орчинд орсон ба тус үйлчилгээ нь хэрэглэгч өөрийн хэрэгцээ шаардлага, эрсдэлд нийцсэн даатгалын бүтээгдэхүүнийг ямар нэгэн зуучлагчгүйгээр өөрөө сонгон хэрэглэх, мөн эрсдэлд суурилсан газрын зураглалыг хөгжүүлж, даатгалын эрсдэлийг үнэлэх давуу талтай.

2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар инсуртекийн үйлчилгээний платформд бүртгэлтэй харилцагчдын тоо 1,387-д хүрсэн бөгөөд тус платформ нь смарт төхөөрөмж, жолоочийн хариуцлага, эрүүл мэнд гэх мэт 5 хэлбэр, 15 төрлийн даатгалын үйлчилгээг 206 даатгуулагчид хүргэсэн байна.

Эдгээр даатгалын бүтээгдэхүүнүүд нийт 319 сая төгрөгийн үнэлгээтэй бөгөөд нийт хураамжийн орлогын 1.4 хувийг смарт төхөөрөмжийн даатгал, 5.7 хувийг жолоочийн хариуцлагын даатгал, 92.9 хувийг эрүүл мэндийн даатгал бүрдүүлж байна.

Смарт төхөөрөмжийн даатгал

1.4%

Жолоочийн хариуцлагын даатгал

5.7%

Эрүүл мэндийн даатгал

92.9%

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

Хууль, эрх зүйн орчныг сайжруулах ажлын хүрээнд

Сэндбоксыг зохицуулалтын орчин нь зах зээлд нэвтрээд удаагүй хэдий ч технологид суурилсан санхүүгийн үйлчилгээний салбар хурдацтай хөгжиж буй тул салбарын шинэчлэлтэд нийцсэн өөрчлөлтийг тус зохицуулалтын орчинд хийх зайлшгүй шаардлага үүсэн “Сэндбоксын зохицуулалтын орчны журам”-ыг шинэчлэн боловсруулж батлууллаа. Уг журмыг нөлөөллийн шинжилгээ, холбогдох судалгааны хамт Хууль зүй, дотоод хэргийн яаманд хүргүүлж захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгүүлсэн.

Сэндбоксыг орчинд хүсэлт гаргах сонирхолтой компаниудад зориулан “Сэндбоксыг зохицуулалтын орчны гарын авлага” боловсруулж олон нийтэд хүргэсэн.

Хурал, семинар, уулзалт, хяналтын хүрээнд

Сэндбоксыг орчинд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээ турших хүсэлтэй нийт 11 компаниар 22 удаагийн уулзалт зохион байгуулсан.

Оролцогчдоос ирсэн тайлан мэдээнд суурилан зайны хяналтыг тогтмол гүйцэтгэн, газар дээрх хяналт, үзлэгийг гүйцэтгэн ажиллаж байна.

Финтекийн хөгжил болон зохицуулалтын орчны талаарх цахим болон танхимын сургалт, уулзалтуудад тогтмол оролцож байна.

Сэндбоксыг туршигдаж буй 4 бүтээгдэхүүн тус бүрд тохирсон тайлан, мэдээний маягыг боловсруулан 7 хоног, сарын мэдээ, улирлын тайланг төвлөрүүлэн тоон мэдээллийн сан үүсгэн ажиллаж байна.

Сэндбоксыг туршигдаж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний олон улс дахь хөгжил, зохицуулалтын орчны судалгааг тогтмол гүйцэтгэн ажиллаж байна.

Сэндбоксын орчныг олон нийтэд таниулах ажлын хүрээнд

“Сэндбоксыг зохицуулалтын орчин гэж юу вэ?”, “Сэндбоксын орчинд хүсэлт хэрхэн гаргах вэ?”, “Сэндбоксыг зохицуулалт олон улсад”, “Сэндбоксыг зохицуулалтын орчны хөгжил” сэдэвт зурагт хуудас боловсруулан олон нийтэд түгээсэн. Мөн СЗХ-оос сар бүр эрхлэн гаргадаг “Хүртээмжтэй санхүү” сэтгүүлийн 1 дүгээр сарын дугаарыг сэндбоксыг зохицуулалт гэсэн сэдэвтэйгээр боловсруулж, олон нийтэд түгээлээ.

ВИРТУАЛ ХӨРӨНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭГЧИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Виртуал хөрөнгийн
үйлчилгээ үзүүлэгч

12

Салбарын төлөв

Дотоодын виртуал
хөрөнгийн зах
зээлийн үнэлгээ

263.9 тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Хүртээмжтэй байдал

Харилцагчийн тоо

912,238

Бодлого зохицуулалт

ЗАХ ЗЭЭЛИЙН
ҮНЭЛГЭЭ

263.9

Тэрбум төгрөг

ӨДРИЙН ДУНДАЖ
АРИЛЖАА

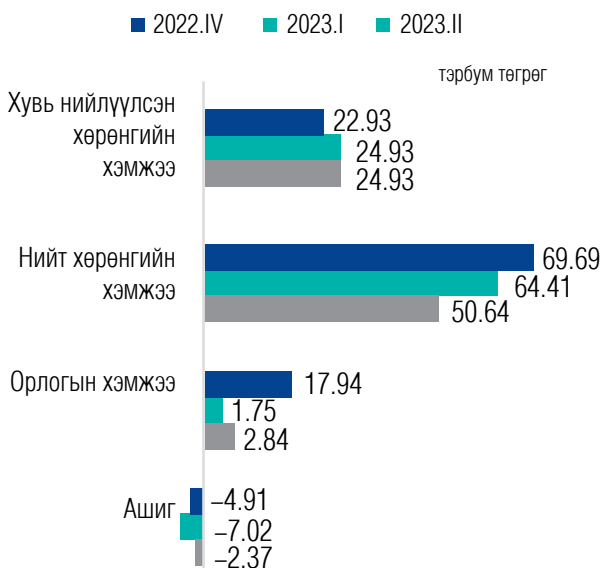
128.0

Сая төгрөг

Дотоодын виртуал хөрөнгийн зээлийн үнэлгээ 263.9 тэрбум төгрөг болж өдрийн дундаж арилжаа 128.0 сая төгрөг байна.

Бүртгэлтэй ВХҮҮ-дийн хувь нийлсэн хөрөнгийн хэмжээ 24.9 тэрбум төгрөг, нийт хөрөнгийн хэмжээ 50.6 тэрбум төгрөг байна. Тайлант улиралд 2.8 тэрбум төгрөгийн орлого олж 7.0 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан байна.

Дотоодын виртуал
хөрөнгийн арилжааны дүн

98.2

Тэрбум төгрөг

Бүртгэлтэй ВХҮҮ дээр хийгдсэн дотоодын виртуал хөрөнгийн арилжааны дүн 98.2 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2023 оны 59 дүгээр тушаалаар төрийн байгууллагуудын хамтарсан ажлын хэсэг байгуулагдсан. Тус ажлын хэсгийн хүрээнд Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар, Гаалийн ерөнхий газар, Татварын ерөнхий газар, Монгол банк, Харилцаа холбооны зохицуулах хороо, Монголын биржүүдийн нэгдсэн холбоо, анхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгэлтэй виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгч гэх зэрэг төрийн болон хувийн байгууллагуудаас бүргэлтэй, бүртгэлгүй виртуал хөрөнгө болон виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн холбогдох мэдээ, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, эрсдэлийн үнэлгээ тайлан дүгнэлт боловсруулсан.
- Санхүүгийн зохицуулах хороо нь ВХҮҮ-ийн зайны хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор өөрийн хөгжүүлсэн API системээр дамжуулан виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн арилжааны дэлгэрэнгүй мэдээлэл, хэрэглэгчдийн тоо, ханшийн мэдээлэл зэргийг өдөр бүр бодит цагийн горимоор хүлээн авах тогтолцоог бүрдүүлсэн.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Санхүүгийн зохицуулах хороо “Монголын биржүүдийн нэгдсэн холбоо” ГҮТББ-тай хамтран бүртгэлтэй ВХҮҮ-ийн мэдээлэл, технологийн дэд бүтцийн тасралтгүй, найдвартай ажиллагаа, нууцлал, аюулгүй байдал, дотоод хяналт, МУТСТ шаардлагыг хангасан эсэхэд дүгнэлт гаргалаа.

ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

Үзүүлэлтүүд	2021.И	2022.И	2023.И
Зах зээлийн үнэлгээ /тэрбум төгрөг/	3,807.2	4,841.0	10,998.6
ЗЗҮ/ДНБ	10.3%	11.3%	20.8%
Хөрвөх чадвар	3.2%	2.3%	1.0%
Хувьцааны арилжаа /тэрбум төгрөг/	119.6	113.7	429.8
Компанийн өрийн хэрэгслийн арилжаа /тэрбум төгрөг/	517.5	101.9	37.4
ХБҮЦ–ны арилжаа /тэрбум төгрөг/	4.1	58.0	42.2
Хөрөнгө оруулалтын сан /тэрбум төгрөг/	5.5	2.3	24.5
ТОП–20 индекс	33,509.01	32,795.68	36,899.16
MSE А индекс	10,524.55	12,384.65	16,216.23
MSE В индекс	11,429.93	11,450.93	12,178.61
ХК–ийн тоо	312	314	321
ҮЦК–ийн тоо	54	56	52
ХАА–н биржийн арилжааны дүн /тэрбум төгрөг/	616.9	722.1	494.9

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

Үзүүлэлтүүд	2021.И	2022.И	2023.И
Нийт хөрөнгө /тэрбум төгрөг/	428.2	431.4	518.3
Даатгалын болон давхар даатгалын нийт хураамж /тэрбум төгрөг/	112.8	126.0	172.4
Нийт нөхөн төлбөр /тэрбум төгрөг/	29.0	48.5	53.4
Нөөц сан /тэрбум төгрөг/	189.3	185.9	244.2
Давхар даатгалын хураамж /тэрбум төгрөг/	36.2	25.4	44.6
Цэвэр ашиг /тэрбум төгрөг/	17.1	9.2	1.1
Мэргэжлийн оролцогчид:			
Ердийн даатгал	15	15	15
Урт хугацааны даатгал	1	1	2
Давхар даатгал	1	1	1
Даатгалын төлөөлөгч	2,422	2,426	2381
Даатгалын зуучлагч	56	62	64
Хохирол үнэлэгч	26	25	25
Актуарч	32	38	40
Аудитор	142	144	145
Аудитын компани	42	43	44

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

/Тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлтүүд	2021.И	2022.И	2023.И
Нийт хөрөнгө	2,263.0	3,182.7	3,945.9
Эргэлтийн хөрөнгө	2,178.7	3,079.6	3,815.1
Мөнгөн хөрөнгө	443.9	391.3	524.6
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	19.7	16.8	34.9
Нийт зээл	1,571.9	2,497.8	3,107.5
Үүнээс: Хэвийн зээл	1,373.1	2,225.5	2,766.9
Хугацаа хэтэрсэн зээл	46	98.1	103.1
Чанаргүй зээл	152.7	1,74.2	237.4
Зээлийн эрсдэлийн сан	116	130.5	177.5
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө (цэврээр)	13.6	18.6	21.4
Эргэлтийн бус хөрөнгө	84.3	103.1	130.7
Нийт өр төлбөр	2,263.0	3,182.7	1,477.7
Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг	179.1	300.3	449.3
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	201.4	395.1	428.2
Төслийн зээлийн санхүүжилт	18.6	20.7	33.3
Эзэмшигчдийн өмч	1,553.4	1,981.6	2,468.1
Хоёрдогч өглөг	8.1	70.5	75.9
Хувьцаат капитал	1,047.9	1,230.0	1,440.0
Хуримтлагдсан ашиг	446.3	632.9	889.3
ББСБ-ын тоо	536	527.0	522.0
Үүнээс: УБ хот	457	438.0	427
Орон нутаг	79	89.0	95
Харилцагчдын тоо	3,292,164	4,748,336	3,895,987
Нийт орлого	220.0	392.0	520.2
Хүүгийн орлого	174.5	308.6	439.1
Хүүгийн бус орлого	34.7	72.5	68.4
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	10.9	10.7	12.6
Нийт зардал	135.3	242.8	331.1
Хүүгийн зардал	17.8	43.2	60.7
Хүүгийн бус зардал	83.1	144.9	189.2
Болзошгүй эрсдэлийн зардал	23.2	33.6	50.7
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал	1.8	3.7	4.9
Цэвэр ашиг	84.8	149.2	189.1

ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШООНЫ ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

/Тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлтүүд	2021.II	2022.II	2023.II
Нийт хөрөнгө	270.5	271.6	295.9
Эргэлтийн хөрөнгө	262.2	267.7	291.8
Мөнгөн хөрөнгө	69.4	35.2	52.2
Авлага	9.1	17.8	16.7
Эргэлтийн бус хөрөнгө	8.3	3.9	4.1
Үндсэн хөрөнгө /цэврээр/	4.2	3.7	4.0
Биет бус хөрөнгө	4.1	0.2	0.2
Хөрөнгө оруулалт ба бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	0.0	0.0	0.0
Нийт зээл	186.8	217.8	220.4
Хэвийн зээл	174.8	204.9	205.1
Хугацаа хэтэрсэн зээл	5.1	5.6	8.0
Чанаргүй зээл	6.9	7.2	7.3
Өр төлбөр	214.6	218.1	234.3
Хадгаламж	191.2	189.4	203.9
Богино хугацаат зээл	2.7	10.4	9.2
Урт хугацаат өр төлбөр	3.9	3.7	4.7
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	16.8	14.6	16.5
Өөрийн хөрөнгө	55.9	53.5	61.6
Гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө	22.6	26.1	27.2
Хоршоологчдын өмч	33.0	27.2	34.2
Хуримтлагдсан орлого /алдагдал/	15.5	7.9	12.0
Нийт орлого	27.9	30.1	30.3
Хүүгийн орлого	25.8	28.3	28.7
Үйл ажиллагааны бусад орлого	0.8	0.6	0.5
Үйл ажиллагааны бус орлого	1.3	1.1	1.1
Нийт зарлага	22.7	25.0	27.5
Хүүгийн зардал	15.2	16.1	17.4
Болзошгүй эрсдэлийн сангийн зардал	0.9	1.1	1.5
Үйл ажиллагааны зардал	6.1	7.3	8.1
Үйл ажиллагааны бус зардал	0.1	0.0	0.1
Цэвэр орлого	5.2	5.0	2.8
ХЗХ–дын тоо	234	200.0	192.0
УБ ХЗХ–дын тоо	136	110.0	101.0
Орон нутаг ХЗХ–дын тоо	98	90.0	91.0
Гишүүдийн тоо	73,719	72,566	71,184

ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

/Тэрбум төгрөг/

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2021.ИИ	2022.ИИ	2023.ИИ
Нийт хөрөнгө	251.1	258.9	257.6
Батлан даалтын үлдэгдэл	81.6	82.7	85.5
Үүнээс: Хугацаа хэтэрсэн	1.9	2.2	2.6
Чанаргүй	13.8	10.3	9.4
Батлан даалт гаргасан зээлийн үлдэгдэл	159.4	162.3	166.8
Үүнээс: Хугацаа хэтэрсэн	1.5	5.0	4.7
Чанаргүй	25.6	23.0	20.1
Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	4.9	4.9	5.7
Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	0.7	1.0	1.4
Үндсэн үйл ажиллагааны үр дүн	4.2	3.9	4.3
Олгосон батлан даалтын тоо	152	21	97
Үүнээс: Иргэдэд	0	0	43
Аж ахуйн нэгжид	152	21	54
Олгосон батлан даалтын дүн	21.2	6.9	21.4
Үүнээс: Иргэдэд	0.0	0	0.6
Аж ахуйн нэгжид	21.2	6.9	20.8
Үүнээс: Хөдөө аж ахуй	0.5	0	0.3
Үйлдвэрлэл	4.1	0.1	8.7
Бөөний болон жижиглэн худалдаа	11.2	1.0	9.5
Үйлчилгээ	2.6	0.9	1.0
Бусад	2.8	4.9	1.3
Батлан даалт гаргасан дундаж хугацаа /сараар/	43.6	85.3	164.2
Батлан даалт авахаар ирүүлсэн хүсэлтийн тоо	241	38	132
Үүнээс: Зөвшөөрөгдсөн хүсэлтийн тоо	180	23	102

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАРЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2021.ИИ	2022.ИИ	2023.ИИ
ҮХЭХЗ–ын байгууллагын тоо	205	284	311
Брокерын тоо	226	301	324
Агентын тоо	1,255	1,392	1,269
Худалдаж, худалдан авч, шилжүүлсэн ҮХХ–ийн талбайн хэмжээ /мянган м.кв/	470.5	765.0	707.6
Худалдаж, худалдан авч, шилжүүлсэн ҮХХ–ийн үнэ /тэрбум ₮/	328.4	617.1	992.0
Түрээслүүлж, түрээслэж, хөлслүүлж, хөлслөсөн ҮХХ–ийн талбайн хэмжээ / мянган м.кв/	82.1	172.1	232.1
Түрээслүүлж, түрээслэж, хөлслүүлж, хөлслөсөн ҮХХ–ийн үнэ /тэрбум ₮/	8.1	48.2	66.3

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧДИЙН САЛБАРЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2022.ИИ	2023.ИИ
Тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээдийн тоо	44	49
Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчдийн тоо	69	71
Үнэт металл болон үнэт чулуугаар хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч иргэдийн тоо	249	251
Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаа эрхлэгч иргэдийн тоо	136	139
Худалдан авсан үнэт металлын бохир жин /кг/	798.5	236.8
Худалдан авсан үнэт металлын нийт үнэ /тэрбум төгрөг/	120.9	41.3
Худалдсан үнэт металлын бохир жин /кг/	792.2	259.6
Худалдсан үнэт металлын нийт үнэ /тэрбум төгрөг/	129.5	49.0
Худалдан авсан эдлэлийн нийт үнэ /тэрбум төгрөг/	–	3.8
Худалдсан эдлэлийн нийт үнэ /тэрбум төгрөг/	4.9	4.1

Засгийн газрын IV байр, Бага тойруу-3, Чингэлтэй дүүрэг,
Улаанбаатар хот, Монгол Улс 15160

+976-51-264444

press@frc.mn

www.frc.mn

Санхүүгийн зохицуулах хороо

@FRC_of_Mongolia